

ΤΕΙ ΚΑΛΑΜΑΤΑΣ
ΣΧΟΛΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ
ΤΜΗΜΑ ΤΟΠΙΚΗΣ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

ΘΕΜΑ: Η ΣΥΜΒΟΛΗ ΤΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ ΣΤΗΝ ΤΟΠΙΚΗ
ΑΝΑΠΤΥΞΗ Η ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ ΤΗΝΟΥ

ΕΠΙΒΛΕΠΩΝ ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ: ΑΛΕΞΟΠΟΥΛΟΣ ΑΝΔΡΕΑΣ
ΦΟΙΤΗΤΗΣ: ΣΙΩΤΟΣ ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ Α.Μ. 2004025

ΚΑΛΑΜΑΤΑ 2009

ΤΕΙ ΚΑΛΑΜΑΤΑΣ
ΣΧΟΛΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ
ΤΜΗΜΑ ΤΟΠΙΚΗΣ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ

ΠΕΡΙΛΗΨΗ ΠΤΥΧΙΑΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

ΘΕΜΑ: Η ΣΥΜΒΟΛΗ ΤΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ ΣΤΗΝ ΤΟΠΙΚΗ
ΑΝΑΠΤΥΞΗ Η ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ ΤΗΝΟΥ

ΕΠΙΒΛΕΠΩΝ ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ: ΑΛΕΞΟΠΟΥΛΟΣ ΑΝΔΡΕΑΣ

ΦΟΙΤΗΤΗΣ: ΣΙΩΤΟΣ ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ Α.Μ. 2004025

ΚΑΛΑΜΑΤΑ 2009

Ο τουρισμός, είναι μια δραστηριότητα που συνδέεται πολύ συχνά με την ξεκούραση, την πρόσβαση στον πολιτισμό τη φύση και την διασκέδαση πρέπει να προγραμματίζεται και να υλοποιείται ως ένα προνομιακό μέσο για την ατομική και συλλογική ολοκλήρωση. Όταν εφαρμόζεται με ανοικτό πνεύμα αποτελεί ένα αναντικατάστατο παράγοντα αμοιβαίας ανεκτικότητας και κατανόησης των θεμιτών διαφορών ανάμεσα στους λαούς και τους πολιτισμούς, αλλά επίσης και της διαφορετικότητάς τους.

Οι οικονομικοί πόροι που προέρχονται από την τουριστική δραστηριότητα χαρακτηρίζονται ιδιαίτερα σημαντικοί όχι μόνο για τους τουριστικούς προορισμούς αλλά και για το σύνολο της οικονομίας. Επίσης οι οικονομικοί πόροι που προέρχονται από τις επισκέψεις σε πολιτιστικούς χώρους και μνημεία πρέπει, τουλάχιστον εν μέρει, να χρησιμοποιούνται για τη συντήρηση, προστασία, ανάπτυξη και τον εξωραϊσμό αυτής της κληρονομιάς.

Οι τοπικοί πληθυσμοί συνήθως επωφελούνται από αυτήν την τουριστική δραστηριότητα οικονομικά, κοινωνικά, πολιτιστικά, και από τις άμεσες και έμμεσες θέσεις εργασίας που προκύπτουν από αυτή. Επίσης οι τοπικοί πληθυσμοί πρέπει να απασχολούνται στις τουριστικές δραστηριότητες και να μετέχουν κατά τρόπο δίκαιο στα οικονομικά, κοινωνικά και πολιτιστικά οφέλη που αυτές παράγουν.

Σκοπός της συγκεκριμένης πτυχιακής εργασίας είναι να δείξει πόσο σημαντική είναι η συμβολή του τουρισμού στην τοπική ανάπτυξη και συγκεκριμένα στον Δήμο της Τήνου. Στη συνείδηση και στα αυτιά των περισσότερων Ελλήνων το όνομα της Τήνου είναι στενά συνδεδεμένο με το όνομα της Παναγίας. Η πλειονότητα όσων επιβιβάζονται καθημερινά στα πλοία της γραμμής με προορισμό την Παναγία της Τήνου αγνοεί τον απίστευτο <<θησαυρό>> που βρίσκεται διάσπαρτος σε κοινή θέα σε όλο το νησί. Η επίσκεψη χιλιάδων προσκυνητών στην Μεγαλόχαρη της Τήνου, το δεκαπενταύγουστο, για μία μόνο ημέρα, ασφαλώς δεν μπορεί να κατηγοριοποιηθεί σε καμίας μορφής τουρισμού. Εδώ το θρησκευτικό συναίσθημα, η ευλάβεια και η προσευχή σε συνδυασμό με το καταναυκτικό συναίσθημα υπερισχύουν και αφαιρούν κάθε διάθεση για <<αξιοποίηση ελεύθερου χρόνου>>.

Μέσω της παρούσας εργασίας επιδιώκεται μια, όσο το δυνατόν, ολοκληρωμένη προσέγγιση της έννοιας του τουρισμού γενικά αλλά και των μορφών εναλλακτικού τουρισμού που αναπτύσσονται στο Δήμο Τήνου καθώς και η διερεύνηση της συμβολής αυτών στην επίτευξη της τοπικής ανάπτυξης. Στο πλαίσιο της έρευνας και ανάλυσης των παραπάνω στοιχείων, κρίθηκε απαραίτητη και το ίδιο σημαντική η εισαγωγή σε πλήθος βασικών εννοιών που θα υποστήριζαν και θα συμπλήρωναν το αντικείμενο εργασίας. Παρακάτω παραθέτονται αναλυτικά τα περιεχόμενα των κεφαλαίων.

Το Μέρος Α' αποτελείται από δύο κεφάλαια και παρουσιάζονται βασικές και ουσιώδεις έννοιες όπως η εισαγωγή στον τουρισμό, τα οφέλη του τουρισμού, οι αρχές του τουρισμού, ο τουρισμός και η συμβολή του στην ευρωπαϊκή οικονομία. Επίσης γίνεται μια απόπειρα παρουσίασης και ανάλυσης της αειφόρου ανάπτυξης και της ολοκληρωμένης ενδογενούς τοπικής ανάπτυξης όπως διαμορφώνονται σήμερα στο Δήμο της Τήνου.

Το Μέρος Β' αποτελείται από δύο κεφάλαια όπου γίνεται ανάλυση της παρούσας οικονομικής, κοινωνικής και πολιτιστικής κατάστασης του Δήμου Τήνου με ιδιαίτερη έμφαση στο φυσικό περιβάλλον και τον πολιτισμό της περιοχής. Επίσης γίνεται αναφορά στον θρησκευτικό τουρισμό που αφορά άμεσα τον Δήμο της Τήνου. Επίσης έγινε έρευνα με τη χρήση ερωτηματολογίου. Στο μέρος Γ' εμφανίζονται τα αποτελέσματα της έρευνας, τα συμπεράσματα και οι προτάσεις που αφορούν τον τουρισμό και τη συμβολή του στην τοπική ανάπτυξη.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

ΜΕΡΟΣ Α

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1

- 1.1 Έννοια του τουρισμούσελ 6
- 1.2 Ωφέλειες και κρίσιμα ζητήματα που αφορούν τον τουρισμόσελ 7
- 1.3 Αρνητικά στοιχεία του τουρισμού.....σελ 9
- 1.4 Προτάσεις και προϋποθέσεις για την επιτυχία του τουρισμού.....σελ 11
- 1.5 Παγκόσμιος κώδικας ηθικών αρχών για τον τουρισμό.....σελ 12
- 1.6 Τουρισμός και Ανάπτυξησελ 15

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2

- 2.1 Τουρισμός και ευρωπαϊκή οικονομίασελ 17
- 2.2 Το μέλλον του ευρωπαϊκού τουρισμούσελ 18
- 2.3 Μορφές τουρισμού.....σελ 25
- 2.4 Θρησκευτικός τουρισμόςσελ 26
- 2.5 Αγροτουρισμός.....σελ 27
- 2.6 Οικοτουρισμόςσελ 29
- 2.7 πολιτιστικός τουρισμόςσελ.30

ΜΕΡΟΣ Β

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1

- 1.1 Παρουσίαση νομού Κυκλάδωνσελ 33
- 1.2 Στοιχεία ΕΟΤ για τα τουριστικά καταλύματα της χώρας.....σελ 36
- 1.3 Στατιστικά στοιχεία για το Δήμο Τήνουσελ 37
- 1.4 Οικονομικά ενεργός πληθυσμόςσελ 38

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2

- 2.1 Γενικές πληροφορίες για το Δήμο Τήνουσελ 39
- 2.2 Προέλευση ονομασίαςσελ 38
- 2.3 Η ιστορία του νησιού.....σελ 39
- 2.4 Η Τήνος σήμερα.....σελ 41
- 2.5 Άνθρωποι ενασχόληση οικονομίασελ 43
- 2.6 Γεωγραφικά διαμερίσματασελ 45
- 2.7 Αξιοθέατα στο νησί.....σελ 47
- 2.8 Τα πλεονεκτήματα του θρησκευτικού τουρισμού στην Ελλάδα.....σελ 50

ΜΕΡΟΣ Γ

- ΕΡΕΥΝΑ.....σελ 53
- ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ.....σελ 69
- ΠΡΟΤΑΣΕΙΣσελ 70
- ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑσελ 71
- ΠΑΡΑΡΤΗΜΑσελ 72

ΕΙΣΑΓΩΓΗ-ΠΛΑΙΣΙΟ ΜΕΛΕΤΗΣ

Ο τουρισμός, είναι μια δραστηριότητα που συνδέεται πολύ συχνά με την ξεκούραση, την πρόσβαση στον πολιτισμό τη φύση και την διασκέδαση πρέπει να προγραμματίζεται και να υλοποιείται ως ένα προνομιακό μέσο για την ατομική και συλλογική ολοκλήρωση. Όταν εφαρμόζεται με ανοικτό πνεύμα αποτελεί ένα αναντικατάστατο παράγοντα αμοιβαίας ανεκτικότητας και κατανόησης των θεμιτών διαφορών ανάμεσα στους λαούς και τους πολιτισμούς , αλλά επίσης και της διαφορετικότητάς τους.

Οι οικονομικοί πόροι που προέρχονται από την τουριστική δραστηριότητα χαρακτηρίζονται ιδιαίτερα σημαντικοί όχι μόνο για τους τουριστικούς προορισμούς αλλά και για το σύνολο της οικονομίας. Επίσης οι οικονομικοί πόροι που προέρχονται από τις επισκέψεις σε πολιτιστικούς χώρους και μνημεία πρέπει , τουλάχιστον εν μέρει , να χρησιμοποιούνται για τη συντήρηση , προστασία , ανάπτυξη και τον εξωραϊσμό αυτής της κληρονομιάς.

Οι τοπικοί πληθυσμοί συνήθως επωφελούνται από αυτήν την τουριστική δραστηριότητα οικονομικά, κοινωνικά, πολιτιστικά, και από τις άμεσες και έμμεσες θέσεις εργασίας που προκύπτουν από αυτή. Επίσης οι τοπικοί πληθυσμοί πρέπει να απασχολούνται στις τουριστικές δραστηριότητες και να μετέχουν κατά τρόπο δίκαιο στα οικονομικά , κοινωνικά και πολιτιστικά οφέλη που αυτές παράγουν.

Σκοπός της συγκεκριμένης πτυχιακής εργασίας είναι να δείξει πόσο σημαντική είναι η συμβολή του τουρισμού στην τοπική ανάπτυξη και συγκεκριμένα στον Δήμο της Τήνου. Στη συνείδηση και στα αυτιά των περισσότερων Ελλήνων το όνομα της Τήνου είναι στενά συνδεδεμένο με το όνομα της Παναγίας. Η πλειονότητα όσων επιβιβάζονται καθημερινά στα πλοία της γραμμής με προορισμό την Παναγία της Τήνου αγνοεί τον απίστευτο <<θησαυρό>> που βρίσκεται διάσπαρτος σε κοινή θέα σε όλο το νησί. Η επίσκεψη χιλιάδων προσκυνητών στην Μεγαλόχαρη της Τήνου, το δεκαπενταύγουστο, για μία μόνο ημέρα, ασφαλώς δεν μπορεί να κατηγοριοποιηθεί σε καμίας μορφής τουρισμού . Εδώ το θρησκευτικό συναίσθημα , η ευλάβεια και η προσευχή σε συνδυασμό με το καταναυκτικό συναίσθημα υπερισχύουν και αφαιρούν κάθε διάθεση για <<αξιοποίηση ελεύθερου χρόνου>> .

Ο τουρισμός αποτελεί έναν τομέα που συνεισφέρει πολλαπλά στην οικονομία σε εθνικό, περιφερειακό και τοπικό επίπεδο. Ο πλούσιος εθνικός φυσικός και πολιτισμικός πλούτος, η ποικιλία, το ευχάριστο κλίμα και η φιλοξενία αποτελούν σημαντικά πλεονεκτήματα που εξηγούν εν μέρει τη μέχρι τώρα τουριστική ανάπτυξη αλλά και αναδεικνύουν τα σημαντικά περιθώρια περαιτέρω ανάπτυξης όλων των νομών της χώρας μας.

Μέσω της παρούσας εργασίας επιδιώκεται μια, όσο το δυνατόν, ολοκληρωμένη προσέγγιση της έννοιας του τουρισμού γενικά αλλά και των μορφών εναλλακτικού τουρισμού που αναπτύσσονται στο Δήμο Τήνου καθώς και η διερεύνηση της συμβολής αυτών στην επίτευξη της τοπικής ανάπτυξης. Στο πλαίσιο της έρευνας και ανάλυσης των παραπάνω στοιχείων, κρίθηκε απαραίτητη και το ίδιο σημαντική η εισαγωγή σε πλήθος βασικών εννοιών που θα υποστήριζαν και θα συμπλήρωναν το αντικείμενο εργασίας. Παρακάτω παραθέτονται αναλυτικά τα περιεχόμενα των κεφαλαίων.

Το Μέρος Α΄ αποτελείται από δύο κεφάλαια και παρουσιάζονται βασικές και ουσιώδεις έννοιες όπως η εισαγωγή στον τουρισμό, τα οφέλη του τουρισμού, οι αρχές του τουρισμού, ο τουρισμός και η συμβολή του στην ευρωπαϊκή οικονομία. Επίσης γίνεται μια απόπειρα παρουσίασης και ανάλυσης της αειφόρου ανάπτυξης και της ολοκληρωμένης ενδογενούς τοπικής ανάπτυξης όπως διαμορφώνονται σήμερα στο Δήμο της Τήνου.

Το Μέρος Β΄ αποτελείται από δύο κεφάλαια όπου γίνεται ανάλυση της παρούσας οικονομικής, κοινωνικής και πολιτιστικής κατάστασης του Δήμου Τήνου με ιδιαίτερη έμφαση στο φυσικό περιβάλλον και τον πολιτισμό της περιοχής. Επίσης γίνεται αναφορά στον θρησκευτικό τουρισμό που αφορά άμεσα τον Δήμο της Τήνου. Επίσης έγινε έρευνα με τη χρήση ερωτηματολογίου. Στο μέρος Γ΄ εμφανίζονται τα αποτελέσματα της έρευνας, τα συμπεράσματα και οι προτάσεις που αφορούν τον τουρισμό και τη συμβολή του στην τοπική ανάπτυξη.

ΜΕΡΟΣ Α΄

ΘΕΩΡΗΤΙΚΟ ΜΕΡΟΣ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΟΝ ΤΟΥΡΙΣΜΟ

1.1 ΕΝΝΟΙΑ ΤΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ

Ο τουρισμός αποτελεί φαινόμενο των σύγχρονων κοινωνιών της μεταπολεμικής περιόδου. Εκφράζει την ανάγκη του σύγχρονου ανθρώπου για ξεκούραση και ανανέωση των σωματικών και ψυχικών του δυνάμεων, για ψυχαγωγία και διασκέδαση, για αλλαγή του χώρου και των παραστάσεών του, για φυγή από την καθημερινότητα και αναζήτηση του νέου, του διαφορετικού.

Σύμφωνα με τον Παγκόσμιο Οργανισμό Τουρισμού¹ ως τουρισμό εννοούμε το σύνολο των σχέσεων και των φαινομένων που προκύπτουν μέσω του ταξιδιού (σε διεθνές και εγχώριο επίπεδο) και της παραμονής των ατόμων σε κάποιο συγκεκριμένο τόπο παραμονής. Ο τόπος παραμονής για τα άτομα αυτά δεν είναι ο κύριος και ο μόνιμος τόπος κατοικίας αλλά ούτε και ο τόπος εργασίας τους².

Ο τουρισμός σα σύγχρονο οικονομικό και κοινωνικό φαινόμενο έχει πάρει μια μαζικό χαρακτήρα. Από προνόμιο των πλουσίων, έγινε δικαίωμα των εργαζομένων, των πολλών. Οι παράγοντες που συνέβαλλαν κυρίως στην αλματώδη ανάπτυξη του τουρισμού μεταπολεμικά, ήταν η αύξηση των εισοδημάτων και του ελεύθερου χρόνου στις ανεπτυγμένες χώρες, η μεγάλη ανάπτυξη των μεταφορών και τέλος η ανάπτυξη του οργανωμένου μαζικού και τελικά φτηνά τουρισμού. Ο μαζικός τουρισμός αποτελεί το είδος του τουρισμού που έχει επικρατήσει και αυτό οφείλεται κυρίως στο ιδιαίτερα χαμηλό κόστος μεταφοράς και διαμονής που επιτυγχάνει.

Ο τουρισμός αποτελεί μια βασική οικονομική δραστηριότητα στις μέρες μας για την Ελλάδα αλλά και για πολλές χώρες. Ο ρόλος του για την οικονομική ανάπτυξη αναμένεται να αναπτυχθεί περαιτέρω στο μέλλον, καθόσον ο ελεύθερος χρόνος, η αναψυχή, οι διακοπές κερδίζουν μια κεντρική θέση στις σύγχρονες κοινωνίες. Κατά τις τελευταίες δεκαετίες ο τουρισμός έχει αποδείξει καθαρά ότι έχει την δυνατότητα να δημιουργεί πλούτο και οικονομική άνθηση για ολόκληρες περιφέρειες και προορισμούς, θέσεις εργασίας και ευημερία για τους κατοίκους τους. Περιοχές και τόποι στηρίζονται ή προσβλέπουν σ' αυτόν στο μέλλον.¹

¹ Παπακωνσταντινίδης Α. (2002), « Ευαισθητοποιημένη Τοπική Κοινωνία», Εκδόσεις τυπωθύτω, Αθήνα

1.2 ΩΦΕΛΕΙΕΣ ΚΑΙ ΚΡΙΣΙΜΑ ΖΗΤΗΜΑΤΑ ΑΝΑΦΟΡΙΚΑ ΜΕ ΤΟΝ ΤΟΥΡΙΣΜΟ

Ο τουρισμός είναι πια ο κλάδος με τα μεγαλύτερα οικονομικά μεγέθη σε παγκόσμιο επίπεδο. Τα περίπου 700 εκατομμύρια τουριστών διεθνώς παράγουν εισπράξεις που υπολογίζονται σε 500 δισεκατομμύρια αμερικανικά δολάρια ετησίως. Το 2020 ο αριθμός των διεθνών μετακινήσεων τουριστών μπορεί να φτάσει ακόμα και στα 1,6 δισεκατομμύρια (ημεδαποί τουρίστες δεν περιλαμβάνονται στους παραπάνω αριθμούς). Μπορούμε να διαχειριστούμε τη μεγέθυνση στον τουριστικό τομέα εφαρμόζοντας τις αρχές της αειφόρου ανάπτυξης. Με άλλα λόγια , πως θα ελαχιστοποιηθούν οι περιβαλλοντικές επιπτώσεις την ίδια στιγμή που η ζήτηση για τουρισμό παρουσιάζει αυξητικές τάσεις στις περισσότερες περιοχές του κόσμου.

Φυσικά ο τουρισμός είναι συναλλαγματοφόρος , δημιουργεί θέσεις εργασίας , υποβοηθά την περιφερειακή ανάπτυξη , κτλ. Αλλά αυτή είναι μόνο η μισή αλήθεια. Συνήθως δεν παρατηρούμε τι βρίσκεται πίσω από αυτό το μοντέλο ανάπτυξης. Οι εισροές ξένου συναλλάγματος είναι ένα ευχάριστο γεγονός. Ας μην παραλείψουμε , όμως να διερωτηθούμε α) ποιος ωφελείται από αυτές και β) ποιο και πόσο μεγάλο είναι το κόστος των ενεργειών που κάνουν εφικτή την εισροή του συναλλάγματος.

Ας αρχίσουμε με την περίπτωση των απαραίτητων υποδομών για τον τουρισμό δηλαδή δρόμους, αεροδρόμια , επικοινωνίες , ύδρευση , παροχή ενέργειας , κλπ. Σε πολλές αναπτυσσόμενες χώρες παρατηρείται μια καθόλου αμελητέα συγκέντρωση των υποδομών αυτών στις αναπτυγμένες τουριστικά ζώνες, την ίδια στιγμή που εκλείπουν παντελώς από τα υπόλοιπα μη τουριστικοποιημένα τμήματα της χώρας. Έχει με άλλα λόγια δοθεί προτεραιότητα στην τουριστική ανάπτυξη, ωστόσο έχουν παραμεληθεί οι ανάγκες του τοπικού πληθυσμού. Είμαστε σε θέση να γνωρίζουμε ότι: η μέση ημερήσια κατανάλωση νερού ενός τουρίστα υπολογίζεται σε 200 λίτρα (0,2 κυβικά μέτρα) , μέγεθος που επιβαρύνει σε υπερβολικό βαθμό την κατανάλωση υδατικών πόρων στις περιοχές υποδοχής, η κατά έτος κατανάλωση ηλεκτρικής ενέργειας από τουριστικές μονάδες είναι πολλαπλάσια της κατανάλωσης του μέσου νοικοκυριού. Για παράδειγμα , ένα ξενοδοχείο στο Κάιρο καταναλώνει κατά μέσο όρο τόση ηλεκτρική ενέργεια όση 4.000 νοικοκυριά της ίδιας πόλης. Αξίζει λοιπόν να επενδυθούν τόσο μεγάλοι χρηματοδοτικοί πόροι σε υποδομές που προορίζονται για τους τουρίστες και δε συμβάλλουν θετικά στο βιοτικό επίπεδο του τοπικού πληθυσμού ; Η πλειονότητα τέτοιου τύπου επενδύσεων πρέπει να αποπληρωθούν ξένο νόμισμα, μιας και η προμήθεια του απαραίτητου εξοπλισμού ικανοποιείται με εισαγωγές από το εξωτερικό , σπάνια μπορεί να τον αγοράσει κανείς στην εγχώρια αγορά.

Τι ποσοστό , τι κομμάτι του τουριστικού πακέτου που προπληρώνεται στο εξωτερικό , εισπράττεται εν τέλει από τη χώρα πραγματοποίησης των διακοπών , από τη χώρα υποδοχής ; (χρησιμοποιείται εδώ το παράδειγμα του Δυτικοευρωπαϊού τουρίστα). Θα λέγαμε ότι το τμήμα των εσόδων από τον τουρισμό το οποίο τελικά καρπώνονται οι τοπικές οικονομίες της χώρας φιλοξενίας είναι συνήθως ένα πολύ μικρό τμήμα των συνολικών εσόδων . Γενικά το μέγεθος των εσόδων για την χώρα υποδοχής εξαρτάται από τους εξής παράγοντες: από το καθεστώς ιδιοκτησίας και λειτουργίας των διεθνών μέσων μεταφοράς, των ξενοδοχείων και των υποδομών αναψυχής , από την επιλογή των αγαθών που θα καταναλωθούν από τους τουρίστες και από το αν αυτά είναι ή όχι εισαγόμενα , κλπ . Το μερίδιο της τοπικής οικονομίας

από τα συνολικά έσοδα μπορεί να περιοριστεί ακόμα και στο 10% , όταν για παράδειγμα οι τουρίστες μετακινούνται με πτήσεις τσάρτερ ξένων συμφερόντων , όταν διαμένουν σε ξενοδοχεία ιδιοκτησίας διεθνών επιχειρηματικών αλυσίδων , όταν στον τόπο διακοπών επιλέγουν τις υπηρεσίες πρακτορείων που είναι εξαρτημένα από τους διεθνείς τουριστικούς πράκτορες που τους πούλησαν το αρχικό πακέτο διακοπών , κλπ. Υπάρχουν επιστημονικές έρευνες που προσπαθούν να μετρήσουν ακριβώς αυτό , δηλαδή το μερίδιο της χώρας υποδοχής από την πίτα των τουριστικών εσόδων με μονάδα μέτρησης το ξένο συνάλλαγμα και οι οποίες παίρνουν υπ' όψη τους όλων των ειδών τα άμεσα και τα έμμεσα έξοδα και έσοδα που συνδέονται με τον οικονομικό κύκλο της διεθνούς τουριστικής κίνησης. Αλλά δεν υπάρχει ούτε μια χώρα που να γνωρίζει με ακρίβεια το καθαρό κέρδος της ίδιας από τον διεθνή τουρισμό στο έδαφος της.²

Δημιουργία θέσεων εργασίας

Πόσο κοντά στην πραγματικότητα είναι το επιχείρημα για δημιουργία θέσεων εργασίας ; Αναμφισβήτητα , ο τουρισμός δημιουργεί απασχόληση. Σύμφωνα με το WTTC , ο τουριστικός κλάδος απασχολεί 200 εκατομμύρια άτομα παγκοσμίως.

Στις αναπτυσσόμενες χώρες η τουριστική βιομηχανία ενδιαφέρεται κυρίως για ανειδίκευτη εργασία . Για τον ανειδίκευτο εργάτη είναι πιο εύκολο να προσληφθεί με μικρό μισθό στον τουριστικό τομέα παρά σε άλλους τομείς. Κάπως έτσι , ο τοπικός πληθυσμός εκλαμβάνει τον τουρισμό σαν ένα επιπλέον κίνητρο για να εγκαταλείψει παραδοσιακές , προϋπάρχουσες ή εν δυνάμει ασχολίες και επαγγέλματα.

Για παράδειγμα , στο προσωπικό των κουβανέζικων κρουαζιερόπλοιων απασχολούνται σήμερα άτομα με υψηλό επίπεδο εκπαίδευσης (δάσκαλοι , ερευνητές , μηχανικοί , μεταφραστές) αλλά χωρίς κάποια εξειδικευμένη σχέση με τα τουριστικά επαγγέλματα.

Στο νησί Djerba της Τυνησίας , η αγροτική παραγωγή έχει πλέον μειωθεί σε τέτοιο βαθμό , που εκεί πια παράγεται μόνο το 10% της απαραίτητης τροφής για τη συντήρηση μόνιμου πληθυσμού και επισκεπτών. Μόλις πριν 14 χρόνια (1994) η Djerba ήταν αυτάρκης. Οι ντόπιοι εξασκούν συναφή με τον τουρισμό επαγγέλματα σχεδόν κατά αποκλειστικότητα και τα χωράφια τους έχουν να τους δουν χρόνια. Το εύκολο κέρδος από την τουριστική οικονομία δημιουργεί προσδοκίες που επηρεάζουν τις κοινωνικές αναπαραστάσεις για την δομή της οικονομίας , τον ιθαγενή πολιτισμό, κτλ.

² www.ecocrete.gr

1.3 ΑΡΝΗΤΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΤΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ

1.3.1 Πολιτισμική αλλοτρίωση

Συχνά ο τουρισμός παράγει εμπειρίες πολιτισμικής αποξένωσης. Οι επιπτώσεις του στην τοπική κουλτούρα και τον τρόπο ζωής μπορούν να είναι ταυτόχρονα θετικές και αρνητικές. Ο εξατομικευμένος τουρίστας που επισκέπτεται μια άλλη χώρα, παρασυρμένος από την επιθυμία του να την γνωρίσει, ίσως δεν αναλογίζεται πόσο η δική του συμπεριφορά, ο τρόπος ενδυμασίας και οι συνήθειες του φαντάζουν ξένες για το πολιτισμικό πλαίσιο της χώρας υποδοχής. Έχοντας προπληρώσει ένα σεβαστό αντίτιμο για τις διακοπές του, θεωρεί ότι του επιτρέπεται να υπερβαίνει τα πολιτισμικά όρια και να αναιρεί τους άτυπους κώδικες που έχουν τεθεί από τις κοινωνίες.

Από αυτόν τον σιωπηρό ανταγωνισμό διαφορετικών κωδίκων συμπεριφοράς πηγάζουν αρκετά πολιτισμικά και κοινωνικά προβλήματα.

Από την άλλη πλευρά, χωρίς τον τουρισμό, ένα μεγάλο κομμάτι από το παγκόσμιο πολιτισμικό απόθεμα (μνημεία, παραδόσεις, τρόποι ζωής, κτλ.) θα είχε χαθεί για πάντα.

1.3.2 Περιβαλλοντικά ζητήματα

Η υπέρβαση της φέρουσας ικανότητας και η συνακόλουθη περιβαλλοντική υποβάθμιση των τουριστικών περιοχών αποτελούν τις μεγαλύτερες απειλές για την ίδια την τουριστική βιομηχανία. Αναπόφευκτα σ' αυτόν τον τομέα πρέπει να προωθηθούν αλλαγές. Ας μην ξεχνάμε ότι όλα αυτά που <<πουλάει>> ο τουρισμός, δηλαδή το φυσικό τοπίο, το περιβάλλον, τον τοπικό πολιτισμό, τη φιλοξενία, είναι ευαίσθητα, ελαττώσιμα και μη αναπληρώσιμα αγαθά. Το επίπεδο διατήρησης και διαχείρισης του φυσικού και ανθρωπογενούς περιβάλλοντος επηρεάζει σημαντικά τον ίδιο τον τουρισμό.

Αν συνεχιστεί η τωρινή κατάσταση, ίσως θα πρέπει να αναρωτηθούμε τι μορφή θα έχει ο τουρισμός σε 20 με 30 χρόνια και ποια θα είναι η ποιότητα του. Σημειώσαμε παραπάνω ότι ο αριθμός των διεθνών μετακινήσεων τουριστών αναμένεται να υπερδιπλασιαστεί ανάμεσα στο 2000 και το 2020 (από 0,7 δις σε 1,6 δις άτομα). Μπορούν οι τόποι υποδοχής των τουριστών να αντέξουν τόσο αυξημένη επισκεψιμότητα χωρίς ταυτόχρονα να θέσουν σε καθεστώς διακινδύνευσης το περιβάλλον;

Είμαστε σε θέση να θέσουμε τα όρια στις αρνητικές επιπτώσεις του τουρισμού και να αντιστρέψουμε τη σημερινή κατάσταση; Η μαγική φράση, που ακούγεται παντού, είναι << αειφόρος ανάπτυξη >>. Πιστεύεται ότι η πρόωθηση της θα λύσει όλα τα προβλήματα και κάπως έτσι, όσοι ασχολούνται με τον τουριστικό σχεδιασμό παγκοσμίως δεν παραλείπουν ή δείχνουν να μην παραλείπουν να εφαρμόζουν τις αρχές της αειφόρου ανάπτυξης ως κριτήρια και στο δικό τους πεδίο.³

Πάλι όμως, κάτι έχουμε ξεχάσει. Λέγεται όλο και πιο συχνά ότι στηριζόμενοι στις τεχνολογικές εξελίξεις είμαστε σε θέση να μειώσουμε την κατανάλωση ενέργειας, να ανακυκλώσουμε, να ελαχιστοποιήσουμε τη ρύπανση. Οι επιτυχίες αυτές (στην τεχνολογική αντιμετώπιση περιβαλλοντικών θεμάτων) όσο πραγματικές είναι άλλο τόσο είναι αποπροσανατολιστικές (και δίνουν μια πλασματική εικόνα για τις δυνατότητες μας). Συνολικά το μέγεθος των πιέσεων που ασκούνται σήμερα στο περιβάλλον δεν έχει μειωθεί καθόλου, ενώ την ίδια στιγμή οι φυσικοί πόροι διάφορων περιοχών συνεχίζουν να μειώνονται σε σημείο οριακό. Στην πραγματικότητα (μέσα από αυτήν την τεχνολογικά προηγμένη αντιμετώπιση των περιβαλλοντικών προβλημάτων) δεν κάνουμε τίποτα άλλο από το να παράγουμε επιχειρήματα υπέρ και να επιτρέπουμε την περαιτέρω μεγέθυνση του τουριστικού κλάδου.

1.3.3 Το τέλος του μαζικού τουρισμού

Στο δίλημμα ποιότητα ή ποσότητα, η αειφόρος ανάπτυξη είναι σαφώς με το μέρος της πρώτης. Προέχει, με άλλα λόγια, η ποιότητα των τουριστών παρά οι πάση θυσία μεγάλοι αριθμοί επισκεπτών και τουριστών. Εύλογα, εδώ, τα ερωτήματα για τους μελλοντικούς πελάτες του τουρισμού: θα εξαφανιστούν τελείως τα λιγότερο ευκατάστατα στρώματα του πληθυσμού καθώς το τουριστικό προϊόν θα σχεδιάζεται εξαρχής για συγκεκριμένες ομάδες ενδιαφέροντος που ακολουθούν συγκεκριμένες πρακτικές; Με άλλα λόγια οδεύουμε προς το τέλος του μαζικού τουρισμού;

Σε οικουμενικό επίπεδο, η κριτική απέναντι στην τουριστική βιομηχανία του καιρού μας επικεντρώνεται στην αμφισβήτηση τόσο της οικολογικότητας και όσο και του ηθικού περιεχομένου των παραδοσιακών και συμβατικών στρατηγικών που ακολουθεί. Η πλειοψηφία των τουριστικών δραστηριοτήτων απευθύνεται στους περισσότερο ευκατάστατους, που μπορούν να πληρώσουν γι' αυτές. Αν συμβαίνει αυτό, με ποιο τρόπο η τουριστική βιομηχανία θα ευνοήσει αειφορικές κοινωνίες και την δίκαιη κατανομή των πόρων;

³ www.ecocrete.gr

1.4 ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ

Δεν υπάρχει μια κοινά εφαρμόσιμη λύση για την αειφόρο ανάπτυξη στον τουρισμό. Μια ποικιλία λύσεων αντιστοιχεί σε κάθε ξεχωριστή περίπτωση. Όλα εξαρτώνται από το βαθμό ανεξαρτησίας κατά τη διαδικασία λήψης αποφάσεων και από την κατάλληλη διαχείριση ώστε να ενισχυθούν κάποιες θετικές πλευρές και να ατονήσουν κάποιες άλλες αρνητικές, σύμφωνα με ένα αρχικό σχέδιο.⁴

Δεν μπορούμε παρά να ρωτήσουμε ξανά αν είναι στόχος μας η αειφόρος ανάπτυξη στον τουρισμό και αν αυτός ο στόχος είναι εφικτός.

Σήμερα υπάρχουν συγκεκριμένες αφετηρίες που θα μπορούσαν να μετασχηματίσουν τον τουρισμό σε οργανικό τμήμα της αειφόρου ανάπτυξης, ξεκινώντας από την σε βάθος γνώση όλων των παραμέτρων που επηρεάζουν τον τουρισμό και την αειφόρο ανάπτυξη. Αυτή τη γνώση τη μοιράζονται ειδικοί στον τουρισμό, οικονομολόγοι, οικολόγοι, πολιτισμικοί ανθρωπολόγοι και σε αυτούς πρέπει να απευθυνθούμε. Η διεπιστημονική και πολυεπιστημονική προσέγγιση αποτελεί και την ιδιαιτερότητα της έρευνας και της επιστημονικής διερεύνησης στον τομέα του τουρισμού.

⁴ www.ecocrete.gr

1.5 ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΣ ΚΩΔΙΚΑΣ ΗΘΙΚΩΝ ΑΡΧΩΝ ΓΙΑ ΤΟΝ ΤΟΥΡΙΣΜΟ

Ο κώδικας ηθικών αρχών για τον τουρισμό αποτελείται από δέκα βασικές αρχές οι οποίες είναι οι ακόλουθες:

1) Η συμβολή του τουρισμού στην αμοιβαία κατανόηση και τον σεβασμό ανάμεσα στους λαούς και τις κοινωνίες.

Η κατανόηση και η προώθηση των κοινών ηθικών αξιών της ανθρωπότητας, υπό το πρίσμα της ανεκτικότητας και του σεβασμού για τις διαφορές στις θρησκευτικές, φιλοσοφικές και ηθικές πεποιθήσεις, αποτελούν ταυτόχρονα τις βάσεις και τις συνέπειες του υπεύθυνου τουρισμού. Οι κύριοι φορείς της τουριστικής ανάπτυξης αλλά και οι ίδιοι οι τουρίστες πρέπει να τηρούν τις κοινωνικές και πολιτιστικές παραδόσεις και πρακτικές όλων των λαών, συμπεριλαμβανομένων των μειονοτήτων και των γηγενών πληθυσμών, και να αναγνωρίζουν την αξία τους.⁵

2) Ο τουρισμός ως ένα όχημα για την ατομική και τη συλλογική ολοκλήρωση

Ο τουρισμός, η δραστηριότητα που συνδέεται πιο συχνά με την ξεκούραση και τη χαλάρωση, τον αθλητισμό και την πρόσβαση στον πολιτισμό και τη φύση, πρέπει να προγραμματίζεται και να υλοποιείται ως ένα προνομιακό μέσο για την ατομική και συλλογική ολοκλήρωση. Όταν εφαρμόζεται με ανοικτό πνεύμα αποτελεί ένα αναντικατάστατο παράγοντα αυτομόρφωσης, αμοιβαίας ανεκτικότητας και κατανόησης των θεμιτών διαφορών ανάμεσα στους λαούς και τους πολιτισμούς, αλλά επίσης και της διαφορετικότητάς τους.

3) Τουρισμός, ένας παράγοντας για βιώσιμη ανάπτυξη

Όλοι οι φορείς της τουριστικής ανάπτυξης πρέπει να προασπίζουν το φυσικό περιβάλλον, με σκοπό την επίτευξη μια υγιούς, συνεχούς και βιώσιμης οικονομικής ανάπτυξης που θα αποβλέπει στην ικανοποίηση με δίκαιο τρόπο των αναγκών και των φιλοδοξιών της παρούσας και των μελλοντικών γενεών.

⁵ Παγκόσμιος Κώδικας Ηθικών Αρχών για τον Τουρισμό

4) Τουρισμός , ένας χρήστης της πολιτιστικής κληρονομιάς της ανθρωπότητας και ένας συντελεστής για την αναβάθμιση της.

Οι τουριστικοί πόροι ανήκουν στην κοινή κληρονομιά της ανθρωπότητας. Οι κοινότητες στον οποίον τις περιοχές αυτοί βρίσκονται , έχουν ειδικά δικαιώματα και υποχρεώσεις απέναντί τους.

5) Τουρισμός , μια επωφελής δραστηριότητα για τις χώρες και τις κοινότητες υποδοχής.

Οι τοπικοί πληθυσμοί πρέπει να απασχολούνται στις τουριστικές δραστηριότητες και να μετέχουν κατά τρόπο δίκαιο στα οικονομικά , κοινωνικά και πολιτιστικά οφέλη που αυτές παράγουν και ειδικότερα στις άμεσες και έμμεσες θέσεις εργασίας που προκύπτουν από αυτές.

6) Υποχρεώσεις των φορέων του τουρισμού στην τουριστική ανάπτυξη.

Οι επαγγελματίες του τουριστικού τομέα έχουν την υποχρέωση να παρέχουν στους τουρίστες αντικειμενικές και ειλικρινείς πληροφορίες για τους προορισμούς και τις συνθήκες ταξιδιού , φιλοξενίας και παραμονής . Θα πρέπει να εξασφαλίσουν ότι , οι συμβατικές ρήτρες που προτείνονται στους πελάτες τους γίνονται εύκολα κατανοητές σε ότι αφορά στη φύση , στις τιμές και στην ποιότητα των υπηρεσιών που δεσμεύονται να παράσχουν , όπως επίσης και τις οικονομικές αποζημιώσεις που θα αποδίδονται στην περίπτωση μονομερούς καταστρατήγησης των όρων του συμβολαίου από την πλευρά τους.

7) Δικαίωμα στον τουρισμό

Η προοπτική της άμεσης και της προσωπικής πρόσβασης στην ανακάλυψη και την απόλαυση των τουριστικών πόρων του πλανήτη , συνιστά ένα δικαίωμα ισότιμα ανοικτό για όλους τους κατοίκους του κόσμου. Η συνεχώς αυξανόμενη συμμετοχή στον εθνικό και διεθνή τουρισμό , θα πρέπει να θεωρείται ως μια από τις καλύτερες δυνατές εκφράσεις μίας σταθερής αύξησης του ελεύθερου χρόνου και δεν πρέπει να μπαίνουν εμπόδια σε αυτό.

8) Η ελευθερία της τουριστικής διακίνησης

Οι τουρίστες και οι επισκέπτες πρέπει να επωφελούνται , σύμφωνα με το διεθνές δίκαιο και τις εθνικές νομοθεσίες , από την ελευθερία των μετακινήσεων εντός των χωρών τους και από το ένα κράτος στο άλλο , σε συμφωνία με το άρθρο 13 της Οικουμενικής Διακήρυξης των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων. Θα πρέπει να έχουν πρόσβαση σε σημεία διαμετακόμισης (transit) και παραμονής , καθώς επίσης σε τουριστικούς και πολιτιστικούς χώρους χωρίς να υπόκεινται σε υπερβολικές διατυπώσεις ή διακρίσεις.

9) Δικαιώματα των εργαζομένων και των επιχειρηματιών

Τα θεμελιώδη δικαιώματα των μισθωτών και των αυτοαπασχολουμένων εργαζομένων στην τουριστική βιομηχανία και τις συναφείς δραστηριότητες , πρέπει να διασφαλίζονται υπό την εποπτεία των εθνικών και τοπικών διοικητικών αρχών , τόσο των χωρών προέλευσης όσο και των χωρών υποδοχής με ειδική φροντίδα , δεδομένων των ειδικών περιορισμών που συνδέονται , ειδικότερα , με την εποχικότητα της δραστηριότητας τους , την παγκόσμια διάσταση της βιομηχανίας τους και την ευελιξία που συχνά απαιτείται από αυτούς λόγω της φύσης της εργασίας τους.

10) Εφαρμογή των αρχών του Παγκόσμιου Κώδικα Ηθικών Αρχών για τον Τουρισμό

Οι ίδιοι φορείς οφείλουν να εκδηλώνουν την πρόθεσή τους να παραπέμπουν για διακανονισμό οποιεσδήποτε διαφορές τους που αφορούν στην εφαρμογή ή την ερμηνεία του Παγκόσμιου Κώδικα Ηθικών Αρχών για τον Τουρισμό , σε ένα αμερόληπτο τρίτο φορέα , γνωστό ως Παγκόσμια Επιτροπή για τις Τουριστικές Ηθικές Αρχές.

1.6 ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΑΝΑΠΤΥΞΗ

Ο τουρισμός και ο ρόλος του στην ανάπτυξη επηρεάζει αρκετούς παράγοντες όπως η οικονομική ανάπτυξη, η προστασία του περιβάλλοντος και η διατήρηση της κληρονομιάς, η δημοκρατία και η πολιτική ισορροπία, η δημόσια υγεία και εκπαίδευση είναι παράγοντες που επηρεάζονται από τον τουρισμό.

1) Ο τουρισμός ως παράγοντας οικονομικής ανάπτυξης

Εκτιμώντας ότι ο τουρισμός αποτελεί αδιαμφισβήτητη την κινητήρια δύναμη για την προώθηση των αναπτυσσόμενων χωρών σε όλα τα επίπεδα και ότι κατά συνέπεια είναι απαραίτητο να αξιολογηθεί η επίπτωση του σε τακτική βάση, η δε Επιτροπή Ανάπτυξης του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, βάσει των αρμοδιοτήτων της, είναι η καταλληλότερη να αναλάβει αυτό το καθήκον.

Εκτιμώντας ότι ο τουρισμός συνιστά μια από τις βασικές πτυχές οιασδήποτε συνεπούς αναπτυξιακής πολιτικής που πρέπει να τεθεί σε εφαρμογή στις αναπτυσσόμενες χώρες.

Ζητεί οι επιπτώσεις του τουρισμού και η αρχή του αειφόρου τουρισμού και της καλής διακυβέρνησης να λαμβάνονται συστηματικά και με συνέπεια υπόψη κατά την κατάρτιση της αναπτυξιακής πολιτικής της ΕΕ.

Εύχεται να δοθεί πολύ μεγαλύτερη σημασία στην υπηρεσία του τουρισμού της Γενικής Διεύθυνσης Επιχειρήσεων της Επιτροπής, με την αύξηση των διαθέσιμων οικονομικών πόρων, κατά τρόπον ώστε να συμβάλει στη γενική αύξηση των πολιτικών προτάσεων για τον τομέα του τουρισμού.

2) Ο τουρισμός ως παράγοντας προστασίας του περιβάλλοντος και διατήρησης της κληρονομιάς

Εκτιμώντας ότι ο τουρισμός δεν μπορεί να αναπτυχθεί παρά μόνο εάν σέβεται τις φυσικές και τις πολιτιστικές συνθήκες καθώς και τις παραδόσεις των κοινοτήτων στις οποίες αναπτύσσεται.

Εκτιμώντας ότι ο τουρισμός ζει από την διατήρηση και την αξιοποίηση της τοπικής, φυσικής και πολιτιστικής, υλικής και μη υλικής, κληρονομιάς και των ιστορικών μνημείων.

Ζητεί την έγκριση ενός κοινού προγράμματος της Γενικής Διεύθυνσης “Περιβάλλον” και της Γενικής Διεύθυνσης “Ανάπτυξη” προκειμένου να εξαγάγει ευρωπαϊκές τεχνικές διαχείρισης και επεξεργασίας των αποβλήτων υπό μορφή, σε πρώτο στάδιο, μελετών επιπτώσεων και στη συνέχεια εφαρμογής πιλοτικών προγραμμάτων.

Ζητεί τη διαμόρφωση πολιτικών αειφόρου τουρισμού και τη θέσπιση πολιτικών και κανονισμών για την προστασία και διατήρηση των φυσικών πόρων, της πολιτιστικής κληρονομιάς και της παραδοσιακής χρήσης του συστήματος κατοχής ιδιοκτησίας.

3) Ο τουρισμός ως παράγοντας δημοκρατίας και πολιτικής ισορροπίας

Εκτιμώντας ότι η τουριστική ανάπτυξη μπορεί να βοηθήσει στη μάχη κατά του ολοκληρωτισμού, των δικτατοριών και της συγκέντρωσης των εξουσιών.

Εκτιμώντας ότι η παγκόσμια τρομοκρατία που βάζει τη δημοκρατία και τους προασπιστές της, προκαλώντας μαζικά και αδιακρίτως θύματα μεταξύ των πολιτών με τις ύπουλες δολοφονικές της επιθέσεις, έχει βάλει στόχο τον τουρισμό και τους τουρίστες με ένα συγκεκριμένο τρόπο.

Προτείνει την καταπολέμηση των εγκληματικών ενεργειών με απόλυτη διαφάνεια ούτως ώστε να αποθαρρύνονται δραστηριότητες, όπως η νομιμοποίηση παράνομου χρήματος, ο σεξουαλικός τουρισμός, κλπ.

Προτείνει την καταπολέμηση των εγκληματικών ενεργειών ούτως ώστε να μην πλήττεται η εικόνα της χώρας.

4) Ο τουρισμός ως παράγοντας δημόσιας υγείας και εκπαίδευσης

Εκτιμώντας ότι η δημόσια υγεία μιας χώρας είναι στοιχείο ελκυστικότητας.

Λαμβάνοντας υπόψη τους κινδύνους που προκύπτουν για τους τουρίστες και τους ντόπιους λόγω της μετάδοσης ασθενειών ιδιαίτερα μολυσματικών όπως οι διάρροιες, οι αναπνευστικές μολύνσεις, οι πυρετοί από άγνωστες αιτίες και η ηπατίτιδα.⁶

Καλεί την Ένωση και τα κράτη μέλη της να θέσουν στη διάθεση των αναπτυσσόμενων χωρών με δυνατότητες ανάπτυξης του τουρισμού την εμπειρία και την τεχνογνωσία τους, με στόχο την επί τόπου κατάρτιση προσωπικού, ζητεί από την Επιτροπή να υποστηρίξει τα σχέδια των αναπτυσσόμενων χωρών που ζητούν επίμονα τη μεταφορά τεχνογνωσίας.

5) Ο τουρισμός ως απορρυθμιστικός παράγοντας και παράγοντας διαφόρων καταχρήσεων

Εκτιμώντας ότι κάθε προσπάθεια δημιουργίας θέσεων απασχόλησης πρέπει να γίνεται με σεβασμό των κανόνων της Διεθνούς Οργάνωσης Εργασίας.

Εκτιμώντας ότι οι ευρωπαϊκές και τοπικές αρχές οφείλουν, σε μόνιμη βάση και από κοινού, να καταπολεμούν τον σεξουαλικό τουρισμό, σε συντονισμό με τις μη κυβερνητικές οργανώσεις.

Ζητεί ο προαναφερόμενος παγκόσμιος κώδικας δεοντολογίας για τον τουρισμό να ενσωματωθεί στο εσωτερικό δίκαιο κάθε χώρας.

Προτείνει οι κυβερνήσεις των ενδιαφερόμενων χωρών να κυκλοφορούν ετησίως μεταξύ τους κατάσταση με περιπτώσεις άρνησης χορήγησης θεώρησης διαβατηρίου αποκλειστικά λόγω αδικημάτων σεξουαλικού τουρισμού, εγκλημάτων κατά της ανθρωπότητας ή τρομοκρατίας.

⁶ www.europarl.europa.eu

2 ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΕΥΡΩΠΗ

2.1 ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ

Ο Τουρισμός συμβάλλει ιδιαίτερα στην ανάπτυξη της ευρωπαϊκής οικονομίας. Είναι ένας από τους ταχύτερα αναπτυσσόμενους κλάδους με ρυθμό ανάπτυξης που φθάνει το 5% , πολύ πάνω από τον ευρωπαϊκό μέσο όρο και με συνεχή ανοδική πορεία τα τελευταία 15 χρόνια , που κατά πάσα πιθανότητα θα συνεχιστεί και στο μέλλον . Το 2001 , περίπου 2 εκατομμύρια επιχειρήσεις δραστηριοποιούνταν στον τουριστικό τομέα , απασχολώντας περίπου 8 εκατομμύρια εργαζομένους . Οικονομικές , κοινωνικές και πολιτικές εξελίξεις επαναπροσδιορίζουν τη δομή της τουριστικής βιομηχανίας στην Ευρώπη καθώς και τους ταξιδιωτικούς προορισμούς. Οι κοινωνικές εξελίξεις μεταβάλλουν τον τύπο των διακοπών που προτιμούν οι τουρίστες – σε γενικές γραμμές , μικρότερα σε διάρκεια αλλά πιο συχνά ταξίδια . Αυτή η τάση , σε συνδυασμό με τα τρομοκρατικά χτυπήματα στις ΗΠΑ – που κατέδειξαν πόσο εύθραυστη είναι η τουριστική βιομηχανία – οδηγεί τους τουρίστες να προτιμούν σχετικά κοντινούς προορισμούς. Αυτή η αλλαγή στις προτιμήσεις συνδυάζεται με τη μεγάλη ποικιλία που υπάρχει πλέον στα μέσα μεταφοράς για τις διακοπές , καθώς οι κρουαζιέρες , τα σιδηροδρομικά και αεροπορικά ταξίδια “ σημείο - με - σημείο “ έχουν αυξήσει σημαντικά τον επιβατικό τους όγκο . Επίσης η νομισματική ένωση , που περικλείει ένα μεγάλο αριθμό ευρωπαϊκών χωρών , αναμένεται να ενισχύσει την ανάπτυξη του ευρωπαϊκού τουρισμού τα επόμενα χρόνια.

Η Ευρώπη αποτελεί τον κορυφαίο τουριστικό προορισμό στον κόσμο , προσελκύοντας περισσότερο από το 50% της σχετικής αγοράς . Ο αριθμός των αφίξεων είναι διπλάσιος από ότι στο μεγαλύτερο ανταγωνιστή της Γηραιάς ηπείρου , την Αμερική . Στην Ευρώπη βρίσκονται οι δύο κορυφαίοι προορισμοί στον κόσμο σε ότι αφορά τις αφίξεις , η Γαλλία και η Ισπανία . Από πλευράς εσόδων , η Ευρώπη κατέχει αξιοζήλευτη θέση , με τέσσερις από τους έξι κορυφαίους προορισμούς , και τζίρο πάνω από 100 δισεκατομμύρια ευρώ . Ιδιαίτερα σημαντικό επίσης για την ανάπτυξη του τουρισμού στην Ευρώπη είναι ότι οι περισσότεροι από το 60% των πολιτών της κάνουν διακοπές. Αξιοπρόσεκτη είναι και η αύξηση της τουριστικής κίνησης στις χώρες του ευρωπαϊκού νότου , με την Τουρκία να αποτελεί την πρωταθλήτρια (+ 12%) και να ακολουθείται από την Κροατία(+ 12%) και τη Σλοβενία (+ 11%).⁷

⁷ www.go-online.gr

2.2 ΤΟ ΜΕΛΛΟΝ ΤΟΥ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ

Ο τουρισμός συνιστά σημαντική οικονομική δραστηριότητα στην Ευρωπαϊκή Ένωση (ΕΕ) . Αποτελείται δε από μεγάλη ποικιλία προϊόντων και προορισμών , καθώς και από πληθώρα δημόσιων και ιδιωτικών φορέων , με ιδιαίτερα αποκεντρωμένες δεξιότητες , συνήθως σε περιφερειακό και τοπικό επίπεδο. Ο τουρισμός διαθέτει αξιόλογες δυνατότητες ώστε να συμβάλει σε αρκετούς πρωταρχικούς στόχους της ΕΕ , όπως η βιώσιμη ανάπτυξη , η οικονομική άνοδος και η απασχόληση , καθώς και η οικονομική και κοινωνική συνοχή. Λεπτομερέστερη σχετική περιγραφή παρατίθεται στο κεφάλαιο Β της παρούσας ανακοίνωσης. Τα στοιχεία αυτά , σε συνδυασμό με το γεγονός ότι πολλές κοινοτικές πολιτικές επηρεάζουν σε μεγάλο βαθμό τις διάφορες τουριστικές δραστηριότητες , δικαιολογούν την εκ νέου απόδοση πολιτικής σημασίας από τα κυριότερα θεσμικά όργανα της ΕΕ .

Η πρόσφατη τρομοκρατική επίθεση στο αμερικανικό έδαφος , οι άμεσες συνέπειές της , όπως ο φόβος για τα αεροπορικά ταξίδια , και οι έμμεσες επιπτώσεις της στο σύνολο του τουρισμού αποδεικνύουν πόσο ευάλωτος είναι ο συγκεκριμένος τομέας στις εξωτερικές επιρροές. Με την παρούσα ανακοίνωση , η Επιτροπή δεν προτίθεται να προβεί σε άμεση αντίδραση έναντι των πρόσφατων αυτών γεγονότων. Το παρόν έγγραφο συνιστά , μάλιστα , το αποτέλεσμα μακροχρόνιου προβληματισμού και εκτενών διαβουλεύσεων με σκοπό την παγίωση νέας προσέγγισης για τον τουρισμό στην ΕΕ .

Η διαδικασία που εφαρμόστηκε για την παρακολούθηση των συμπερασμάτων του Συμβουλίου της 21^{ης} Ιουνίου 1999 με θέμα “ Τουρισμός και Απασχόληση “ , και η οποία ενθαρρύνθηκε από τις αντιδράσεις των άλλων θεσμικών οργάνων , δημιούργησε νέα δυναμική μεταξύ των βασικότερων εμπλεκόμενων φορέων (κράτη μέλη , επαγγελματίες , κοινωνία των πολιτών και Επιτροπή) . Κατέστησε επίσης εφικτό , μέσω μιας προσέγγισης συνεργασίας και εταιρικής σχέσης , όπως περιγράφεται στο κεφάλαιο Γ , να εντοπιστεί , κυρίως βάσει προτεινόμενων από το Συμβούλιο θεμάτων , σειρά προτεραιοτήτων και δράσεων που πρόκειται να αναληφθούν από τους διάφορους δημόσιους και ιδιωτικούς φορείς του τομέα , ανάλογα με τις αντίστοιχες δεξιότητες και αρμοδιότητές τους.

Στόχος της παρούσας ανακοίνωσης είναι να παγιώσει τη νέα αυτή δυναμική προτείνοντας:

Λειτουργικό πλαίσιο , με βάση την ανοικτή μέθοδο συντονισμού μεταξύ όλων των οικείων φορέων η οποία καταρτίστηκε στο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο της Λισσαβόνας . Το συγκεκριμένο πλαίσιο ευθυγραμμίζεται επίσης με τις κατευθυντήριες γραμμές της πρόσφατης Λευκής Βίβλου σχετικά με την ευρωπαϊκή διακυβέρνηση , σύμφωνα με τις οποίες ο τουρισμός αποτελεί πρόσφορο πεδίο εφαρμογής : η δημιουργία του προϋποθέτει την ενεργό συμμετοχή υψηλόβαθμων αρμόδιων φορέων.

Περιορισμένη σειρά μέτρων και δράσεων που πρόκειται να υλοποιηθούν από τους διάφορους φορείς του τουρισμού , ώστε να διευρυνθούν οι γνώσεις σχετικά με τη συγκεκριμένη οικονομική δραστηριότητα , να ενισχυθεί η ανταγωνιστικότητα των τουριστικών επιχειρήσεων και να βελτιωθεί , ως εκ τούτου , η βιώσιμη ανάπτυξη του τουρισμού στην ΕΕ και η συμβολή του στη δημιουργία θέσεων απασχόλησης.⁸

⁸ www.eur-lex.europa.eu

2.2.1 Οικονομική σημασία και γενικές τάσεις

Στον τομέα του κοινοτικού τουρισμού δραστηριοποιούνται περίπου 2 εκατομμύρια επιχειρήσεις, κυρίως ΜΜΕ, οι οποίες συνεισφέρουν κατά σχεδόν 5% τόσο στο ΑΕΠ όσο και στην απασχόληση. Το ποσοστό αυτό κυμαίνεται μεταξύ 3% και 8% ανάλογα με τα κράτη μέλη. Επιπλέον ο τουρισμός αποτελεί σημαντική πηγή δραστηριότητας για άλλους τομείς, όπως το εμπόριο και οι ειδικοί εξοπλισμοί, υπερβαίνοντας κατά σχεδόν μιάμιση φορά τη δραστηριότητα που προκύπτει από αυτόν καθαυτό τον τουρισμό.

Παρά τη σημασία των ΜΜΕ στον συγκεκριμένο τομέα, διαφαίνεται διαρκώς εντονότερα μια συγκεντρωτική τάση, η οποία ενισχύει την κάθετη ολοκλήρωση των τουριστικών υπηρεσιών. Τούτο καθίσταται ιδιαίτερα αισθητό στον τομέα των ξενοδοχείων και στις υπηρεσίες που αφορούν τη διοργάνωση ταξιδιών και τις μεταφορές.

Όσον αφορά τον κύκλο εργασιών, περισσότερο από το 80% του ευρωπαϊκού τουρισμού συντελείται σε ατομικό ή οικογενειακό επίπεδο. Το υπόλοιπο ποσοστό προκύπτει από τον επιχειρηματικό τουρισμό, με την ευρεία έννοια του όρου. Η συγκεκριμένη μορφή τουρισμού ποικίλει ανάλογα με τη χώρα: από μόλις 15% έως άνω του 30% επί του συνολικού όγκου το μεγαλύτερο ποσοστό προέρχεται από τις χώρες της Βόρειας Ευρώπης. Στην ΕΕ, τα νοικοκυριά διαθέτουν περίπου το 1/8 των ατομικών δαπανών τους στην κατανάλωση τουριστικών υπηρεσιών, στοιχείο που παρουσιάζει σχετικά ελάχιστες διακυμάνσεις μεταξύ των χωρών.

Ο κοινοτικός τουρισμός είναι, κατά κανόνα, εγχώριος. Το 87% της τουριστικής δραστηριότητας που καταγράφεται αποδίδεται στο γηγενή πληθυσμό, ενώ μόνο το 13% των επισκεπτών προέρχεται από τρίτες χώρες. Όσον αφορά τον τουρισμό των πολιτών της ΕΕ, τα τρία τέταρτα παραμένουν στο έδαφος ενός από τα 15 κράτη μέλη, ενώ το εναπομείναν το τελευταίο τέταρτο μεταβαίνει σε άλλα σημεία της Ευρώπης και του κόσμου.

Ο τουρισμός συγκαταλέγεται στους τομείς της ευρωπαϊκής οικονομίας που διαθέτουν τις καλύτερες προοπτικές για το μέλλον. Σύμφωνα με τις προβλέψεις, παρατηρείται συνεχής άνοδος του τουρισμού στην Ευρώπη, εντονότερη από τη μέση οικονομική ανάπτυξη. Τούτο οφείλεται σε παράγοντες όπως η αύξηση του ελεύθερου χρόνου και η κοινωνική σημασία του, καθώς και στην παγκόσμια οικονομική άνοδο. Ως προς τον απόλυτο όγκο δαπανών και απασχόλησης, τόσο η τρέχουσα ανάπτυξη όσο και η αντίστοιχη της τελευταίας δεκαετίας υπερβαίνουν το 3% ετησίως, με ακόμη υψηλότερο ποσοστό για τις δραστηριότητες που αφορούν τον τουρισμό στους συναφείς τομείς. Τούτο οφείλεται στην απαίτηση των τουριστών για διαρκώς πληρέστερες και μεγαλύτερης ποικιλίας υπηρεσίες, καθώς και για ολοένα πιο δραστήριες μορφές ψυχαγωγίας. Στην Ευρώπη, μόνο στους τομείς των ξενοδοχείων και της σίτισης δημιουργήθηκαν περίπου 100.000 θέσεις εργασίας ετησίως κατά τα προηγούμενα έτη.

Η Ευρώπη διαθέτοντας τη μεγαλύτερη ποικιλία και πυκνότητα τουριστικών πόλων έλξης , δέχεται τους περισσότερους τουρίστες στον κόσμο. Παρά το γεγονός ότι το ποσοστό της τουριστικής αύξησης υπολείπεται του παγκόσμιου μέσου όρου , ιδίως όσον αφορά ορισμένες ανερχόμενες υπερπόντιες περιοχές , ο όγκος του ευρωπαϊκού τουρισμού αναμένεται να διπλασιαστεί κατά τα προσεχή 20 – 25 έτη , με καθαρά αποτελέσματα , ως προς τις δαπάνες και το προϊόν , ύψους 3% ετησίως. Η απασχόληση θα αυξηθεί κατά περίπου 15% την επόμενη δεκαετία. Εάν διατηρηθούν οι τάσεις που καταγράφονται προς το παρόν , τα αποτελέσματα της προαναφερθείσας αύξησης , επωφελούμενα των θετικών συνεπειών του τουρισμού , θα εξακολουθήσουν να είναι υψηλότερα στις συναφείς δραστηριότητες από ότι σε αυτόν καθ' αυτόν τον τομέα του τουρισμού. Ασφαλώς , τα εν λόγω αποτελέσματα ποικίλουν σημαντικά μεταξύ των διαφόρων ευρωπαϊκών χωρών.

2.2.2 Δημογραφικοί παράγοντες και εξελίξεις

Η εξέλιξη της ευρωπαϊκής δημογραφικής διάρθρωσης θα επηρεάσει σημαντικά τον τουρισμό αναψυχής. Το 2020 , ο πληθυσμός άνω των 65 ετών θα έχει αυξηθεί κατά 17 εκατομμύρια σε σχέση με σήμερα. Ο αριθμός αυτός θα εξακολουθήσει να αυξάνει σε έναν υγιέστερο πληθυσμό , με μεγαλύτερο προσδόκιμο ζωής και περισσότερους πόρους από τις προηγούμενες γενιές. Επιπλέον , τα άτομα ηλικίας 50 έως 65 ετών , που έχουν σε μεγάλο βαθμό αποδεσμευτεί από υποχρεώσεις και οικονομικά βάρη , που αναπτύσσουν ιδιαίτερη κινητικότητα και βρίσκονται συνήθως σε καλή οικονομική κατάσταση θα καταλάβουν αυξημένο μερίδιο στην αγορά τουρισμού.

Παράλληλα με την αξιολόγηση αυτή άνοδο , πρόκειται να τροποποιηθεί η ζήτηση ορισμένων μορφών τουρισμού. Έτσι , οι τομείς που αναμένεται να γνωρίσουν τη μεγαλύτερη άνοδο είναι ο πολιτιστικός τουρισμός και ο τουρισμός που σχετίζεται με τη φυσική κληρονομιά. Επιπροσθέτως , πολλοί τουρίστες προβάλλουν συγκεκριμένες απαιτήσεις ώστε να επωφεληθούν πλήρως της τουριστικής εμπειρίας. Εκτός από το 10% του πληθυσμού που θεωρείται ότι πάσχει από κάποιας μορφής αναπηρία , αυξημένο ποσοστό τουριστών αναμένεται να περιορίσει την κινητικότητα του λόγω προσωρινού κωλύματος ή λόγω ηλικίας.

Ένα από τα σημαντικότερα προβλήματα του ευρωπαϊκού τουρισμού αναψυχής έγκειται στη συγκέντρωσή του σε συγκεκριμένες και σύντομες περιόδους κατά τη διάρκεια του έτους. Τούτο διαμορφώνει δυσμενείς συνθήκες εργασίας και απασχόλησης , επιφέρει αρνητικές επιπτώσεις στα προσόντα , στην ποιότητα των υπηρεσιών και στην ανταγωνιστικότητα των επιχειρήσεων , καθώς και κορεσμό των υποδομών επικοινωνίας και υποδοχής τουριστών. Η προβλεπόμενη αύξηση του πληθυσμού ηλικίας άνω των 50 ετών αναμένεται να αποσυμφορήσει την τουριστική δραστηριότητα κατά τα εν λόγω διαστήματα αιχμής , κυρίως στις σχολικές διακοπές , και να βελτιώσει την κατανομή της τουριστικής περιόδου.

Ομοίως , η ελευθέρωση των μεταφορών και η ανάπτυξη του δικτύου τους , η αποτελεσματικότερη λειτουργία της ενιαίας αγοράς , καθώς και η διαθεσιμότητα εργαλείων της κοινωνίας της πληροφορίας , εφόσον αυξάνουν τη ζήτηση τουριστικών δραστηριοτήτων και υπηρεσιών θα εξακολουθήσουν να διευκολύνουν την κινητικότητα των πολιτών και θα συμβάλουν στην εντονότερη διεθνοποίηση της ροής τουριστών.

2.2.3 Κυριότερες προκλήσεις

Ο ευρωπαϊκός τουρισμός , οι επιχειρήσεις και οι προορισμοί του βρίσκονται αντιμέτωποι με σημαντικές προκλήσεις οι οποίες συνιστούν ταυτόχρονα ευκαιρίες και κινδύνους. Κατ' αρχάς , πρέπει να διατηρηθεί η αξιόλογη άνοδος της τουριστικής ζήτησης και του όγκου του τουρισμού στην Ευρώπη και να αναπτυχθούν ξεχωριστά οι διάφορες μορφές τουρισμού. Οι εξελίξεις αυτές μπορούν να αντιμετωπιστούν κατάλληλα μόνο με τη δημιουργία νέων μορφών τουρισμού.

Ορισμένες προκλήσεις προσλαμβάνουν νευραλγική σημασία : η έλλειψη επαρκούς εργατικού δυναμικού για ορισμένα επαγγέλματα και προσόντα , ιδίως λόγω των συνθηκών εργασίας η εξέλιξη του τομέα των μεταφορών και ο αντίκτυπος της στις ροές , στην ποιότητα της υπηρεσίας , στη βιώσιμη ανάπτυξη και στην προστασία του περιβάλλοντος η υιοθέτηση και ενσωμάτωση νέων τεχνολογιών της πληροφορίας και της επικοινωνίας ως παράγοντας ανταγωνιστικότητας.

2.2.4 Ιδιαιτερότητες του τουρισμού

Ο τουρισμός είναι τομέας παροχής υπηρεσιών , με εξαιρετικά περίπλοκο προϊόν το οποίο εξαρτάται από μια υπερβολικά κατακερματισμένη προσφορά. Οι φορείς κάθε κρίκου της αλυσίδας (ταξιδιωτικά γραφεία , διοργανωτές ταξιδιών , μεταφορείς , ξενοδοχεία , εστιατόρια κ.ά.) προτείνουν , έκαστος ένα στοιχείο του συνολικού προϊόντος. Οι συνιστώσες αυτές καθορίζουν , από κοινού , την εμπειρία του τουρίστα και την εκ μέρους του αξιολόγηση της ποιότητας των υπηρεσιών. Ο τουριστικός προορισμός είναι ο κύριος τόπος κατανάλωσης των εν λόγω υπηρεσιών και , κατά συνέπεια , ο τόπος εγκατάστασης και δραστηριοποίησης των τουριστικών επιχειρήσεων. Ο τουρίστας συνδέει το προϊόν τόσο με τις επιχειρήσεις που του το παρέχουν όσο και με τον προορισμό που επισκέπτεται.

Εφόσον το μεγαλύτερο ποσοστό της τουριστικής δραστηριότητας δεν ικανοποιεί κάποια ζωτική ανάγκη , η συμπεριφορά του τουρίστα είναι ιδιαίτερα εύθραυστη , υποκειμένη σε ψυχολογικές και κοινωνικές επιρροές , προσωπικές ευαισθησίες και βραχυπρόθεσμες αντιδράσεις. Ακόμη κι αν αλλοιωθεί ένας μόνο κρίκος , θα επηρεαστεί ολόκληρη η τουριστική αλυσίδα. Οι πρόσφατες τρομοκρατικές επιθέσεις στις Ηνωμένες Πολιτείες και , παλαιότερα , η επιδημία του αφθώδους πυρετού ή οι πετρελαιοκηλίδες που έπληξαν τις ευρωπαϊκές ακτές αποτυπώνουν έντονα την εν λόγω κατάσταση.⁹

⁹ www.eur-lex.europa.eu

Το τουριστικό προϊόν χαρακτηρίζεται από εξαιρετική πολυμορφία . Οι φυσικοί και πολιτιστικοί πόροι , οι υποδομές υποδοχής και επικοινωνίας , καθώς και η στέγαση και σίτιση συνιστούν τις βασικές πηγές εσόδων ενός τουριστικού προορισμού. Ο συνδυασμός των τοπικών τουριστικών πόρων και των παρεχόμενων υπηρεσιών κατατάσσει τον εκάστοτε προορισμό σε μια συγκεκριμένη μορφή τουρισμού , όπως π.χ. παράκτιος ή ορεινός , αθλητικός ή θρησκευτικός , ιαματικός ή γαστρονομικός και ασφαλώς επιχειρηματικός τουρισμός.

Επιπροσθέτως , οι κάθετες αλληλεξαρτήσεις μεταξύ των τουριστικών επιχειρήσεων είναι εντονότερες σε σχέση με την πλειονότητα των άλλων τομέων της οικονομίας. Από αυτές τις αλληλεξαρτήσεις , που παρατηρούνται και σε παγκόσμια κλίμακα , προκύπτουν ενίοτε πολύπλοκες δομές και τάσεις στις εμπορικές σχέσεις. Εκτός από τις επιχειρήσεις και τους φορείς εκπροσώπησης τους , σημαντικοί παράγοντες αναδεικνύονται οι προορισμοί , με τις διάφορες δραστηριότητές τους που συγκεράζουν δημόσια και ιδιωτικά συμφέροντα.

Λόγω της ποικιλομορφίας του και της κατακερματισμένης φύσης των συστατικών στοιχείων του , ο τουρισμός στερείται σαφούς τομεακής ταυτότητας . Σε τούτο οφείλεται , εν μέρει , η ελλιπής προβολή του σε πολιτικό επίπεδο και η εν πάση περιπτώσει , ανεπαρκής αξιοποίηση της οικονομικής και κοινωνικής σημασίας του.

Η πολυμορφία του επιχειρηματικού κόσμου και των δημόσιων και ιδιωτικών φορέων του τουρισμού , η επίδραση του σε πολλές άλλες οικονομικές δραστηριότητες , η ευρύτατη κοινωνική και συναισθηματική διάστασή του και , τέλος , η γεωγραφικώς διάσπαρτη και ευμετάβλητη κατανάλωση του προϊόντος του προσδίδουν στον τουρισμό κατ' εξοχήν οριζόντιο χαρακτήρα . Άμεση και ιδιαίτερα έντονη επιρροή μπορεί να ασκήσει ένας μεγάλος αριθμός , αν όχι η πλειονότητα , των πολιτικών τομέων , όπως η πολιτική για τις επιχειρήσεις , τις μεταφορές ή την περιφερειακή ανάπτυξη. Η ετήσια έκθεση σχετικά με τα κοινοτικά μέτρα που επηρεάζουν τον τουρισμό , την οποία εκπόνησε η Επιτροπή παράλληλα με την παρούσα ανακοίνωση. Στο άρθρο 3 της συνθήκης για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας , προβλέπεται ότι για τους σκοπούς του άρθρου 2 της εν λόγω συνθήκης , η δράση της Κοινότητας θα περιλαμβάνει μέτρα στον τομέα του τουρισμού. Τούτο αφορά ιδίως τη βιώσιμη ανάπτυξη και την άνοδο , ένα υψηλό επίπεδο απασχόλησης , την κοινωνική και οικονομική συνοχή , τη σύγκλιση των οικονομικών αποτελεσμάτων , καθώς και τη βελτίωση της ποιότητας ζωής και την ευρωπαϊκή ολοκλήρωση.¹⁰

¹⁰ www.eur-lex.europa.eu

Ειδικότερα ο τουρισμός συμβάλλει , σε μεγάλο βαθμό , στην επίτευξη των στόχων της πολιτικής για τις επιχειρήσεις. Η πολυμορφία των προϊόντων και των υπηρεσιών , η γεωγραφική ποικιλία της εγκατάστασής τους και η εξέλιξη της αγοράς προς έναν βιώσιμο τουρισμό ανοιχτό σε όλους θα οδηγήσουν στη δημιουργία νέων αγορών για τις καινοτόμες επιχειρήσεις , ιδίως τις ΜΜΕ . Η έντονη ποικιλομορφία των προσφερόμενων θέσεων εργασίας στον εν λόγω τομέα μπορεί να προσελκύσει νέους που επιχειρούν την πρώτη επαφή τους με την αγορά εργασίας , να συμβάλει στην καταπολέμηση του κοινωνικού αποκλεισμού και να προωθήσει την ισότητα ευκαιριών σε όλα τα επίπεδα αρμοδιότητας.¹¹

Για τους πολίτες της Ευρωπαϊκής Ένωσης , ο τουρισμός συνιστά σημαντικό στοιχείο της ποιότητας ζωής τους , ενώ μπορεί να βελτιωθεί περαιτέρω με την προώθηση ενός βιώσιμου , ποιοτικού και ανταγωνιστικού ευρωπαϊκού τουρισμού , στο πλαίσιο του σεβασμού της χωρητικότητας των φυσικών και πολιτιστικών ζωνών του , ιδίως των τοποθεσιών του Natura 2000 . Επιπροσθέτως , ο τουρισμός συμβάλλει στην προσέγγιση των ευρωπαίων πολιτών οι οποίοι , με τον τρόπο αυτό , ανακαλύπτουν και βιώνουν κοινές ευρωπαϊκές αξίες

2.2.5 “ Τουρισμός και απασχόληση “

Τον Νοέμβριο του 1997 διοργανώθηκε στο Λουξεμβούργο διάσκεψη σχετικά με τον τουρισμό και την απασχόληση , λίγο πριν από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο του Λουξεμβούργου για την απασχόληση και το Συμβούλιο Υπουργών της 26^{ης} Νοεμβρίου 1997. Κατά το τελευταίο αυτό Συμβούλιο , αναγνωρίστηκαν τα οφέλη της ισόρροπης και βιώσιμης ανάπτυξης του ευρωπαϊκού τουρισμού και αποφασίστηκε η εμβάθυνση των αποτελεσμάτων της διάσκεψης του Λουξεμβούργου. Το 1998 , η Επιτροπή συγκρότησε ομάδα υψηλού επιπέδου για τον τουρισμό και την απασχόληση. Βάσει των συστάσεων της , που εγκρίθηκαν κατά το μεγαλύτερο μέρος τους , η Επιτροπή υπέβαλε ανακοίνωση με τίτλο Αύξηση του δυναμικού του τουρισμού για τη δημιουργία θέσεων απασχόλησης. Η εν λόγω ανακοίνωση υποστηρίχθηκε σημαντικά από τις αντιδράσεις του Κοινοβουλίου , της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής και της Επιτροπής των Περιφερειών , και οδήγησε στα συμπεράσματα του Συμβουλίου της 21^{ης} Ιουνίου 1999 όπου καλούνταν η Επιτροπή και τα κράτη μέλη να αναπτύξουν στενή συνεργασία ώστε να μεγιστοποιηθεί η συνεισφορά του τουρισμού στην άνοδο και την απασχόληση , ιδίως σχετικά με τέσσερα θέματα (ενημέρωση , κατάρτιση , ποιότητα και βιωσιμότητα) γεγονός που είχε ως αποτέλεσμα τη σύσταση ομάδων εργασίας.

¹¹ www.eur-lex.europa.eu

Άλλα σημαντικά ζητήματα για τον ευρωπαϊκό τουρισμό:

Όπως προαναφέρθηκε , έπειτα από τα συμπεράσματα του Συμβουλίου τον Ιούνιο του 1999 , ξεκίνησε ένα στάδιο ενισχυμένης συνεργασίας και ανέκυψαν νέα ζητήματα πρωταρχικής σημασίας.

Η συγκεκριμένη μέθοδος εργασίας συμπληρώθηκε από υπουργικές διασκέψεις στη Vilamoura (Πορτογαλία) , στη Λίλλη (Γαλλία) και στη Bruges (Βέλγιο) , οι οποίες διοργανώθηκαν από το κράτος μέλος που βρισκόταν στην Προεδρία της Ευρωπαϊκής Ένωσης και οι οποίες ήταν ουσιαστικά ανοικτές στο σύνολο των φορέων του ευρωπαϊκού τουρισμού . Στις διασκέψεις αυτές επιτράπηκε προοδευτικά η συμμετοχή εκπροσώπων των υποψηφίων προς ένταξη χωρών. Συνήθως , οι εν λόγω συνεδριάσεις κατέληγαν στη σύνταξη εγγράφου της Προεδρίας το οποίο υποβαλλόταν σε συνεδρίαση του Συμβουλίου Εσωτερική Αγορά / Καταναλωτές / Τουρισμός , ενώ υποστήριζαν και ενθάρρυναν έντονα τη συγκεκριμένη διαδικασία συνεργασίας.

Για το λόγο αυτό , στη Vilamoura , στις 11 Μαΐου 2000 , προτάθηκε ο καλύτερος συντονισμός των εθνικών πολιτικών και η πολιτική αναγνώριση του ρόλου του τουρισμού.

Στη Λίλλη , στις 22 Νοεμβρίου 2000 , η Προεδρία εξήγγειλε την ενίσχυση των εργασιών που είχαν αναληφθεί στο πλαίσιο της συμβουλευτικής επιτροπής για τον τουρισμό και πρότεινε 15 σημεία που θα μπορούσαν να αποτελέσουν αντικείμενο ευρύτερης συνεννόησης. Η δημιουργία πειραματικού δικτύου εδαφών , ο βιώσιμος τουρισμός , η ανταλλαγή πληροφοριών , η καλύτερη κατανόηση του τομέα του τουρισμού και η κατάρτιση βρίσκονταν στο επίκεντρο του προβληματισμού.

Στη Bruges , στις 2 Ιουλίου 2001 , στην προσπάθεια να διασφαλιστεί ένας τουρισμός για όλους , η Προεδρία διαπίστωνε ότι οι τουριστικές δραστηριότητες πρέπει να καταστούν προσβάσιμες από ορισμένες στοχοθετημένες ομάδες , ιδίως τους νέους , τους ηλικιωμένους , τα άτομα που ζουν κάτω από το όριο της φτώχειας , τους άνεργους και τα άτομα με ειδικές ανάγκες. Ειδικότερα μάλιστα , για τα άτομα αυτά , εκφράστηκε η επιθυμία να απλουστευθούν και να εναρμονιστούν τα συστήματα σήμανσης για τη δυνατότητα πρόσβασης σε υποδομές και υπηρεσίες. Τούτο οδήγησε στα συμπεράσματα της Προεδρίας σχετικά με τον τουρισμό για όλους , τα οποία εγκρίθηκαν κατά τη συνεδρίαση του Συμβουλίου στις 27 Σεπτεμβρίου 2001 .

Κατόπιν των εντεινόμενων συνομιλιών με τις αντιπροσωπευτικές ενώσεις του επαγγέλματος και τις αντίστοιχες οικίες ενώσεις της κοινωνίας των πολιτών , οι εκπρόσωποί τους ενσωματώθηκαν στις ομάδες εργασίας και οι ανησυχίες τους συμπεριελήφθησαν στις τελικές συστάσεις. Με την ευκαιρία αυτή , οι ενώσεις προέβαλαν την ανάγκη διαχείρισης και προώθησης της ευρωπαϊκής εικόνας περί τουρισμού , ιδίως για να αντισταθμιστούν οι αρνητικές επιπτώσεις που προκλήθηκαν από γεγονότα που συνδέονται με τις πτυχές της δημόσιας ασφάλειας , και τούτο πριν ακόμη από τις επιθέσεις στις Ηνωμένες Πολιτείες. Επιπροσθέτως , τόνισαν τη βιωσιμότητα του τουρισμού και το συμφέρον των εργαζομένων.

2.3 ΜΟΡΦΕΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ

Ο τουρισμός στη σύγχρονη εποχή έχει αρκετές μορφές, οι μορφές του τουρισμού που συναντάμε στο Δήμο Τήνου είναι κυρίως ο θρησκευτικός τουρισμός που αποτελεί τον μεγαλύτερο πόλο έλξης τουριστών στο Δήμο Τήνου. Επίσης ο θαλάσσιος τουρισμός, ο πολιτιστικός τουρισμός, ο αγροτουρισμός και ο συνεδριακός τουρισμός είναι οι μορφές τουρισμού που συναντάμε περισσότερο στο Δήμο Τήνου.

- Αγροτουρισμός
- Οικοτουρισμός
- Γεωτουρισμός
- Οικολογικός
- Πολιτιστικός
- Θρησκευτικός
- Συνεδριακός
- Τουρισμός Περιπέτειας
- Θαλάσσιος Τουρισμός
- Αθλητικός Τουρισμός
- Ορεινός Τουρισμός
- Θερινός Τουρισμός

2.4 ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ

Θρησκευτικός Τουρισμός μπορεί να θεωρηθεί το σύνολο εκείνο των τουριστικών δραστηριοτήτων το οποίο συγκεντρώνεται γύρω από τα μνημεία και χώρους θρησκευτικής σημασίας. Τα μνημεία της ελληνικής ορθοδοξίας είναι αναπόσπαστο τμήμα της εθνικής κληρονομιάς και αποτελούν αξιόλογο πόλο έλξης επισκεπτών. Οι βυζαντινές και οι μετά-βυζαντινές εκκλησίες, στις πόλεις και στα χωριά, οι επιβλητικοί καθεδρικοί ναοί, τα ξωκλήσια και τα προσκυνήματα της υπαίθρου, τα μοναστήρια, τα μετόχια και οι σκήτες, η μοναδική μοναστική πολιτεία του Αγίου Όρους, με την αξιόλογη εικονογράφησή τους, με ψηφιδωτά, τοιχογραφίες και εικόνες, μαρτυρούν την επίμονη προσήλωση στις παραδόσεις και την στενή και μακραίωνη διασύνδεση της τέχνης με την θρησκευτική λατρεία. Οι ευσεβείς περιηγητές, οι τουρίστες αλλά και οι θαυμαστές της βυζαντινής

τέχνης θα βρουν, μέσα από πολιτιστικά οδοιπορικά στον ελληνικό χώρο, τους δρόμους της επαφής με την πνευματικότητα της ορθοδοξίας. Σε πολλές περιοχές θα συναντήσει κανείς κτίσματα και μνημεία λατρείας διαφορετικών δογμάτων και θρησκειών να συνυπάρχουν σε ένα διαρκή διάλογο αποδεικνύοντας την πολιτισμικότητα του ελληνικού χώρου.¹²

¹² www.in.gr

2.5 ΑΓΡΟΤΟΥΡΙΣΜΟΣ

Ένας τρόπος ανάπτυξης της υπαίθρου δια μέσω μίας ήπιας μορφής τουρισμού.

Μια επιτυχημένη Ευρωπαϊκή πολιτική ανάπτυξης της υπαίθρου , με παράδοση , πλέον των 40 χρόνων στα σημαντικά προβλήματα ερήμωσης της υπαίθρου , της αστυφιλίας και της αγροτικής παραγωγής.

Μια ευκαιρία να αντιμετωπίσει και η Ελλάδα , με τον ίδιο τρόπο , τα προβλήματα της ελληνικής υπαίθρου.

Η εμπλοκή των αγροτών και μόνο , στην παροχή αυτής της ήπιας μορφής τουρισμού , με αποτέλεσμα τα εισοδήματα να επιστρέφουν στην τοπική κοινότητα.

Η διατήρηση των εθίμων , της λαογραφίας , της χειροτεχνίας , των παραδοσιακών τεχνών και εργασιών και των ασχολιών που τείνουν να εκλείψουν.

Η ανάδειξη της διαφορετικότητας και μοναδικότητας του κάθε τόπου.

Ένας ουσιαστικός τρόπος να συμπληρώνει όλο το χρόνο η οικογένεια της υπαίθρου , το ήδη χαμηλό εισόδημά της

Ένας τρόπος να βρουν απασχόληση οι νέοι , οι αγρότισσες , οι κάτοικοι της υπαίθρου , των οικονομικά ασθενέστερων ορεινών και μειονεκτικών περιοχών.

Η υποδοχή του επισκέπτη σε ένα φιλικό και ζεστό περιβάλλον.

Η επίδιωξη να γνωρίσει ο επισκέπτης τον τόπο , να τον νοιώσει οικείο και να θέλει να ξανάρθει.

Η γνωριμία του επισκέπτη με την τοπική κοινότητα με τρόπο άμεσο , φιλικό και οικείο.¹³

¹³ www.in.gr

ΑΓΡΟΤΟΥΡΙΣΜΟΣ

Όμως ο αγροτουρισμός δεν είναι : Η απρόσωπη παροχή υπηρεσιών

Μια ευκαιριακή και γρήγορη λύση

Απλά μια ωραία ιδέα

Η ανάπτυξη που παραβλέπει την πολιτιστική κληρονομιά

Η εγκατάλειψη της υπαίθρου για αναζήτηση δουλειάς.

Η βίαιη , μαζική και επεμβατική με πάσης φύσεως ξενοδοχεία και επιχειρήσεις που αλλοιώνουν τον χαρακτήρα της υπαίθρου.

Η εκμετάλλευση του πλούτου μιας περιοχής από επιχειρηματίες που ανήκουν στην τοπική κοινότητα.

Η ισοπέδωση και ομοιογένεια των τόπων.

Μια ευκαιριακή τόνωση του αγροτικού εισοδήματος. Η μετατροπή του αγρότη σε ξενοδόχο και η εγκατάλειψη της και των παραδοσιακών ασχολιών.¹⁴

Ο σωστά σχεδιασμένος και καλά οργανωμένος αγροτουρισμός έχει καταδειχθεί ότι αποτελεί ένα από τα αποτελεσματικότερα εργαλεία για τη μακροπρόθεσμη διατήρηση της ταυτότητας ενός τόπου. Αυτό εξηγείται από το γεγονός ότι σε αυτής της μορφής την τουριστική ανάπτυξη το ανταγωνιστικό πλεονέκτημα μιας περιοχής αποτελούν πλέον τα διαφοροποιητικά χαρακτηριστικά που στηρίζονται στην διατήρηση και ανάδειξη των τοπικών ιδιαιτεροτήτων της.

Σε επιχειρηματικό επίπεδο, ο αγροτουρισμός αποτελεί τον συνδετικό κρίκο του πρωτογενούς και δευτερογενούς τομέα με τον τριτογενή. Δηλαδή της παραγωγής γεωργικών και κτηνοτροφικών προϊόντων και της μεταποίησης, με την παροχή υπηρεσιών και τον τουρισμό. Κατ' αυτόν τον τρόπο δημιουργεί, στηρίζει και τονώνει την τοπική αγορά, παρέχοντας νέες θέσεις εργασίας, ένα συμπληρωματικό εισόδημα στις αγροτικές οικογένειες και συγκρατώντας τον πληθυσμό στην ύπαιθρο.

¹⁴ www.in.gr

2.6 ΟΙΚΟΤΟΥΡΙΣΜΟΣ

Για τον προσδιορισμό της έννοιας του οικοτουρισμού έχουν δοθεί μέχρι σήμερα πολλές ερμηνείες. Σε διεθνές επίπεδο έχουν υπάρξει ποικίλες θεωρητικές προσεγγίσεις που δείχνουν την ευρύτητα του αντικειμένου, καθώς και πολλές προσπάθειες έμπρακτης ανάπτυξης πρωτοβουλιών (με θετικά ή αρνητικά αποτελέσματα). Η εκάστοτε προσέγγιση, με διαφορετικές αναλογίες, προσδιορίζει τη συμβολή του οικοτουρισμού : (α) στην προστασία της φύσης , (β) στην προστασία της πολιτιστικής κληρονομιάς , (γ) στην αειφόρο ανάπτυξη, (δ) στην ευημερία της τοπικής κοινωνίας, (ε) στη δυνατότητα να παρέχει απόλαυση και συμμετοχικές δραστηριότητες στους τουρίστες, σε φυσικά τοπία και, (στ) στην προώθηση της περιβαλλοντικής ευαισθητοποίησης και εκπαίδευσης.

Λαμβάνοντας υπόψη τους πολυάριθμους ορισμούς και τα διάφορα χαρακτηριστικά που τους διέπουν, ο ορισμός του οικοτουρισμού που επικράτησε περισσότερο είναι ο εξής :

“ Οικοτουρισμός είναι ο τουρισμός που αναπτύσσεται σε οικολογικά αξιόλογες περιοχές, δεν υπερβαίνει την φέρουσα ικανότητα της περιοχής, προωθεί την προστασία και διαχείριση του φυσικού και πολιτιστικού περιβάλλοντος- σύμφωνα με νομικά ή άλλου τύπου αποτελεσματικά μέτρα- ενώ ταυτόχρονα διατηρεί τη συνοχή του κοινωνικού ιστού. (Εθνική Επιτροπή Οικοτουρισμού, 2002)”

Σήμερα, ο οικοτουρισμός αποτελεί μια μορφή εναλλακτικού τουρισμού για την οποία δε υπάρχουν επαρκή στοιχεία από μελέτες που να αναλύουν τόσο τον όγκο και τη ζήτηση της οικοτουριστικής αγοράς όσο και τις προοπτικές και τις τάσεις ανάπτυξής τους και να μπορούν έτσι να προκύψουν αξιόπιστα συμπεράσματα. Η έλλειψη αυτή οφείλεται ακριβώς στην αδυναμία σαφούς προσδιορισμού της έννοιας και του περιεχομένου του οικοτουρισμού, κάτι που αποτελεί μια γενικότερη διεθνή διαπίστωση. Αυτό, άλλωστε, κατέδειξε και η έρευνα του Παγκόσμιου Οργανισμού Τουρισμού στις αγορές της Αγγλίας, Γερμανίας, Ιταλίας, Ισπανίας, Γαλλίας, Καναδά και ΗΠΑ. Επισημαίνεται, ότι με βάση την έρευνα αυτή η Ελλάδα δεν είναι καταχωρημένη στη συνείδηση των επισκεπτών ως σημαντικός οικοτουριστικός προορισμός, αλλά συγχέεται με την έννοια του φυσιολατρικού τουρισμού και των δυνατοτήτων που προσφέρει το φυσικό της περιβάλλον (π.χ. θάλασσα, πράσινο, φυσικό τοπίο κλπ.)

Αναλύοντας την υφιστάμενη κατάσταση του τουρισμού συνολικά στην Ελλάδα, καθίσταται σαφές ότι οι οργανωμένες τουριστικές δραστηριότητες που ασκούνται δεν έχουν στο σύνολό τους τον χαρακτήρα του οικοτουρισμού αλλά αποτελούν κυρίως δραστηριότητες που είτε σχετίζονται με τη γενικότερη μορφή του αγροτουρισμού, είτε αποτελούν τουρισμό περιπέτειας στη φύση. Παράλληλα διαμορφώνεται μια τάση επίσκεψης με βάση τα κέντρα πληροφόρησης προστατευόμενων περιοχών από σχολεία στο πλαίσιο προγραμμάτων περιβαλλοντικής εκπαίδευσης.¹⁵

¹⁵ Ιατρού Α (2005), « Επενδύσεις σε Εναλλακτικές Μορφές Τουρισμού», Πρακτικά 3^{ης} διημερίδας Χαροκόπειο Πανεπιστήμιο, Αθήνα

2.7 ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ

Μολονότι δεν υπάρχει ένας γενικά αποδεκτός ορισμός για τον πολιτιστικό τουρισμό, για τον σκοπό αυτού του άρθρου μπορούμε να χρησιμοποιήσουμε τον ορισμό που δίνει η Επιτροπή Καναδικού Τουρισμού (CTC). Σύμφωνα με αυτόν:

Μπορούμε να χαρακτηρίσουμε ένα είδος τουρισμού ως πολιτιστικό όταν η συμμετοχή σε πολιτιστικές και εκπαιδευτικές εμπειρίες ή εμπειρίες που αναφέρονται στην πολιτιστική κληρονομιά αποτελούν ένα σημαντικό παράγοντα του ταξιδιού.¹⁶

Ο Παγκόσμιος Οργανισμός Τουρισμού (WTO) θεωρεί πως πολιτιστικός τουρισμός είναι το ταξίδι που γίνεται με κίνητρο βασικά πολιτιστικό – περιλαμβάνοντας εκπαιδευτικές περιηγήσεις, θεατρικές παραστάσεις, φεστιβάλ, προσκυνήματα, επισκέψεις σε αρχαιολογικούς χώρους, μνημεία και μουσεία, καθώς και τη μελέτη του φυσικού περιβάλλοντος, του λαϊκού πολιτισμού και της τέχνης.¹⁷

Θα μπορούσαμε να πούμε ότι πολιτιστικό τουρισμό έχουμε όταν ο επισκέπτης θέλει να κατανοήσει και να εκτιμήσει τον βασικό χαρακτήρα ενός τόπου και τον πολιτισμό του ως σύνολο, περιλαμβάνοντας:

- την ιστορία και την αρχαιολογία
- τον λαό και τον τρόπο ζωής του
- την πολιτιστική εξέλιξη
- τις τέχνες και την αρχιτεκτονική
- το φαγητό, το κρασί και την τοπική παραγωγή
- την κοινωνική, οικονομική και πολιτική δομή
- τη μορφολογία της περιοχής
- τα διάφορα φεστιβάλ και εκδηλώσεις

Ο Παγκόσμιος Οργανισμός Τουρισμού εκτιμά ότι ο πολιτιστικός τουρισμός αναπτύσσεται με ρυθμό 15% τον χρόνο και ότι το 37% όλων των διεθνών ταξιδιών περιλαμβάνει ένα πολιτιστικό στοιχείο. Από το άλλο μέρος, ο μαζικός τουρισμός αναπτύσσεται με ρυθμό μόνο 8% τον χρόνο.

¹⁶ επιτροπή καναδικού τουρισμού

¹⁷ παγκόσμιος οργανισμός τουρισμού

2.7 ΘΑΛΑΣΣΙΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ

Ο θαλάσσιος τουρισμός είναι ο τουρισμός ο οποίος σχετίζεται με την πραγματοποίηση δραστηριοτήτων στη θάλασσα. Συνήθως αφορά την κολύμβηση και την αναψυχή στην παραλία, αλλά με την εναλλακτική του έννοια εμπεριέχει και λοιπές δραστηριότητες, όπως θαλάσσια σπορ, παρακολούθηση βυθού, κλπ.

Η Ελλάδα με τα 15.000 χλμ των ακτών, το πλήθος των νησιών της, τις προστατευμένες θαλάσσιες περιοχές χιλιάδων τετραγωνικών χιλιομέτρων, το ήπιο κλίμα, τα υψηλά ποσοστά ηλιοφάνειας και το ενδιαφέρον και εναλλασσόμενο τοπίο της, έχει ένα σαφές και αναμφισβήτητο συγκριτικό πλεονέκτημα στο θαλάσσιο τουρισμό. Ως αποτέλεσμα, ο θαλάσσιος τουρισμός έχει αρχίσει να αναπτύσσεται στη χώρα μας από τη 10ετία του 1960, με συνεχώς αυξητικούς ρυθμούς εξέλιξης.

Βασικές υπηρεσίες και υποδομές για την ανάπτυξη του θαλάσσιου τουρισμού είναι η διαθεσιμότητα καταλυμάτων, εστιατορίων, καφετεριών, ενοικιαζόμενων θαλάσσιων σπορ κλπ., σε παραθαλάσσιες η κοντινές περιοχές. Επίσης, λόγω της μαζικότητας του θαλάσσιου τουρισμού στην Ελλάδα, σημαντικό ρόλο διαδραματίζει η ευκολία και η ποιότητα της πρόσβασης (λιμάνια, αεροδρόμια, ποιότητα οδικού δικτύου κ.α.)¹⁸

¹⁸ www.skiathos.gr

ΜΕΡΟΣ Β΄

**ΤΟ ΠΡΟΦΙΛ ΤΟΥ ΝΟΜΟΥ ΚΥΚΛΑΔΩΝ ΚΑΙ
ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ ΤΗΝΟΥ**

1.1 ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΤΟΥ ΝΟΜΟΥ ΚΥΚΛΑΔΩΝ

Οι **Κυκλάδες** είναι νησιωτικό σύμπλεγμα στο Αιγαίο πέλαγος που κείται γενικά μεταξύ των 36ου και 38ου Βόρειων παραλλήλων και μεταξύ των 24ου και 26ου Ανατολικών μεσημβρινών.

Η διάταξη των νησιών είναι σε δύο παράλληλες ευθείες σε συνέχεια του Σουνίου και της Ευβοίας προσδίδοντας την επιμέρους διάκριση σε Δυτικές και Ανατολικές Κυκλάδες, οι οποίες αποτελούν τον ομώνυμο νομό_Κυκλάδων. Ο συνολικός πληθυσμός του Νομού είναι 112.615 κάτοικοι (απογραφή 2001) και η έδρα του στην Ερμούπολη. Το όνομα τους δόθηκε από τους αρχαίους γεωγράφους εξαιτίας της κυκλικής διάταξης γύρω απ' την ιερή νήσο Δήλο (γενέτειρα της θεάς Άρτεμης και του Απόλλωνα) σε αντιδιαστολή των υπολοίπων νήσων του Αιγαίου που τις αποκαλούσαν Σποράδες.

Στις **Κυκλάδες** ανήκουν τα παρακάτω νησιά, τα οποία κατά σειρά μεγέθους είναι: Νάξος, Άνδρος, Πάρος, Τήνος, Μήλος, Κέα, Αμοργός, Ίος, Κύθνος, Μύκονος, Σύρος, Θήρα ή Σαντορίνη, Σέριφος, Σίφνος, Σίκινος, Ανάφη, Κίμωλος, Αντίπαρος, Φολέγανδρος, Μακρόνησος, Ηράκλεια, Γυάρος, Πολύαιγος, Κέρος, Ρήνεια, Δονούσα, Θηρασία, Αντίμηλος, Δεσποτικό, Σχοινούσα, Κουφονήσια, Δήλος. Επίσης η συστάδα Αντιπάρου και οι νησίδες Μακάρες πλησίον και ανατολικά στη Νάξο. Τα έξι μικρά νησάκια μεταξύ Αμοργού και Νάξου, αποτελούν τις Μικρές Κυκλάδες. Αυτά είναι τα προαναφερόμενα: Κουφονήσια (το πάνω και κάτω Κουφονήσι), η Ηράκλεια, η Σχοινούσα, η Δονούσα και η Κέρος.¹⁹

¹⁹ www.wikipedia.gr

1.2 ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΕΟΤ 2005 ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΑ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΑ ΚΑΤΑΛΥΜΑΤΑ ΤΗΣ ΧΩΡΑΣ

ΣΥΝΟΛΑ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΩΝ ΚΑΤΑΛΥΜΑΤΩΝ

Πίνακας 1 Τουριστικά Καταλύματα ανά περιφέρεια

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ ΕΛΛΑΔΟΣ (Π.Υ.Τ)	ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΑ		ΕΝΟΙΚ. ΔΩΜΑΤΙΑ & ΕΠΙΠΛ. ΔΙΑΜΕΡΙΣΜΑΤΑ	
	ΜΟΝΑΔΕΣ-ΚΛΙΝΕΣ		ΜΟΝΑΔΕΣ - ΚΛΙΝΕΣ	
ΑΤΤΙΚΗΣ	697	62.312	770	12.900
ΑΝΑΤΟΛΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ ΘΡΑΚΗΣ	347	17.864	795	10.842
ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	1.121	79.272	3568	50.000
ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	98	4.246	102	1.378
ΗΠΕΙΡΟΥ	253	10.933	996	13.148
ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ	562	27.093	1929	26.284
ΙΟΝΙΩΝ ΝΗΣΩΝ	498	47.434	4448	57.620
ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ	628	50.682	3263	49.690
ΣΤΕΡΕΑΣ ΕΛΛΑΔΟΣ	508	28.433	1435	19.901
ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ	523	32.442	1500	20.000
ΒΟΡΕΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ	398	21.743	1217	27.794
ΚΥΚΛΑΔΩΝ	909	40.635	2200	35.000
ΔΩΔΕΚΑΝΗΣΩΝ	988	115.471	2063	33.581
ΚΡΗΤΗΣ	1.506	143.480	3080	52.973
ΣΥΝΟΛΑ	9.036	682.050	27366	411.111

ΠΗΓΗ: ΚΥΚΛΑΔΙΚΗ ΟΜΟΣΠΟΝΔΙΑ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΩΝ ΚΑΤΑΛΥΜΑΤΩΝ²⁰

Στον πίνακα 1 αυτό βλέπουμε ότι ο αριθμός των καταλυμάτων σε ξενοδοχεία και ενοικιαζόμενα δωμάτια στο νομό Κυκλάδων είναι αρκετά μεγάλος. Τα ξενοδοχεία είναι 909 με 40.635 κλίνες και τα ενοικιαζόμενα δωμάτια 2.200 με 35.000 κλίνες. Ο μεγαλύτερος αριθμός καταλυμάτων είναι στην Κρήτη με 1.506 ξενοδοχεία και 3.080 ενοικιαζόμενα δωμάτια. Τα λιγότερα καταλύματα βρίσκονται στην δυτική Μακεδονία με 98 ξενοδοχεία και 102 ενοικιαζόμενα δωμάτια.

²⁰ www.fede.gr/statistika.htm

1.3 ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΓΙΑ ΤΟ ΔΗΜΟ ΤΗΝΟΥ

Οικονομικώς ενεργός και μη ενεργός πληθυσμός κατά φύλο και ομάδες ηλικιών
ΔΗΜΟΣ ΤΗΝΟΥ (ΝΟΜΟΣ ΚΥΚΛΑΔΩΝ) πίνακας 2

Φύλο και Ομάδες ηλικιών	2001 Μόνιμος πληθυσμός				
	Οικονομικώς ενεργός πληθυσμός	Οικονομικώς ενεργοί			Οικονομικώς μη ενεργός πληθυσμός
		Απασχολούμενοι	Άνεργοι	Άνεργοι νέοι	
Σύνολο	2.086	1.899	131	56	2.477
Άρρενες	1.388	1.286	71	31	845
10-19 ετών	37	24	0	13	278
20-24 ετών	149	129	5	15	23
25-29 ετών	197	181	14	2	1
30-44 ετών	541	505	35	1	14
45-64 ετών	447	430	17	0	145
65+ ετών	17	17	0	0	384
Θήλειες	698	613	60	25	1.632
10-19 ετών	30	15	2	13	261
20-24 ετών	96	79	8	9	49
25-29 ετών	121	107	13	1	81
30-44 ετών	289	260	27	2	295
45-64 ετών	158	148	10	0	471
65+ ετών	4	4	0	0	475

Πηγή:ΕΣΥΕ , Απογραφή 2001(Μόνιμος Πληθυσμός)²¹

Στον πίνακα 2 αυτό που βλέπουμε παρουσιάζεται ο οικονομικά ενεργός πληθυσμός και μη του Δήμου Τήνου. Σε σύνολο 2.086 ενεργού οικονομικά πληθυσμού οι 1.338 είναι Άρρενες ενώ Θήλειες είναι 698. Οι οικονομικά μη ενεργοί είναι 2.477 από τους οποίους οι 845 είναι Άρρενες ενώ 1.632 είναι Θήλειες. Άνεργοι είναι 131 και οι άνεργοι νέοι είναι 56. Βλέπουμε ότι ο αριθμός των μη ενεργών οικονομικά και των ανέργων είναι αρκετά μεγάλος σε σχέση με τον ενεργά οικονομικά πληθυσμό , αυτό είναι αρνητικό για την οικονομική ανάπτυξη του Δήμου Τήνου και της τοπικής ανάπτυξης γενικότερα.

²¹ www.statistics/Athena2001.gr

1.4 ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΣ ΕΝΕΡΓΟΣ ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ

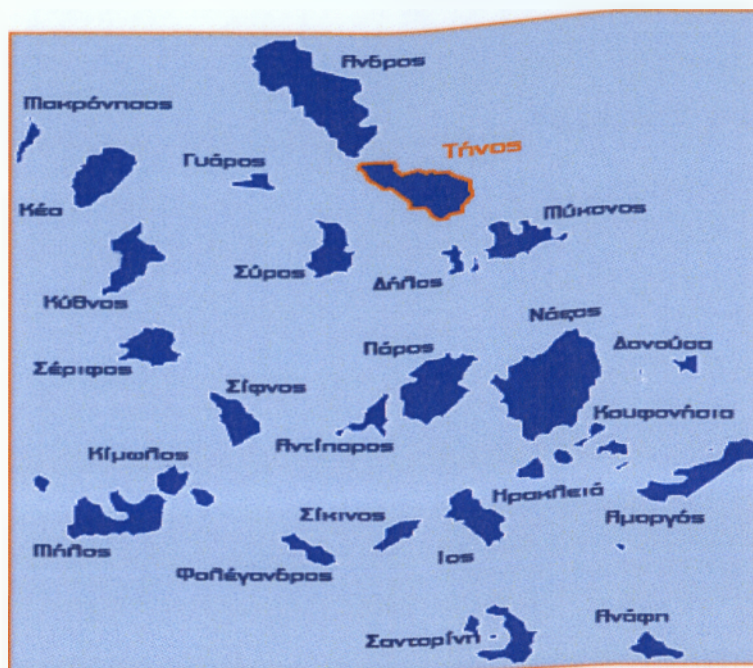
Πίνακας 3: Κλάδος οικονομικής δραστηριότητας και θέση στο επάγγελμα στο Δήμο Τήνου

Κλάδος οικονομικής δραστηριότητας και θέση στο επάγγελμα	2001 Μόνιμος πληθυσμός		
	Σύνολο	Άρρενες	Θήλειες
Σύνολο	2.086	1.388	698
Εργοδότες	457	323	134
Εργαζόμενοι για δικό τους λογαριασμό	310	250	60
Μισθωτοί	1.201	759	442
Συμβοηθούντα & μη αμειβόμενα μέλη	62	25	37
Δεν δήλωσαν θέση στο επάγγελμα & νέοι	56	31	25
Γεωργία κτηνοτροφία θήρα και δασοκομία, αλιεία	88	54	34
Εργοδότες	2	2	0
Εργαζόμενοι για δικό τους λογαριασμό	59	46	13
Μισθωτοί	5	5	0
Συμβοηθούντα & μη αμειβόμενα μέλη	22	1	21
Δεν δήλωσαν θέση στο επάγγελμα & νέοι	0	0	0
Ξενοδοχεία και εστιατόρια	275	163	112
Εργοδότες	105	71	34
Εργαζόμενοι για δικό τους λογαριασμό	4	4	0
Μισθωτοί	155	79	76
Συμβοηθούντα & μη αμειβόμενα μέλη	11	9	2
Δεν δήλωσαν θέση στο επάγγελμα & νέοι	0	0	0

Πηγή:ΕΣΥΕ, Απογραφή 2001, (Μόνιμος Πληθυσμός)

Στον πίνακα 3 παρουσιάζεται η οικονομική δραστηριότητα κατά φύλο και θέση στο επάγγελμα. Με τη γεωργία και την κτηνοτροφία ασχολούνται 88 άτομα ενώ με τα ξενοδοχεία και τα εστιατόρια 275 άτομα . Επίσης σε σύνολο 2.086 εργαζόμενων οι 475 είναι εργοδότες , οι 310 είναι εργαζόμενοι για δικό τους λόγο , οι 1201 είναι μισθωτοί , οι 62 είναι Συμβοηθούντα και μη αμειβόμενα μέλη και 56 δεν δήλωσαν θέση στο επάγγελμα.

2.1 ΓΕΝΙΚΕΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ ΓΙΑ ΤΟ ΝΗΣΙ ΤΗΣ ΤΗΝΟΥ

Η Τήνος ανήκει στο σύμπλεγμα των Κυκλάδων και είναι το τρίτο σε μέγεθος νησί μετά την Άνδρο και τη Νάξο. Πιο συγκεκριμένα, υπάγεται στις Βόρειες Κυκλάδες, έχει σχήμα επίμηκες τριγωνικό, το εμβαδόν της φτάνει τα 194 τετραγωνικά χλμ και η ακτογραμμή της τα 106 χλμ. Νοτιοανατολικά χωρίζεται από την Άνδρο με το ονομαζόμενο στενό Άνδρου - Τήνου, το οποίο έχει άνοιγμα μόλις 800 μέτρα. Βορειοδυτικά απέχει από τις κοντινότερες ακτές της Μυκόνου 8 ναυτικά μίλια, ενώ πολύ κοντά της είναι και η Δήλος. Νοτιοδυτικά και σε απόσταση 13 ναυτικών μιλίων βρίσκεται η πρωτεύουσα του νόμου Κυκλάδων, η Σύρος.

Το έδαφος του νησιού είναι ημιορεινό. Μικρές πεδινές εκτάσεις απλώνονται κυρίως στα νότια και νοτιοανατολικά, ενώ η μεγαλύτερη καλλιεργήσιμη έκταση βρίσκεται βορειοδυτικά στον κάμπο Κώμης - Καλλονής. Οι ακτές παρουσιάζουν έντονο διαμελισμό, σχηματίζοντας πολλούς όρμους και ακρωτήρια. Οι σημαντικότεροι όρμοι είναι του Πανόρμου και της Κολυμπήθρας (βόρεια), των Ιστερνίων και του Γιαννάκη (νοτιοδυτικά) και του Άγιου Ρωμανού και του λιμανιού της πόλης της Τήνου (νότια). Στην ανατολική πλευρά δεσπόζει το υψηλότερο βουνό, ο Τσικνιάς (726 μ.). Από τον ομώνυμο πορθμό ξεκινά και το Ικάριο πέλαγος.²²

²² www.pigeon.gr

2.2 ΠΡΟΕΛΕΥΣΗ ΟΝΟΜΑΣΙΑΣ

Η επικρατέστερη άποψη αναφέρει πως η ονομασία προέρχεται από το όνομα του αρχηγού των πρώτων οργανωμένων οικιστών, τον Τήνο. Άλλη εκδοχή συσχετίζει το όνομα της νήσου με τη φοινικική λέξη ΤΑΝΟΘ (Tannoth) που σημαίνει φίδι.

Η Τήνος είναι επίσης γνωστή ως Οφιούσα και Υδρούσα. Η ονομασία Οφιούσα εικάζεται πως σχετίζεται με το πλήθος των φιδιών που υπήρχαν στον τόπο. Ο μύθος θέλει τον Ποσειδώνα, προστάτη του νησιού, να στέλνει σμήνος πελαργών για να τα εξοντώσουν. Επιπρόσθετα, η ίδια ονομασία πιστεύεται πως αναφέρεται σε ένα είδος αρκεύθου (κέδρου) που αντέχει πολύ στο χρόνο. Το ξύλο του χρησιμοποιήθηκε ως στεγάδια στα παλιά σπίτια.

Όσον αφορά στην ονομασία Υδρούσα, πιθανολογείται πως προέρχεται από τα γάργαρα νερά και τις πλούσιες πηγές που υπάρχουν στην περιοχή. Σύμφωνα με μία άλλη ερμηνεία, προκύπτει από τον αναγραμματισμό της λέξης «Δρυούσα», γεγονός που υποδεικνύει ότι κάποτε (έως το 1200 π.Χ.), το νησί ήταν κατάφυτο από βελανιδιές (δρυς).

Επιπρόσθετα, ο Αριστοφάνης αναφέρει σατιρικά πως η νήσος ονομάζονταν και Σκορδοφόρος, επειδή παρήγαγε εκλεκτά σκόρδα πολλαπλών ποικιλιών. Τέλος, η Τήνος είναι γνωστή ως το «νησί του Αιόλου» εξαιτίας των πολύ δυνατών βοριάδων.²³

²³ www.pigeon.gr

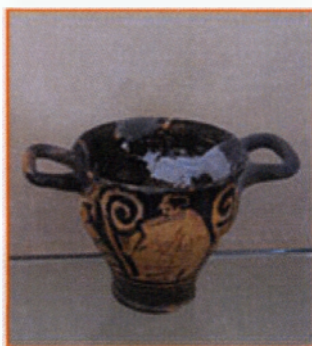
2.3 Η ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΟΥ ΝΗΣΙΟΥ

Η ιστορία του νησιού είναι μεγάλη και ιδιαίτερα ενδιαφέρουσα. Οι Τήνιοι έχουν πρωταγωνιστήσει σε πολλά και σπουδαία γεγονότα από την αρχαιότητα έως τη νεοελληνική εποχή.

Προϊστορία - Αρχαίοι Χρόνοι: Ευρήματα που έχουν έρθει στην επιφάνεια φανερώνουν πως το νησί πιθανότατα εποίκηθηκε από την προϊστορική εποχή και πιο συγκεκριμένα από Φρύγεις της Μ. Ασίας κατά την 3η χιλιετηρίδα π.Χ. Η άποψη αυτή ενισχύεται από τα εργαλεία, φτιαγμένα με οψιδιανό, που εντοπίστηκαν σε διάφορες περιοχές, όπως η Καρδιανή και οι θέσεις Καστρί και Καστέλα. Ωστόσο, ως πιθανοί πρώτοι κάτοικοι αναφέρονται επίσης οι: Φοίνικες, Κάρες, Πελασγοί και Λέλεγες. Εν συνέχεια, στο νησί ήρθαν οι Τωνες.

Οι ανασκαφές στον απόκρημνο βράχο του Εξωμβούργου αποκάλυψαν πως στο σημείο αυτό, από το 1000 π.Χ. υπήρχε Ακρόπολη. Επισημαίνεται πως η ευρύτερη περιοχή του Εξωμβούργου αποτέλεσε το ιστορικό κέντρο της Τήνου από τη γεωμετρική εποχή μέχρι τον 5ο π.Χ. αιώνα και από την εποχή των αδελφών Γκύζη (ενετοκρατία) μέχρι την κατάληψή της από τους Τούρκους.

Επιπρόσθετα, προέκυψε πως από τους νότιους και νοτιοδυτικούς πρόποδες του βράχου μέχρι τις αγροτικές περιφέρειες του Τριπόταμου και της Ξυνάρας εκτεινόταν περιτειχισμένη πολιτεία, η οποία αποτελούσε πιθανώς οικισμό μίας φυλής του νησιού. Αναφέρεται πως η Τήνος ήταν αυτόνομη, χωρισμένη σε 12 φυλές, είχε Βουλή, Δήμο και δικό της νόμισμα. Τον 6ο αιώνα π.Χ., η νήσος ήταν υποτελής στην Ερέτρια. Όταν οι Αθηναίοι επέκτειναν την κυριαρχία τους στα νησιά (μετά το 664 π.Χ.) και κατά την περίοδο της τυραννίας του Πεισιστράτη, απέκτησε το πρώτο της («Πεισιστράτειο») υδραγωγείο, στη θέση Λινοπή. Το έργο πραγματοποιήθηκε την περίοδο 549 - 542 π.Χ. και θεωρείται ιδιαίτερα σημαντικό, δεδομένου πως τροφοδοτούσε με νερό την πόλη της Τήνου έως και το 1934 μ.Χ.

Ελληνιστική Εποχή: Η Τήνος έως το 386 π.Χ., οπότε και γίνεται αυτόνομη, συμμετείχε στη Συμμαχία της Δήλου. Μετά τους Μηδικούς πολέμους εντάχθηκε στην Αθηναϊκή Συμμαχία. Το 314 π.Χ. έγινε μέλος του Κοινού των Νησιωτών, ενώ στις αρχές του 2ου αιώνα π.Χ. ορίστηκε ως έδρα του ανανεωμένου Κοινού των Νησιωτών. Κατά τους ελληνιστικούς χρόνους (3ος και 2ος αιώνας π.Χ.), το νησί υποτάχτηκε στους Μακεδόνες και για ένα διάστημα στους Ρόδιους, γνωρίζοντας μεγάλη ακμή. Συνοπτικά αναφέρεται ότι η νήσος διαδοχικά πέρασε από τον Φίλιππο της Μακεδονίας, στον Πτολεμαίο το Λάγο, τον Αντίγονο, τον Κάσσανδρο, τον Πτολεμαίο Σωτήρα και τους Αιγυπτίους Πτολεμαίους. Το 146 π.Χ. έπεσε στους Ρωμαίους, ενσωματώθηκε στο ρωμαϊκό κράτος - όπως άλλωστε και όλη η Ελλάδα - και χρησιμοποιήθηκε ως τόπος διαμονής Ρωμαίων πολιτικών εξόριστων. Το 129 π.Χ. έγινε Ασιατική αποικία.

Η σπουδαιότητα της Τήνου στα ιστορικά δράματα ξεχωρίζει και από το γεγονός πως μεγάλες προσωπικότητες της αρχαιότητας κάνουν ιδιαίτερη μνεία στη νήσο με έργα που αναφέρονται αποκλειστικά σε αυτή. Πιο συγκεκριμένα, ο Αριστοφάνης έγραψε το «Τηνίων Πολιτεία» και ο φιλόσοφος Αινησιδής τα «Τηνιακά», τα οποία δυστυχώς δεν διασώθηκαν ως τις ημέρες μας.

Βυζαντινά Χρόνια: Στα χρόνια της Ρωμανίας (Βυζαντίου), η Τήνος έχει την ίδια τύχη με τα υπόλοιπα νησιά. Ανήκει στο «Θέμα του Αιγαίου» και συχνά γνωρίζει τη μανία των Αράβων και Σαρακηνών πειρατών. Οι κάτοικοι της παραθαλάσσιας πόλης (σημερινής Χώρας) αρχίζουν σταδιακά να μεταφέρονται σε ασφαλέστερες τοποθεσίες στο εσωτερικό της νήσου για να προστατευθούν από τις συχνές πειρατικές επιδρομές. Έως το 1204 διανύει μία περίοδο ανασφάλειας και παρακμής, στην οποία συμβάλλει και η μάστιγα των λιμών και των επιδημιών.

2.4 Η ΤΗΝΟΣ ΣΗΜΕΡΑ

Η Τήνος έχει καθιερωθεί ως θρησκευτικό και πολιτιστικό κέντρο της Ελλάδας από το τέλος της τουρκοκρατίας. Η ραγδαία αύξηση του προσκυνηματικού τουρισμού έφερε πολύπλευρες οικονομικοκοινωνικές επιδράσεις στην εξέλιξη του τόπου. Σημαντικό μέρος του πληθυσμού μετατοπίστηκε στη Χώρα, με αποτέλεσμα την οικιστική της επιμήκυνση σε βάρος των χωριών. Ωστόσο, το φαινόμενο αυτό περιόρισε αρκετά τη μετανάστευση των ντόπιων προς άλλες περιοχές. Σήμερα, στο νησί ζουν σχεδόν 10.000 άνθρωποι, το 75% των οποίων μένουν στην πόλη. Υπάρχουν περίπου 40 κατοικημένα χωριά, ενώ παράλληλα έχουν δημιουργηθεί παραθαλάσσιοι - παραθεριστικοί κατά κύριο λόγο - οικισμοί. Ο λαογραφικός και πολιτιστικός πλούτος της νήσου έχει ιδιαίτερο χαρακτήρα, καθώς προέρχεται τόσο από την Ορθόδοξη, όσο και από την Καθολική παράδοση.²⁴

²⁴ www.pigeon.gr

Η προσφορά των Τηνίων στα γράμματα και στις τέχνες είναι τεράστια.

Καθηγητές Πανεπιστημίου, επιστήμονες, καθώς και εκδότες, επιχειρηματίες, ναυτικοί, τεχνίτες και κληρικοί τιμούν το όνομα της νήσου εντός και εκτός των συνόρων της Ελλάδας. Επιπρόσθετα, είναι γενέτειρα πολλών κορυφαίων νεοελλήνων καλλιτεχνών της σμίλης και του χρωστήρα, αλλά και πλήθους ανώνυμων μαστόρων που έχουν αφήσει τη σφραγίδα τους σε εκκλησίες, σπίτια, περιστεριώνες κ.ά.

Η φυσική ομορφιά του νησιού ελκύει τα τελευταία χρόνια ολοένα και περισσότερους - κυρίως Ευρωπαίους - επισκέπτες, οι οποίοι σε αρκετές περιπτώσεις αγοράζουν ή κτίζουν σπίτια σε χωριά. Το γεγονός αυτό δημιουργεί έναν ιδιότυπο εποικισμό και μία σιωπηρή, αλλά σταθερή, αλλαγή στην ιδιοκτησία, που αναπόφευκτα, μελλοντικά, θα επηρεάσει τόσο τον τρόπο ζωής, όσο και τον πολιτισμό του τόπου.

2.5 ΑΝΘΡΩΠΟΙ ΕΝΑΣΧΟΛΗΣΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ

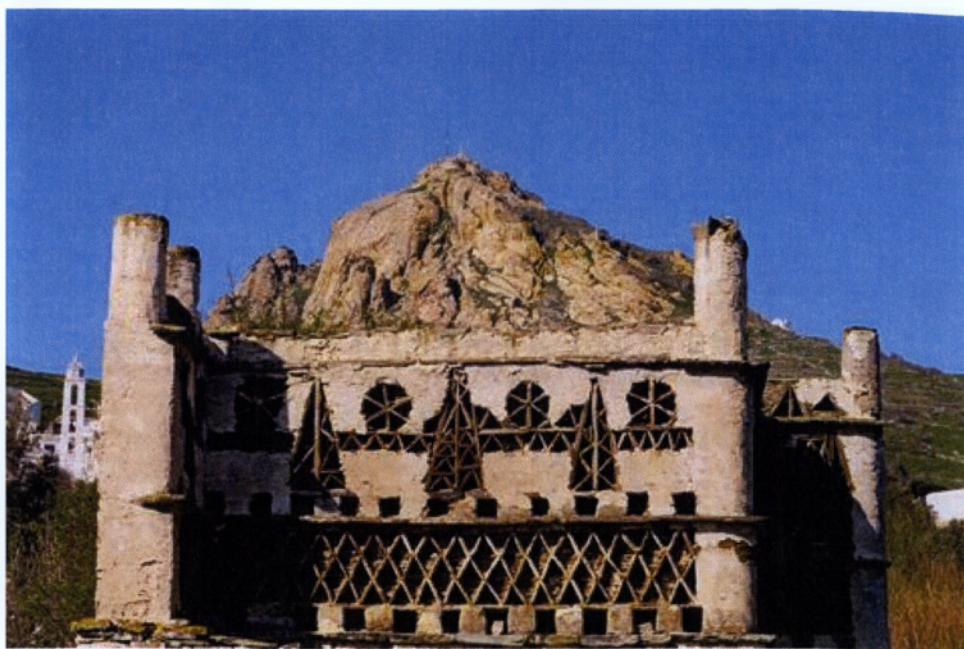
Οι Τήνιοι ανέκαθεν απασχολούνταν έντονα με τη γεωργία. Ωστόσο, με το πέρασμα των χρόνων, ο αγροτικός πληθυσμός μειώνεται αισθητά, με αποτέλεσμα, σήμερα, οι εκτάσεις που καλλιεργούνται να έχουν ελαττωθεί σημαντικά. Το μεγαλύτερο μέρος της παραγωγής προέρχεται από τη μοναδική πεδιάδα, έκτασης περίπου 4.500 στρεμμάτων, που βρίσκεται ανάμεσα στα χωριά Κώμη και Καλλονή και αποκαλείται Λιβάδι. Έντονη γεωργική ανάπτυξη παρατηρείται στις περιοχές Κιόνια, Άγιος Φωκάς, Αγία Τριάδα, Αγία Βαρβάρα και Πόρτο, που βρίσκονται κοντά στη Χώρα. Χαρακτηριστικό είναι και το γεγονός πως ανάμεσα στα περισσότερα (κυρίως πεδινά) χωράφια μεσολαβούν καλαμιές, οι οποίες λειτουργούν ως διαχωριστικοί φράκτες των εκτάσεων και ταυτόχρονα χρησιμεύουν για την προστασία των καλλιεργειών από τους ανέμους.

Επιπρόσθετα, οι κάτοικοι ασχολούνται με την πτηνοτροφία και την κτηνοτροφία. Αγελάδες, μοσχάρια, χοίροι, κουνέλια και κότες είναι τα ζώα που εκτρέφονται περισσότερο, χωρίς να λείπουν τα κατσίκια και τα πρόβατα. Επισημαίνεται ακόμη πως στο νησί δεν υπάρχουν αδέσποτα σκυλιά ή γάτες, καθώς οι ντόπιοι τα συλλέγουν και τα περιποιούνται μαζί με τα υπόλοιπα ζώα τους. Όσον αφορά στην εκτροφή των περιστεριών, αυτή έχει περιοριστεί αρκετά, ενώ η μεταξοσκωληκοτροφία σήμερα έχει εκλείψει. Η μελισσοκομία σχετίζεται κυρίως με την κάλυψη των προσωπικών αναγκών, παρά με τη μεθοδευμένη πώληση μελιού.

Οι Τήνιοι - αν και νησιώτες - δεν δραστηριοποιούνται ιδιαίτερα στον τομέα της επαγγελματικής αλιείας, παρόλο που οι περισσότεροι ψαρεύουν ερασιτεχνικά. Το γεγονός αυτό οφείλεται κατά κύριο λόγο στον καιρό, που τους περισσότερους μήνες του χρόνου δεν ευνοεί αυτή τη δραστηριότητα. Από την άλλη πλευρά, αρκετοί κάτοικοι της περιοχής Πανόρμου, που είναι και η πιο άγονη, ασχολούνται με τη ναυτιλία και τη μαρμαροτεχνία.

Στην ανάπτυξη και εξέλιξη του νησιού, το σημαντικότερο ρόλο διαδραματίζει ο τουρισμός. Αρχικά, ο κλάδος στηρίζονταν αποκλειστικά στους προσκυνητές που κατέφταναν στο νησί από κάθε γωνία της Ελλάδας και του εξωτερικού. Όμως σιγά - σιγά η Τήνος άρχισε να προβάλλει το φυσικό της κάλλος. Σύντομα, οι τουριστικές υποδομές εξελίχθηκαν και έτσι κάθε χρόνο το νησί διακρίνεται ολοένα και περισσότερο ως κέντρο ποιοτικού παραθεριστικού τουρισμού.

2.6 ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΑ ΔΙΑΜΕΡΙΣΜΑΤΑ

Με το Νόμο Καποδίστρια και τη νέα διοικητική διαίρεση της Ελλάδας, η Τήνος, το 1999, χωρίστηκε σε τρεις αυτοδιοικούμενες περιφέρειες: το Δήμο Τήνου, το Δήμο Εξωμβούργου και την Κοινότητα Πανόρμου. Ουσιαστικά, η μεγάλη αλλαγή ήταν η συνένωση των 35 χωριών της ενδοχώρας, που δημιούργησε το Δήμο Εξωμβούργου. Πρακτικά, ο Δήμος Τήνου και η Κοινότητα Πανόρμου προϋπήρχαν σχεδόν με την ίδια μορφή.

Δήμος Τήνου: Η σημερινή μορφή του Δήμου Τήνου (Νόμος 2539/97) περιλαμβάνει έκτος από τη Χώρα, που είναι πρωτεύουσα του νησιού και τα δημοτικά διαμερίσματα των Δυο Χωριών και του Τριαντάρου. Η συνολική έκτασή του είναι 22.873 στρέμματα, ενώ ο μόνιμος πληθυσμός του ανέρχεται σε 4.499 κατοίκους (στοιχεία από την τελευταία Πανελλαδική απογραφή). Στην πόλη της Τήνου συγκεντρώνεται το μεγαλύτερο μέρος της τουριστικής ανάπτυξης του νησιού, αλλά και σχεδόν το σύνολο της επιχειρηματικής δραστηριότητάς του. Επιπρόσθετα, στο δήμο ανήκουν και αρκετές παραλιακές τοποθεσίες ιδιαίτερης φυσικής ομορφιάς, άλλες με έντονη και άλλες με περιορισμένη τουριστική αξιοποίηση.

Η πόλη της Τήνου διατηρεί σε πολλά σημεία τον παραδοσιακό της χαρακτήρα. Ταυτόχρονα, έντονες προσπάθειες γίνονται για την αποκατάσταση του κυκλαδικού ύφους στο λιμάνι. Ενδεικτικά αναφέρονται: η κατασκευή δύο περιφερειακών δρόμων με στόχο την αποσυμφόρηση της πόλης, ιδίως τους καλοκαιρινούς μήνες, η αναπαλαίωση κτιρίων που βρίσκονται πάνω στην παραλία, όπως το Πολυμέριο Μέγαρο κλπ. Το Δημαρχείο βρίσκεται σε ένα σύγχρονο κτίριο στον κεντρικό δρόμο της Χώρας, ενώ στην Τήνο εδρεύει και Επαρχείο. Από την άλλη πλευρά, τα χωριά και οι παραθαλάσσιοι οικισμοί του δήμου παραμένουν αλώβητα από την τουριστική ανάπτυξη, διατηρώντας την απόλυτη παραδοσιακή ομορφιά τους.

Δήμος Εξωμβούργου: Ο Δήμος Εξωμβούργου (Νόμος 2539/01) δημιουργήθηκε από τη συνένωση 9 πρώην κοινοτήτων, που σήμερα πήραν τη μορφή δημοτικών διαμερισμάτων. Πιο συγκεκριμένα, καταργήθηκαν οι κοινότητες των χωριών: Αγάπη, Κάμπου, Καρδιανής, Καλλονής, Κώμης, Κτικάδου, Ιστερνίων, Στενής και Φαλατάδου, οι οποίες εγκαθιδρύθηκαν το 1912. Πριν από αυτή τη χρονολογία, στην

περιοχή υπήρχαν δύο δήμοι, οι: Σωσθενίου και Περαιίας.

Ο νέος Δήμος Εξωμβούργου είναι αναμφισβήτητα ο μεγαλύτερος σε έκταση. Απαρτίζεται από 30 χωριά και 5 παραλιακούς, θερινούς οικισμούς. Καταλαμβάνει 138.000 από τα 194.000 στρέμματα του νησιού, δηλαδή το 72% της συνολικής γης. Οι μόνιμοι κάτοικοι ανέρχονται σε 2.216 άτομα, ενώ σύμφωνα με τις επίσημες απογραφές παρουσιάζουν φθίνουσα πορεία τα τελευταία 40 χρόνια περίπου. Σημειώνεται πως με εξαίρεση την παραλία των Κιονίων, οι υπόλοιπες περιοχές του δήμου δεν είναι ιδιαίτερα ανεπτυγμένες τουριστικά. Σε αυτό το κομμάτι της νήσου συγκεντρώνεται το μεγαλύτερο μέρος της αγροτικής δραστηριότητας. Εδώ βρίσκονται τα ομορφότερα και τα πιο παρθένα τοπία της Τήνου που αποτελούνται από αρκετές ημιορεινές περιοχές, αλλά και εκπληκτικές παραλίες.

Κοινότητα Πανόρμου: Η Κοινότητα Πανόρμου αποτελείται από τα χωριά που βρίσκονται στο βορειοανατολικό μέρος του νησιού. Πιο συγκεκριμένα, η μοναδική πλέον Κοινότητα της Τήνου, βάσει του σχεδίου Καποδίστρια, αποτελείται από:

- τον Πύργο, ο οποίος είναι το μεγαλύτερο χωριό της νήσου,
- τα μικρά χωριουδάκια που τον περιβάλλουν, δηλαδή τα Πλατειά, το Βεναρδάδο, το Μαρλά και το Μαμάδο,
- τους τρεις πρόσφατα ανεπτυγμένους θερινούς οικισμούς Ρόχαρη, Κουμελάς, Μαλλί και
- τον Πάνορμο, που είναι το επίνειο του Πύργου και παραθεριστικό θέρετρο.

Ο Πύργος και ο Πάνορμος γνωρίζουν ιδιαίτερη τουριστική ανάπτυξη, με καταλύματα, ταβέρνες, καφενεία και όλες τις απαιτούμενες υποδομές. Επιπρόσθετα, ο Πύργος παρουσιάζει έντονο εικαστικό, πολιτιστικό και λαογραφικό ενδιαφέρον. Αξίζει ακόμη να αναφερθεί πως η Κοινότητα Πανόρμου είναι μέλος του Εθνικού δικτύου Παράδοσης, Πολιτισμού και Κοινωνικού Βίου «των Ελλήνων οι Κοινότητες».²⁵

²⁵ www.pigeon.gr

2.7 ΑΞΙΟΘΕΑΤΑ ΣΤΟ ΝΗΣΙ

ΑΞΙΟΘΕΑΤΑ ΣΤΟ ΝΗΣΙ:

Ναός Παναγίας της Ευαγγελίστριας. Η ιστορία του ναού ξεκινάει με ένα όραμα. Το 1822 η Παναγία εμφανίστηκε σε μια μοναχή (Πελασγία), στο Μοναστήρι του Κεχροβουνίου. Η μοναχή πληροφορήθηκε για μια θαμμένη εικόνα, και στις 30 Ιανουαρίου του 1823, μετά από έρευνες, βρέθηκε η εικόνα της Παρθένου που χρονολογείται από την Πρωτοχριστιανική Περίοδο.

Μία εκκλησία στέκει σήμερα στο σημείο όπου βρέθηκε η θαυματουργή εικόνα και κάθε χρόνο την τιμούν αμέτρητοι προσκυνητές.

Η εικόνα έχει θαυματουργές ικανότητες και η Παναγιά της Τήνου είναι ένα από τα σημαντικότερα θρησκευτικά προσκυνήματα στην χώρα. Κάθε 15 Αυγούστου γιορτάζει η Μεγαλόχαρη και γίνεται πανελλήνιο προσκύνημα στη θαυματουργή της εικόνα.

Εκκλησιαστικά Κειμήλια: Οι περισσότερες αγιογραφίες της έκθεσης ανήκουν στον 18ο και 19ο αιώνα, ενώ οι παλαιότερες χρονολογούνται από τον 14ο και 15ο. Η συλλογή περιλαμβάνει επίσης εικόνες του γνωστού Τηνίου ζωγράφου Νικηφόρου Λύτρα και ξυλόγλυπτα.

Ιερά Μονή Κεχροβουνίου. Βρίσκεται κοντά στο χωριό Αρνάδος. Η ιστορία του χρονολογείται από τον 10ο αιώνα και συνδέεται στενά, από το 1822, με το Ναό της Παναγίας της Ευαγγελίστριας στη Χώρα. Σήμερα το μοναστήρι, που μοιάζει με μικρό χωριό, στεγάζει 50 μοναχές και αποτελεί σημαντικό τόπο προσκυνήματος, όπου μπορεί κανείς να επισκεφτεί επίσης το κελί της Οσίας Πελαγίας.

Παναγία Βρυσσιώτισσα. Βρίσκεται πάνω από τον Άγιο Ρωμανό. Κατά τη διάρκεια των 500 χρόνων ενετικής κυριαρχίας του νησιού, η Τήνος ήρθε σε επαφή με τον Καθολικισμό. Σήμερα, περίπου το ένα τρίτο του πληθυσμού είναι καθολικοί και ο σημαντικότερος τόπος λατρείας τους είναι η εκκλησία της Παναγίας της Βρυσσιώτισσας με την εικόνα της Παρθένου. Η εικόνα βρέθηκε στις αρχές του 17ου αιώνα χάρη στο όραμα μιας μοναχής. Αργότερα μεταφέρθηκε στην Κωνσταντινούπολη και επέστρεψε στην εκκλησία το 1937, μετά από πολλές προσπάθειες 100 χρόνων.

Αρχαιολογικό Μουσείο. Βρίσκεται κοντά στο ναό της Παναγίας. Εκτίθενται ευρήματα από διάφορες περιοχές του νησιού, γλυπτά αρχαϊκής και κλασσικής εποχής, κεραμικά διαφόρων εποχών, ανάγλυφα και αμφορείς του 7 ου αιώνα π.Χ.

Πινακοθήκη. Εκτίθενται αντίγραφα έργων μεγάλων ζωγράφων της Αναγέννησης (Τιτσιάνο, Βερονέζε κ.α). Το Ιερό Ίδρυμα διαθέτει σκευοφυλάκιο με εκκλησιαστικά κειμήλια, έκθεση με αντίγραφα εικόνων της Παναγίας, διαφόρων εποχών και τεχνοτροπιών, βιβλιοθήκη με σπάνια βιβλία, όπως και αίθουσα με εκκλησιαστικά, λειτουργικά σκεύη και άμφια.

Τείχος Αρχαίας πόλης. Πίσω από την εκκλησία της Παναγίας ακολουθεί τον παλιό δρόμο Κτικάδου-Τριπόταμου, σε μήκος 1.500 μέτρα.

Ερείπια του αρχαίου ναού του Ποσειδώνα και της Αμφιτρίτης . Είχε κτιστεί δυτικά της σημερινής πόλης στη θέση Κιόνια. Στις αρχές του περασμένου αιώνα έγιναν ανασκαφές και ευρέθησαν τα προπύλαια του ναού, αγάλματα, υδραγωγείο και ένα ηλιακό ρολόι από λευκό μάρμαρο. Ο ακριβής χρόνος ιδρύσεως του ιερού είναι άγνωστος και τα μέχρι σήμερα ευρήματα των ανασκαφών ανάγονται σε χρόνους προγενέστερους του Ε΄ π.Χ. αιώνα.

Εξώμπουργο με την αρχαία πόλη, στον Κάμπο με ευρήματα από τη γεωμετρική εποχή μέχρι τον Ε΄ αιώνα π. Χ.

ΣΗΜΑΝΤΙΚΑ ΧΩΡΙΑ

Κιόνια. Βρίσκεται 3 χλμ από τη Χώρα και προσφέρει μοναδική θέα στο Αιγαίο. Εδώ θα βρείτε το αρχαίο λατρευτικό ιερό του Ποσειδώνα και της Αμφιτρίτης όπως και μια πανέμορφη αμμώδη παραλία για το μπάνιο σας.

Σε απόσταση ενός χιλιομέτρου δυτικά του χωριού, ανάμεσα στα παραθαλάσσια βράχια του ομώνυμου ακρωτηρίου σχηματίζεται η είσοδος του **σπηλαίου των Γαστριών** με μήκος 50 μέτρα και εσωτερικό γεμάτο επιγραφές.

Κάμπος. Ένα εντυπωσιακό χωριό σε απόσταση 10χλμ. από τη Χώρα. Εδώ θα βρείτε το μοναδικό ανεμόμυλο σε λειτουργία σε όλο το νησί, τους 200 περιστεριώνες και την απέραντη παραλία του **Αγίου Ρωμανού** όπου μπορείτε να απολαύσετε το μπάνιο σας.²⁶

²⁶ www.e-tinos.gr

Αρνάδος. Είναι το ψηλότερο χωριό της Τήνου και βρίσκεται στη νότια πλευρά του Όρους Κεχροβούνι. Είναι κοντά στο μοναστήρι που φέρει το όνομα του βουνού. Επισκεφτείτε το εκκλησιαστικό Μουσείο που εκτίθενται παλαιές εικόνες, βιβλία και άρθρα.

Υστερνία. Είναι χτισμένο σε μια απόκρημνη πλαγιά, πάνω από τον Όρμο Υστερνίων, προσφέροντας καταπληκτική θέα. Ένα χωριό με θαυμάσια μαρμάρινα έργα τέχνης, τόπος

γέννησης διαφόρων καλλιτεχνών της Τήνου.

ΠΑΡΑΛΙΕΣ ΣΤΗΝ ΤΗΝΟ

Άγιος Ιωάννης Πόρτο, Αγία Κυριακή, Άγιος Ρωμανός, Άγιος Φωκάς, Κιόνια, Κολυμπήθρα, Πάνορμος, Άγιος Σώστης, Άγιος Πέτρος²⁷

²⁷ www.e-tinos.gr

2.8 ΤΑ ΠΛΕΟΝΕΚΤΗΜΑΤΑ ΤΟΥ ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ ΣΤΟ ΔΗΜΟ ΤΗΝΟΥ ΚΑΙ ΣΕ ΟΛΗ ΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ.

Οι Ελληνορθόδοξοι προσκυνητές ταξιδεύουν στα προσκυνήματα της Κωνσταντινούπολης και στους Αγίους Τόπους. Για την Ελλάδα τις πρώτες θέσεις προτίμησης κατέχει η Πάτμος, τα Μετέωρα και άλλοι προορισμοί θρησκευτικού τουρισμού, όπως η Σύρος, η Κέρκυρα, η Τήνος κ.ά.

Σε ό,τι αφορά τον εισερχόμενο τουρισμό, επειδή οι προσκυνητές προέρχονται από χώρες όπως αυτές της πρώην ΕΣΣΔ, το σοβαρότερο πρόβλημα έχει να κάνει με τις διαδικασίες έκδοσης VISA. Αξίζει να σημειωθεί ότι σε χώρες όπως η Βουλγαρία και η Σερβία δεν έχει προβληθεί αρκετά ο προσκυνηματικός τουρισμός. Κατά συνέπεια, τα περιθώρια ανάπτυξης της κίνησης από τη συγκεκριμένη περιοχή είναι μεγάλα.

Από το εξωτερικό οι τουρίστες που έρχονται στην Ελλάδα επισκέπτονται περισσότερο το Άγιο Ορος, τα Μετέωρα, την Τήνο, την Άνδρο, την Εύβοια και την Αίγινα (Αγ. Νεκτάριος).

Στο πλαίσιο της ανάπτυξης των ειδικών μορφών τουρισμού, αλλά και της ανάγκης η Εκκλησία να συνεργαστεί με τα τουριστικά γραφεία για τη σωστή ανάπτυξη και προώθηση του θρησκευτικού τουρισμού ως τουριστικού προϊόντος, τη χρονιά που πέρασε συστάθηκε στο Σύνδεσμο των εν Ελλάδι Τουριστικών και Ταξιδιωτικών Γραφείων Επιτροπή Θρησκευτικού Τουρισμού. Σκοπός της είναι η περιγραφή του θρησκευτικού τουρισμού και η κατάθεση στους αρμόδιους φορείς της πολιτείας απόψεων και προτάσεων για την ανάδειξη και προβολή του στην Ελλάδα. Στις πρώτες συναντήσεις της Επιτροπής, διαφάνηκε η ανάγκη ο θρησκευτικός τουρισμός να αντιμετωπιστεί σαν πολιτιστικός τουρισμός, να υποστηριχθούν δράσεις ανάπτυξής του μέσα από το ΚΠΣ, να ξεφύγει από τα στενά όρια της Ορθοδοξίας και να γίνει επέκταση του προϊόντος, ώστε να προσεγγίσουμε και άλλες αγορές (π.χ., η Αμερική).

Υπολογίζεται ότι ετησίως περίπου 50.000 Έλληνες ταξιδεύουν στη χώρα μας οργανωμένα για καθαρά θρησκευτικούς λόγους και περίπου 10.000 στο εξωτερικό.

Επιπλέον, η ελληνική ορθόδοξη εκκλησία, με τη δική της δραστηριότητα και την ανάδειξη της Ελληνο-Ορθόδοξης θρησκευτικής κληρονομιάς συμπληρώνει την προσπάθεια για την αναβάθμιση αλλά και τη διάδοση του προσκυνηματικού τουρισμού, που όπως φάνηκε από τα πιο πάνω στοιχεία αποτελεί ένα σημαντικό κομμάτι του θρησκευτικού τουρισμού.²⁸

²⁸ άρθρο από την εφημερίδα τα ΝΕΑ

ΜΕΡΟΣ Γ΄

ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ –ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ – ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ ΕΡΕΥΝΑΣ

ΕΡΕΥΝΑ ΠΕΔΙΟΥ

ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ΕΡΕΥΝΑΣ

Η έρευνα διεξήχθη στο Δήμο Τήνου τον Ιούλιο του 2008. Το ερευνητικό πεδίο του ερωτηματολογίου είναι η υπάρχουσα κατάσταση του Δήμου Τήνου στον τομέα του τουρισμού καθώς και η συμβολή των τοπικών φορέων στην ανάπτυξή του. Μέσο για τη συγκέντρωση πληροφοριών και κατόπιν για την έκδοση συμπερασμάτων στα ανωτέρω ζητήματα υπήρξε ένα ερωτηματολόγιο, αποτελούμενο από 15 ερωτήσεις σε δείγμα 30 τουριστών. Η επιλογή της συγκεκριμένης μεθόδου έρευνας έγινε με στόχο την επιτυχημένη ανταπόκριση όλων των φορέων αφού το ερωτηματολόγιο αποτελείτο από 15 ερωτήσεις περιεκτικές που δεν απαιτούσαν μεγάλη ανάπτυξη και κατά συνέπεια απαίτηση περισσότερου χρόνου από τον κάθε φορέα.

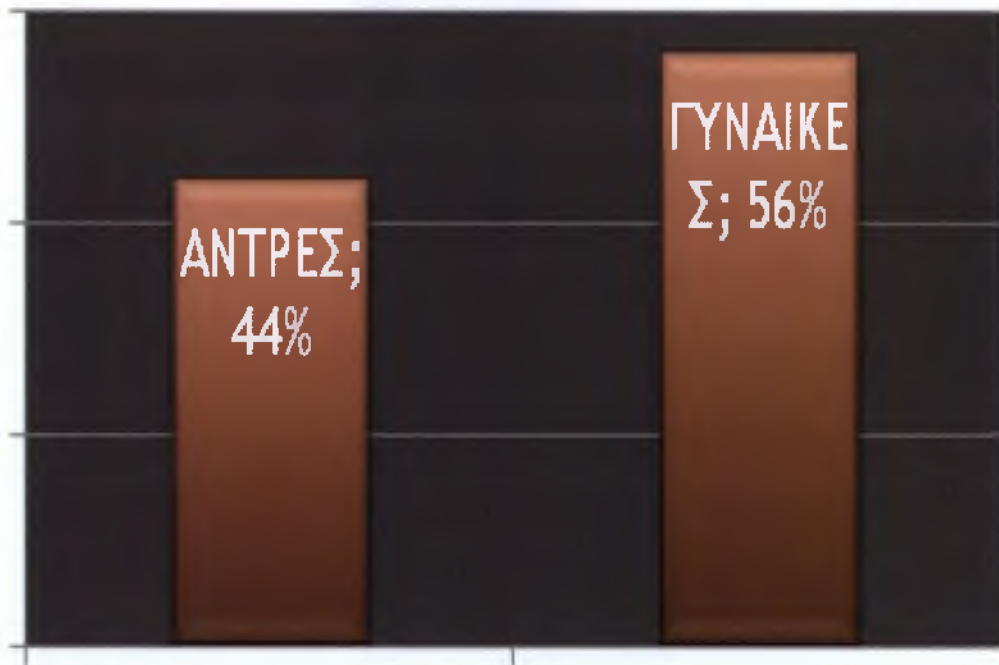
Οι υποβληθέντες στο ερωτηματολόγιο που δημιουργήθηκε ήταν τουρίστες οι οποίοι επέλεξαν για προορισμό τους στις διακοπές τους, τους εξής Δήμους :

- Δήμος Τήνου
- Δήμος Εξωμβούργου Τήνου
- Κοινότητα Πανόρμου

ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΕΡΕΥΝΑΣ

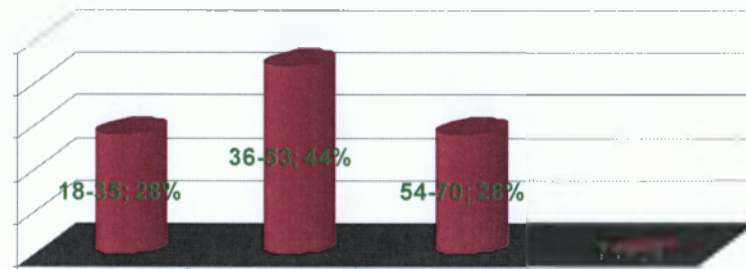
ΕΡΩΤΗΣΗ 1 ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΠΟΥ ΑΦΟΡΟΥΝ ΤΟ ΦΥΛΟ

ΦΥΛΟ

Πηγή: Προσωπική έρευνα πεδίου
Στην ερώτηση για το φύλο το 44% ήταν άντρες ενώ το 56% γυναίκες.²⁹

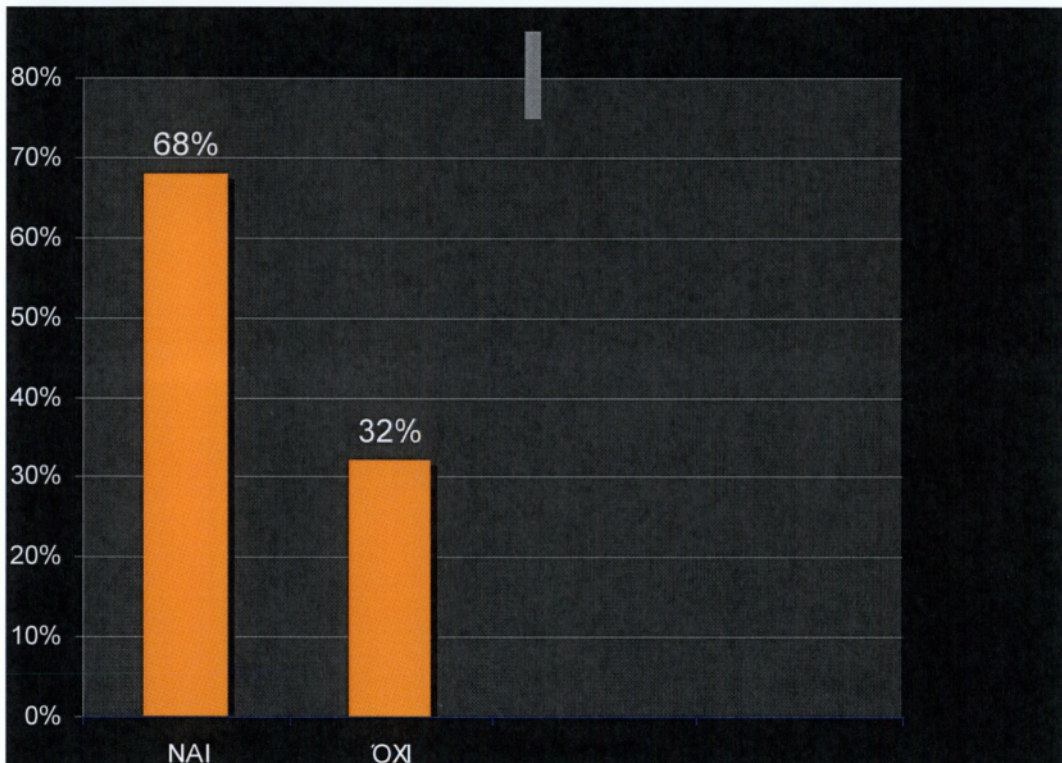
ΕΡΩΤΗΣΗ 2 ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΠΟΥ ΑΦΟΡΟΥΝ ΤΗΝ ΗΛΙΚΙΑ

Πηγή: Προσωπική έρευνα πεδίου

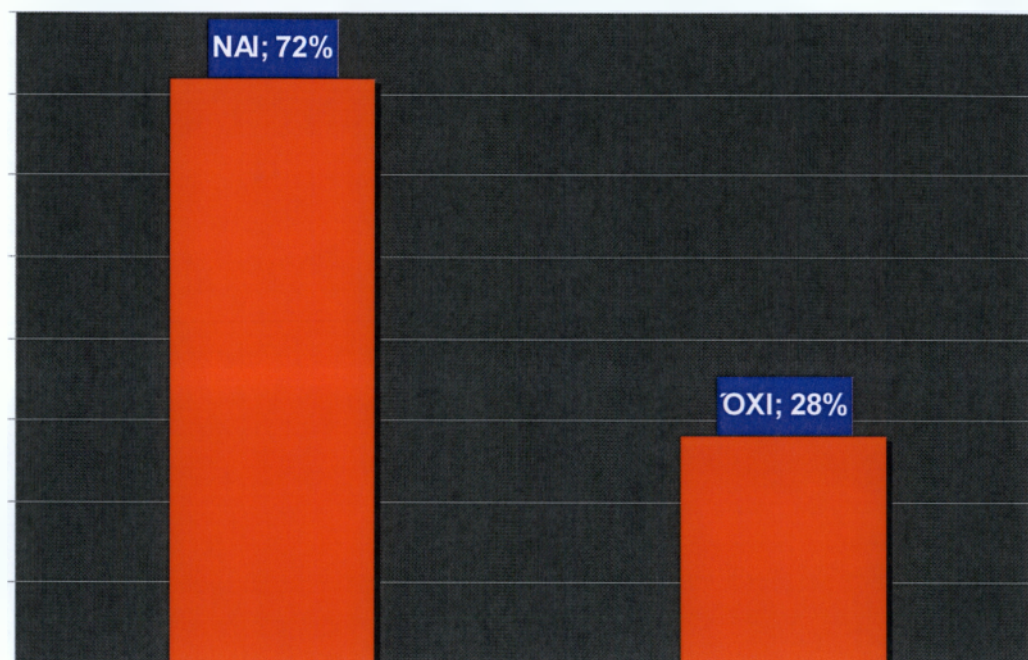
Στην ερώτηση για την ηλικία το 28% ήταν ηλικίας 18-35, το 44% ήταν 36-53 και το 28% ήταν 54-70

ΕΡΩΤΗΣΗ 3 ΤΑΞΙΔΕΥΕΤΕ ΣΥΧΝΑ?

Πηγή: Προσωπική έρευνα πεδίου
Στην ερώτηση ταξιδεύετε συχνά το 68% απάντησε ΝΑΙ ενώ το 32% ΟΧΙ .

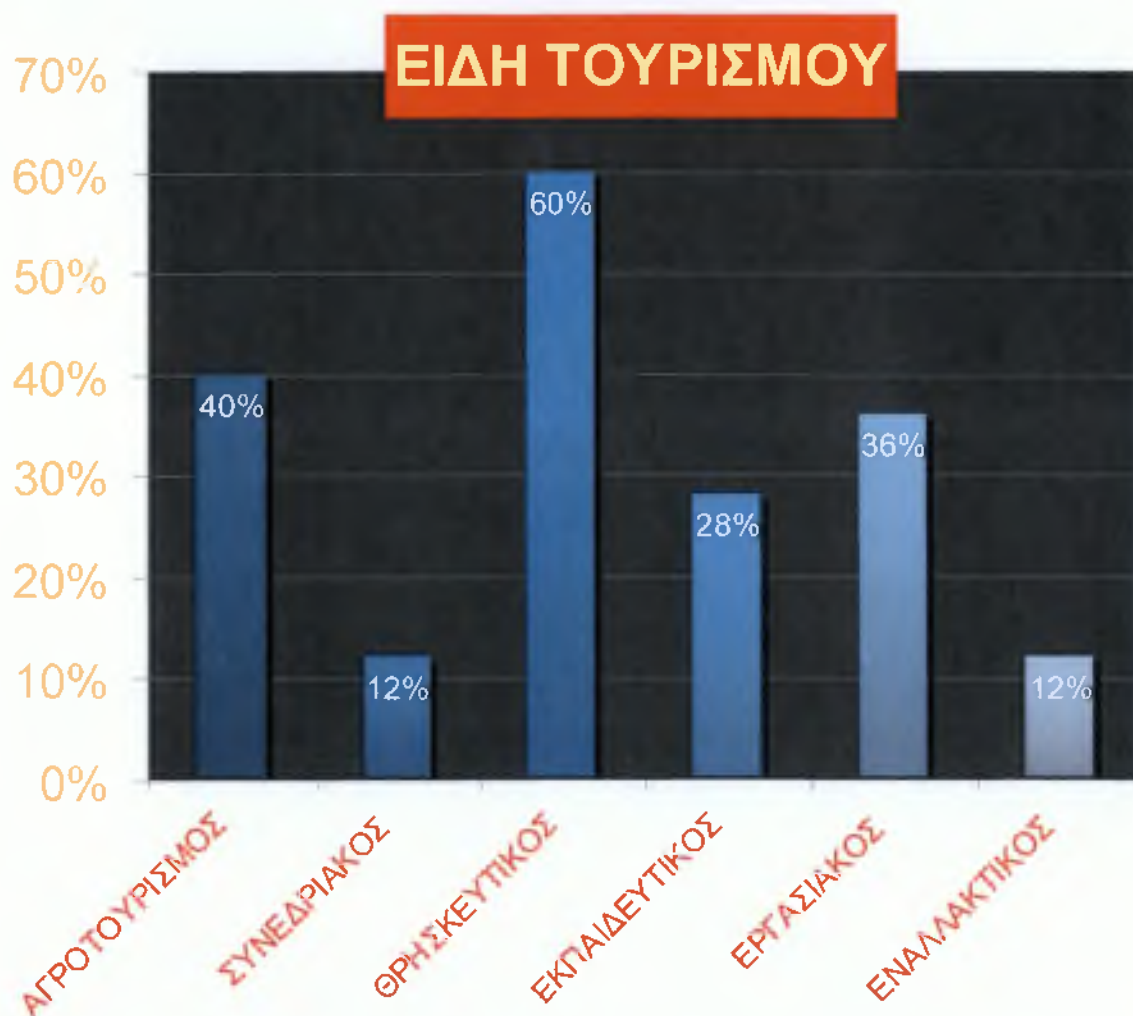
ΕΡΩΤΗΣΗ 4 ΓΝΩΡΙΖΕΤΑΙ ΑΛΛΑ ΕΙΔΗ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ?

Πηγή: Προσωπική έρευνα πεδίου
Στην ερώτηση γνωρίζετε άλλα είδη τουρισμού το 72% απάντησε ΝΑΙ ενώ το 28% ΟΧΙ.

ΕΡΩΤΗΣΗ 5

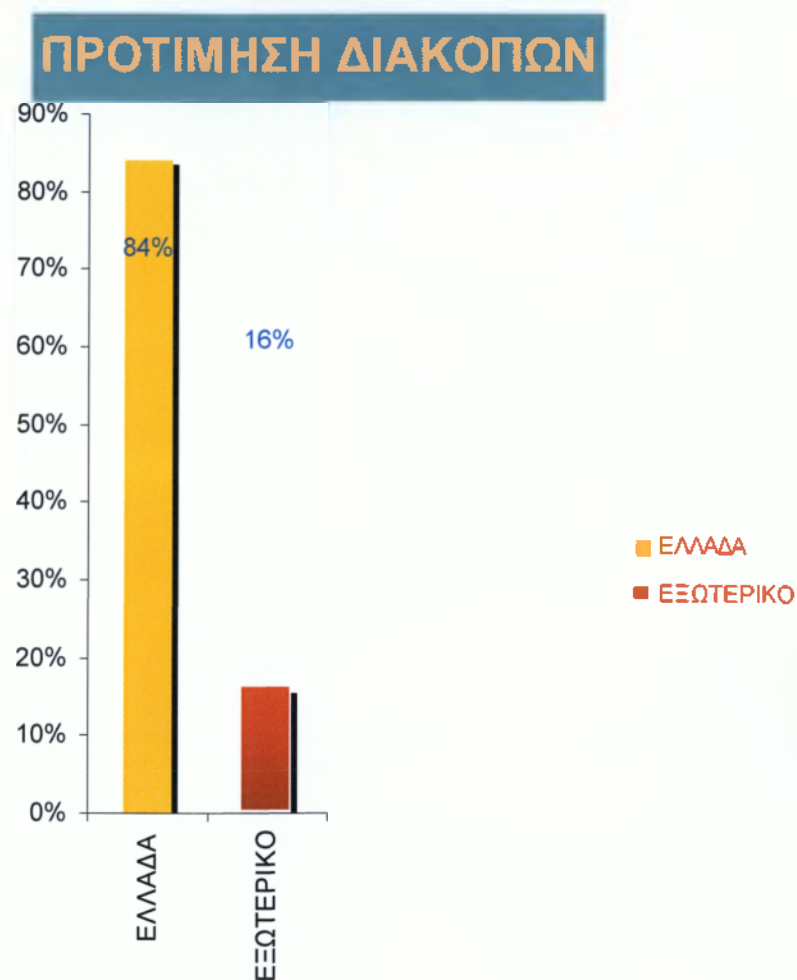
ΓΝΩΡΙΖΕΤΕ ΆΛΛΑ ΕΙΔΗ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ? ΕΑΝ ΝΑΙ ΠΟΙΑ?

Πηγή: Προσωπική έρευνα πεδίου

Στην ερώτηση εάν γνωρίζετε άλλα είδη τουρισμού απάντησαν 40% αγροτουρισμός , 12% συνεδριακός , 60% θρησκευτικός , 28% εκπαιδευτικός , 36% εργασιακός , 12% εναλλακτικός.

ΕΡΩΤΗΣΗ 6 ΠΡΟΤΙΜΑΤΕ ΝΑ ΚΑΝΕΤΕ ΤΙΣ ΔΙΑΚΟΠΕΣ ΣΑΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ Ή ΣΤΟ ΕΞΩΤΕΡΙΚΟ?

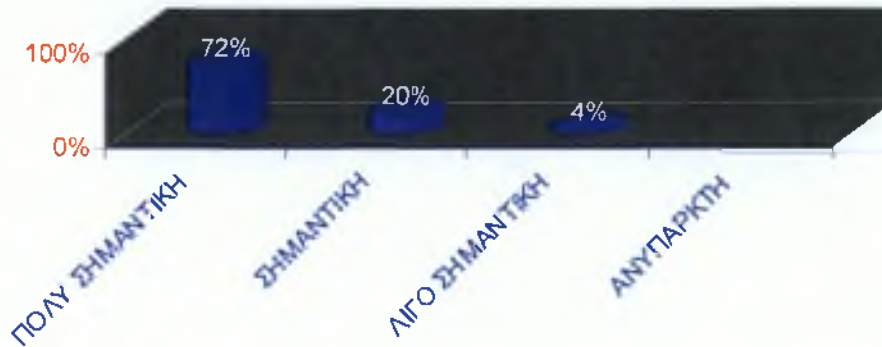

Πηγή: Προσωπική έρευνα πεδίου

Στην ερώτηση που προτιμάτε να κάνετε διακοπές απάντησαν 84% στην Ελλάδα ενώ το 16% στο εξωτερικό.

ΕΡΩΤΗΣΗ 7

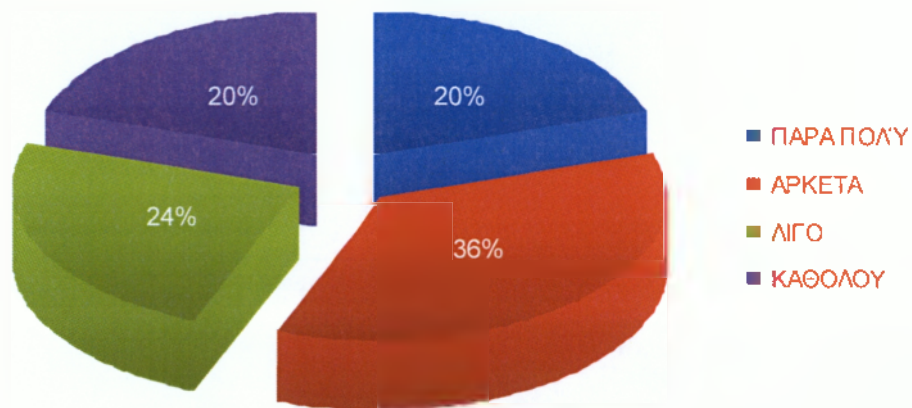
ΠΩΣ ΘΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΖΑΤΕ ΤΗ ΣΥΜΒΟΛΗ ΤΟΥ
ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ ΣΤΗΝ ΤΟΠΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ?

Πηγή: Προσωπική έρευνα πεδίου

Στην ερώτηση πώς θα χαρακτηρίζατε τη συμβολή του τουρισμού στην τοπική ανάπτυξη το 72% απάντησε πολύ σημαντική, το 20% σημαντική ενώ το 4% λίγο σημαντική.

ΕΡΩΤΗΣΗ 8
ΣΕ ΠΟΙΟ ΒΑΘΜΟ ΠΙΣΤΕΥΕΤΕ ΟΤΙ ΚΑΛΥΠΤΟΝΤΑΙ ΟΙ
ΑΝΑΓΚΕΣ ΤΟΥ ΤΟΥΡΙΣΤΑ ΑΠΟ ΤΟ ΔΗΜΟ?

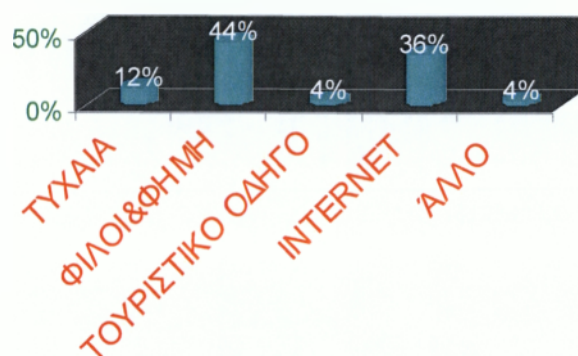

Πηγή: Προσωπική έρευνα πεδίου

Στην ερώτηση σε ποιο βαθμό καλύπτονται οι ανάγκες του τουρίστα από το Δήμο το 36% απάντησε αρκετά , το 24% λίγο , το 20% αρκετά και το υπόλοιπο 20% πάρα πολύ.

ΕΡΩΤΗΣΗ 9

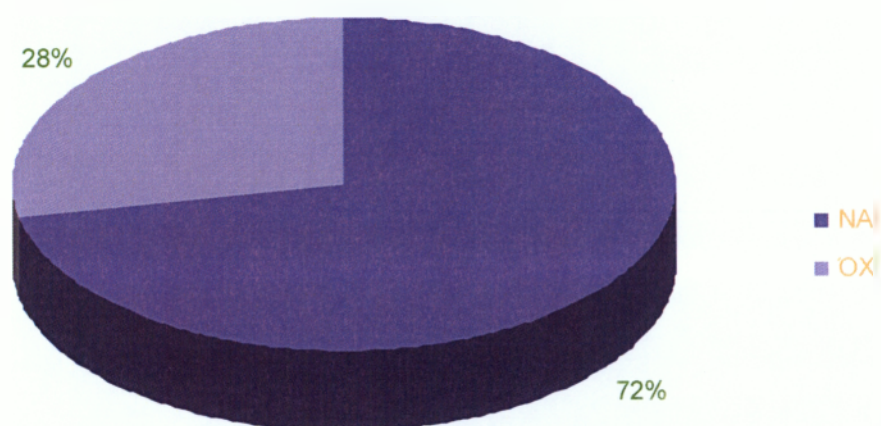
ΜΕ ΠΟΙΟ ΚΡΙΤΗΡΙΟ ΕΠΙΛΕΞΑΤΕ ΤΟ ΝΟΜΟ ΚΑΙ ΣΥΓΚΕΚΡΙΜΕΝΑ ΤΟ ΔΗΜΟ ΤΗΝΟΥ ΓΙΑ ΤΙΣ ΔΙΑΚΟΠΕΣ ΣΑΣ?

Πηγή: Προσωπική έρευνα πεδίου

Στην ερώτηση με ποιο κριτήριο επιλέξατε το Δήμο μας το 12% απάντησε τυχαία, το 44% απάντησε φίλοι & φήμη, το 4% τουριστικό οδηγό, το 36% ιντερνετ, το 4% άλλο.

ΕΡΩΤΗΣΗ 10 ΕΧΕΤΕ ΕΠΙΣΚΕΦΘΕΙ ΞΑΝΑ ΤΟ ΔΗΜΟ?

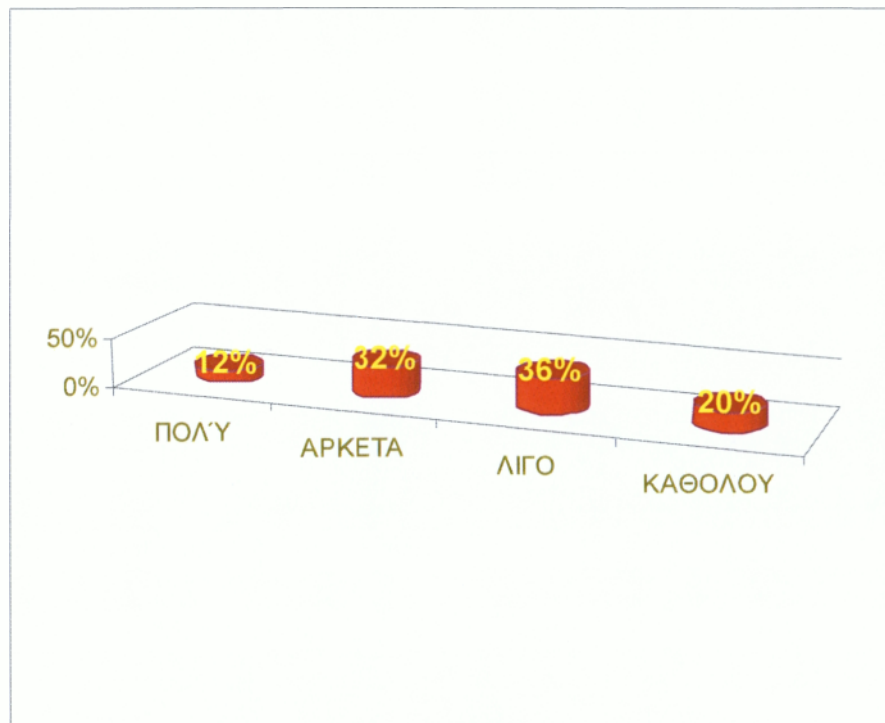

Πηγή: Προσωπική έρευνα πεδίου

Στην ερώτηση έχετε επισκεφθεί ξανά το δήμο μας το 72% απάντησε ΝΑΙ ενώ το 28% απάντησε ΟΧΙ

ΕΡΩΤΗΣΗ 11

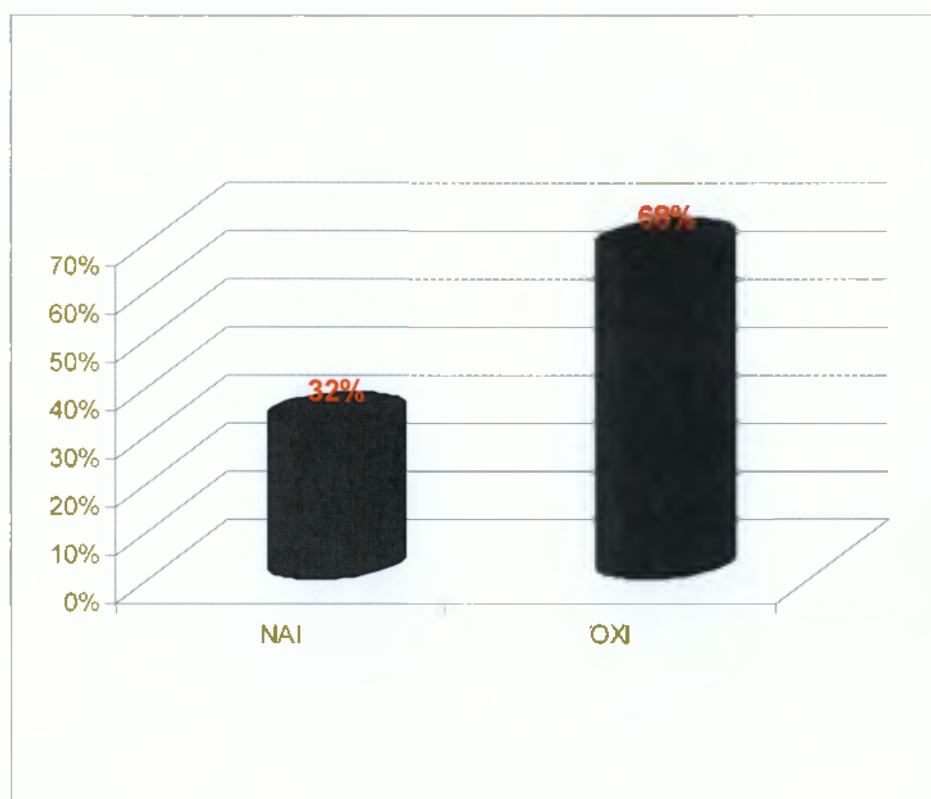
ΕΙΣΤΕ ΕΥΧΑΡΙΣΤΗΜΕΝΟΙ ΑΠΟ ΤΗΝ ΤΟΠΙΚΗ
ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΟΥ ΝΗΣΙΟΥ ΚΑΙ ΤΗΝ ΕΙΚΟΝΑ ΤΟΥ
ΔΗΜΟΥ?

Πηγή: Προσωπική έρευνα πεδίου

Στην ερώτηση κατά πόσο είστε ευχαριστημένοι το 12% απάντησε πολύ , το 32% απάντησε αρκετά , το 36% λίγο , ενώ το 20% καθόλου.

ΕΡΩΤΗΣΗ 12
ΕΠΙΣΚΕΦΘΗΚΑΤΕ ΚΑΤΑ ΤΗ ΔΙΑΜΟΝΗ ΣΑΣ ΚΑΠΟΙΟ
ΤΟΠΙΚΟ ΦΟΡΕΑ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ ?

Πηγή: Προσωπική έρευνα πεδίου
Στην ερώτηση εάν επισκεφθήκατε κάποιο τοπικό φορέα το 68% απάντησε ΟΧΙ ενώ το 32% απάντησε ΝΑΙ.

ΕΡΩΤΗΣΗ 13

ΘΑ ΜΠΟΡΟΥΣΑΤΕ ΝΑ ΑΝΑΦΕΡΕΤΑΙ ΙΕΡΑΡΧΙΚΑ
ΑΡΝΗΤΙΚΕΣ ΕΝΤΥΠΩΣΕΙΣ ΚΑΤΑ ΤΟΝ ΕΡΧΟΜΟ Ή ΤΗΝ
ΔΙΑΜΟΝΗ ΣΑΣ ΣΤΟΝ ΔΗΜΟ ?

Πηγή: Προσωπική έρευνα πεδίου

Στην ερώτηση τι δυσκολίες αντιμετωπίσατε το 80% απάντησε οδοποιία και σήμανση , το 12% απόσταση ενώ το 8% άλλο.

ΕΡΩΤΗΣΗ 14

ΘΑ ΜΠΟΡΟΥΣΑΤΕ ΝΑ ΑΝΑΦΕΡΕΤΕ ΙΕΡΑΡΧΙΚΑ ΘΕΤΙΚΕΣ ΕΝΤΥΠΩΣΕΙΣ ΚΑΤΑ ΤΟΝ ΕΡΧΟΜΟ Ή ΤΗΝ ΔΙΑΜΟΝΗ ΣΑΣ ΣΤΟΝ ΔΗΜΟ ?

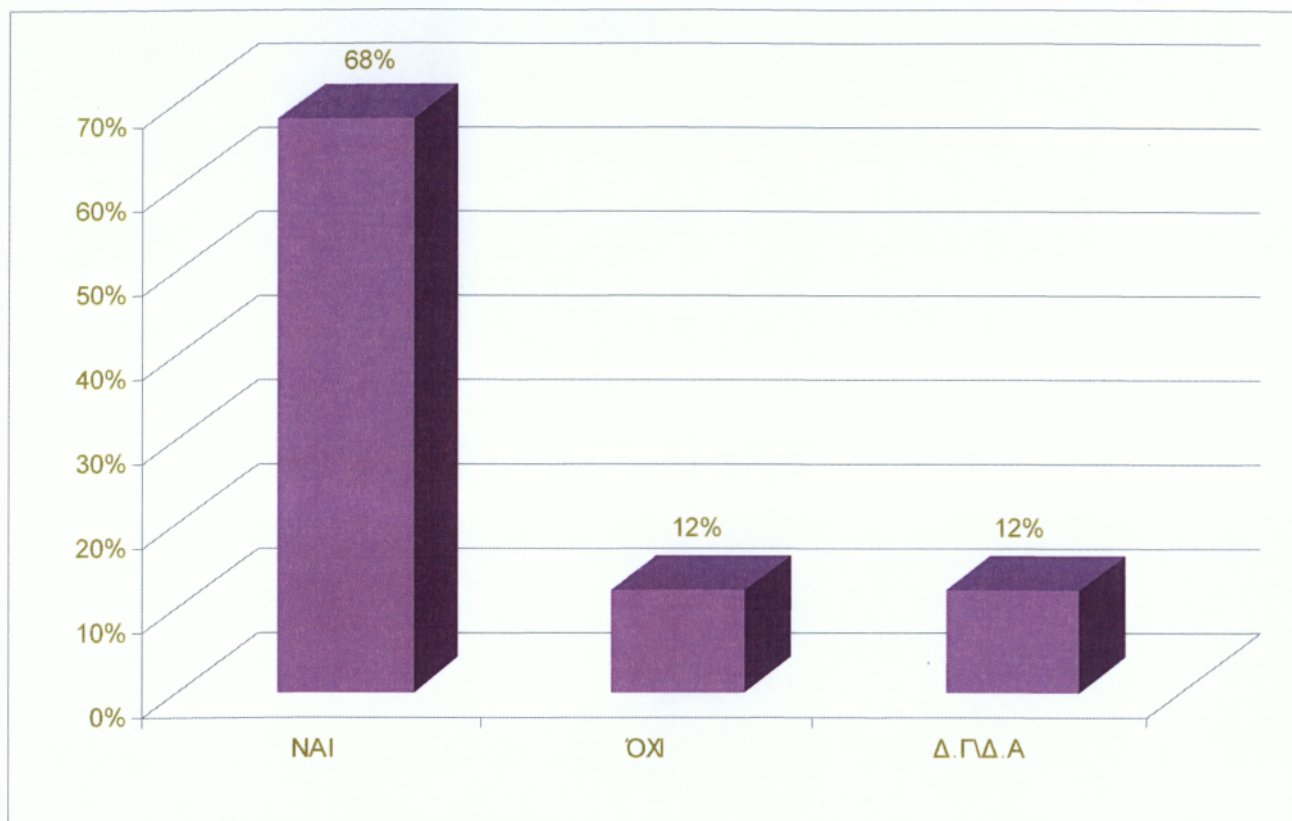
ΘΕΤΙΚΕΣ ΕΝΤΥΠΩΣΕΙΣ

Πηγή: Προσωπική έρευνα πεδίου

Στην ερώτηση για τις θετικές εντυπώσεις απάντησαν το 56% παραλίες , το 32% καθαριότητα , το 8% φιλοξενία , το 4% άλλο.

ΕΡΩΤΗΣΗ 15
ΕΧΕΤΕ ΣΚΟΠΟ ΝΑ ΕΠΙΣΚΕΦΘΕΙΤΕ ΞΑΝΑ ΤΟΝ ΔΗΜΟ
ΤΗΝΟΥ ?

Πηγή: Προσωπική έρευνα πεδίου
Στην ερώτηση εάν έχετε σκοπό να επισκεφθείτε ξανά το Δήμο μας το 68% απάντησε ΝΑΙ ενώ το 12% ΟΧΙ.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ ΕΡΕΥΝΑΣ

Από την έρευνα με τη χρήση ερωτηματολογίου βλέπουμε ότι οι τουρίστες είναι αρκετά ευχαριστημένοι από τον Δήμο Τήνου και οι ανάγκες των τουριστών καλύπτονται σε ικανοποιητικό βαθμό. Επίσης πολύ θετικό είναι ότι απάντησε το 68% ότι σκοπεύει να επισκεφτεί ξανά το Δήμο Τήνου, αυτό είναι πολύ θετικό για την τοπική ανάπτυξη του νησιού. Επίσης οι ερωτηθέντες που απάντησαν ήταν αρκετά ενημερωμένοι όσον αφορά τα είδη του τουρισμού που γνωρίζουν. Τέλος πολύ ενδιαφέρουσα ήταν και η απάντηση στην ερώτηση για την προτίμηση των διακοπών όπου το 84% ένα πολύ μεγάλο ποσοστό προτιμάει την Ελλάδα για να κάνει τις διακοπές του.

Σύμφωνα με την έρευνα η οποία διεξήχθη με τη χρήση ερωτηματολογίου σε δείγμα 30 τουριστών οι οποίοι απάντησαν σε 15 ερωτήσεις σχετικά με τον τουρισμό και τη συμβολή του στην τοπική ανάπτυξη του Δήμου Τήνου έχουμε τα παρακάτω αποτελέσματα:

Στην ερώτηση για το φύλο το 44% ήταν άντρες και το 56% γυναίκες.

Στην ερώτηση για την ηλικία το 28% ήταν ηλικίας από 18 έως 35, το 44% ήταν ηλικίας από 36 έως 53, το 28% ήταν από 54 έως 70.

Στην ερώτηση εάν ταξιδεύετε συχνά το 68% απάντησε ΝΑΙ ενώ το 32% απάντησε ΟΧΙ.

Στην ερώτηση γνωρίζεται άλλα είδη τουρισμού το 72% απάντησε ΝΑΙ ενώ το 28% ΟΧΙ. Στην ερώτηση ποια άλλα είδη τουρισμού γνωρίζεται το 40% απάντησε αγροτουρισμό, το 12% απάντησε συνεδριακό τουρισμό, το 60% θρησκευτικό τουρισμό, το 28% απάντησε εκπαιδευτικό τουρισμό, το 36% απάντησε εργασιακό τουρισμό, το 12% εναλλακτικό τουρισμό.

Στην ερώτηση που προτιμάτε να κάνετε διακοπές το 84% απάντησε Ελλάδα ενώ το 16% απάντησε στο εξωτερικό.

Στην ερώτηση πως θα χαρακτηρίζατε τη συμβολή του τουρισμού στην τοπική ανάπτυξη το 76% απάντησε πολύ σημαντική, το 20% σημαντική, το 4% λίγο σημαντική.

Στην ερώτηση σε ποιο βαθμό πιστεύεται ότι καλύπτονται οι ανάγκες του τουρίστα από τον Δήμο, το 20% απάντησε πάρα πολύ, το 36% αρκετά, το 24% λίγο, το 20% καθόλου.

Στην ερώτηση με ποιο κριτήριο επιλέξατε τον Δήμο μας το 12% απάντησε τυχαία, το 44% φίλοι και φήμη, το 4% τουριστικό οδηγό, το 36% internet 4% άλλο.

Στην ερώτηση έχετε επισκεφτεί ξανά το Δήμο το 72% απάντησε ΝΑΙ ενώ το 28% ΟΧΙ.

Στην ερώτηση είστε ευχαριστημένοι από την τοπική ανάπτυξη και τους φορείς της, το 12% απάντησε πολύ, το 32% αρκετά, το 36% λίγο, το 20% καθόλου.

Στην ερώτηση επισκεφτήκατε κάποιο τοπικό φορέα του Δήμου το 32% απάντησε ΝΑΙ ενώ το 68% απάντησε ΟΧΙ.

Στην ερώτηση για τις αρνητικές εντυπώσεις το 80% απάντησε οδοποιία και σήμανση, το 12% απάντησε απόσταση, το 8% άλλο.

Στην ερώτηση για τις θετικές εντυπώσεις το 32% απάντησε καθαριότητα, το 56% απάντησε παραλίες, το 8% απάντησε φιλοξενία, το 4% άλλο.

Τέλος η σημαντικότερη ερώτηση που τέθηκε ήταν έχετε σκοπό να επισκεφτείτε ξανά το Δήμο μας το 68% απάντησε ΝΑΙ ενώ το 12% απάντησε ΟΧΙ. Το αποτέλεσμα της τελευταίας ερώτησης είναι θετικό για τον Δήμο της Τήνου και την τοπική ανάπτυξη του νησιού.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Σύμφωνα με τα παραπάνω αποτελέσματα προκύπτει ότι ο τουρισμός συμβάλλει κατά πολύ στην τοπική ανάπτυξη όχι μόνο οικονομικά αλλά και κοινωνικά και πολιτιστικά . Όμως συγκεκριμένα στο δήμο Τήνου , παρότι ο φυσικός πλούτος είναι άφθονος, η τοπική ανάπτυξη του δήμου δεν είναι ανάλογη και οι τουρίστες που επισκέπτονται την περιοχή δεν είναι απόλυτα ευχαριστημένοι ακόμα και αν δηλώνουν ότι έχουν σκοπό να συνεχίσουν να επισκέπτονται την περιοχή. Εάν όμως δεν γίνουν αλλαγές κυρίως στις υποδομές η ανάπτυξη του τόπου δεν θα βελτιωθεί, τότε χρόνο με το χρόνο η μείωση της τουριστικής δραστηριότητας στην περιοχή θα είναι αναπόφευκτη και ραγδαία και φυσικά αυτό θα επιφέρει ανεπανόρθωτες συνέπειες στην τοπική κοινωνία. Συνοψίζοντας τα στοιχεία της εργασίας και μέσα από μια προσωπική κριτική θεώρηση των πορισμάτων της έρευνας που πραγματοποιήθηκε καταλήγουμε στο συμπέρασμα πως η τουριστική εικόνα του Δήμου Τήνου παρουσιάζει τόσο αρνητικές όσο και θετικές παραμέτρους.

Τα αδύνατα σημεία αφενός της εικόνας που παρουσιάζει ο Δήμος Τήνου στον τομέα του τουρισμού είναι πρωτίστως η έλλειψη επαγγελματικής κατάρτισης και τουριστικής εκπαίδευσης των κατοίκων του νομού καθώς και το αίσθημα της «τουριστικής συνείδησης» μέσω των οποίων προωθείται επιτυχημένα ο τουρισμός ο οποίος οδηγεί στην ανάπτυξη του τόπου σε όλους τους τομείς. Παράλληλα η έλλειψη σωστής συνεργασίας μεταξύ των τοπικών φορέων και των πολιτών αναστέλλει τη δημιουργία νέων ιδεών για προώθηση εναλλακτικών δραστηριοτήτων στο δήμο έτσι ώστε να εξαλειφθεί το φαινόμενο της έντονης εποχικότητας του τουρισμού. Υπάρχουν τρόποι για να αλλάξει η κατάσταση προς το καλύτερο για την τουριστική ανάπτυξη του δήμου Τήνου. Αυτοί οι τρόποι είναι να αξιοποιηθούν και άλλες μορφές τουρισμού εκτός από τον θρησκευτικό τουρισμό που έχει την πρώτη θέση στο Δήμο της Τήνου.

Ο τουριστικός κλάδος αποτελεί αναμφισβήτητα έναν από τους μεγαλύτερους οικονομικούς κλάδους καθώς επηρεάζει θετικά την πρόοδο των περισσότερων κλάδων της οικονομίας, από τις κατασκευές και τη βιοτεχνία, έως το εμπόριο και τις υπηρεσίες ενώ παράλληλα ενισχύει την κοινωνική και περιφερειακή σύγκλιση καθώς και την ποιότητα ζωής.

Η ανάπτυξη του τουρισμού αποτελεί μοναδική ευκαιρία για όλους τους Δήμους, και ειδικότερα για το Δήμο Τήνου , ώστε να αναπτυχθεί τουριστικά, να ενισχύσει την τοπική οικονομία και να καταπολεμήσει την ανεργία.

Ωστόσο η ανάγκη για ανάπτυξη εναλλακτικών μορφών τουρισμού που να εξασφαλίζουν ένα νέο πρότυπο αειφορικής τουριστικής ανάπτυξης είναι εμφανής και ιδιαίτερα στο Δήμο Τήνου ο οποίος βασίζεται κυρίως στο θρησκευτικό τουρισμό. Ο Δήμος συγκεντρώνει πλήθος πολιτιστικών, ιστορικών, πολιτισμικών στοιχείων και φυσικών πόρων ικανών να αναπτύξουν και να εδραιώσουν με τη σωστή διαχείρισή τους τον πολιτιστικό τουρισμό ο οποίος θα συμβάλλει με τη σειρά του στην επιμήκυνση της τουριστικής περιόδου καθώς και στην αναβάθμιση του τουριστικού προϊόντος..

ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

1. Να αξιοποιηθούν και άλλες μορφές τουρισμού εκτός από τον θρησκευτικό τουρισμό που έχει την πρώτη θέση στο Δήμο της Τήνου.
 2. Να αξιοποιηθεί περισσότερο ο συνεδριακός τουρισμός αφού υπάρχουν ήδη σχετικές υποδομές που εξυπηρετούν την ανάπτυξη αυτής της μορφής τουρισμού. Αυτό μπορεί να επιτευχθεί με την πρόσκληση στο Δήμο διακεκριμένων επιστημόνων και ερευνητών με μεγαλύτερη συχνότητα γύρω από θέματα που αφορούν το Δήμο και όχι μόνο.
 3. Να ενισχυθεί περισσότερο ο θαλάσσιος τουρισμός με την ύπαρξη τουριστικών πλοίων . Επίσης να οργανώνονται εκδρομές με θαλάσσια σκάφη πραγματοποιώντας διαδρομές σε διάφορα σημεία του Δήμου που η πρόσβαση δεν μπορεί να γίνει με άλλο μέσο .
 4. Να οργανωθούν σεμινάρια επαγγελματικής κατάρτισης γύρω από τον τουρισμό έτσι ώστε να δοθεί η δυνατότητα στους κατοίκους του νησιού να αποκτήσουν τον ανάλογο επαγγελματισμό και το αίσθημα της «τουριστικής συνείδησης».
 5. Να αξιοποιηθεί η πολιτιστική κληρονομιά, να αναδειχθούν οι παραδοσιακές δραστηριότητες , και σε συνδυασμό με την αξιοποίηση του αξιόλογου φυσικού και ανθρωπογενούς περιβάλλοντος της περιοχής να επιτευχθεί η δικτύωση δράσεων για τη δημιουργία βιώσιμων επιχειρήσεων και η δημιουργία θεματικών διαδρομών.
 6. Να βελτιωθεί η συνεργασία του γραφείου ΕΟΤ στο Δήμο με τους υπόλοιπους τοπικούς φορείς έτσι ώστε να επιτευχθεί με τον καλύτερο τρόπο η προβολή του Δήμου.
 7. Να αξιοποιηθεί η πολιτιστική κληρονομιά, να αναδειχθούν οι παραδοσιακές δραστηριότητες , και σε συνδυασμό με την αξιοποίηση του αξιόλογου φυσικού και ανθρωπογενούς περιβάλλοντος της περιοχής να επιτευχθεί η δικτύωση δράσεων για τη δημιουργία βιώσιμων επιχειρήσεων και γνωριμία με το φυσικό και ιστορικό πλούτο της περιοχής και ανάδειξη και ενσωμάτωση των διαφόρων επιμέρους παραγωγικών δραστηριοτήτων της περιοχής μέσα σε ευρύτερα σύνολα.
 8. Η επάνδρωση των τοπικών φορέων -κυρίως των δήμων -με ανθρώπους καταρτισμένους στη διαχείριση των ευρωπαϊκών προγραμμάτων θα συντελούσε στην αποφυγή κακών επιλογών σε ότι αφορά τη διαχείριση των προγραμμάτων και θα είχε ως συνέπεια την αποτελεσματική λειτουργία τους που θα οδηγούσε στην ολοκληρωμένη τοπική ανάπτυξη.
- Τέλος, η ανάγκη ύπαρξης σωστών υποδομών σε ότι αφορά το οδικό δίκτυο, τις μεταφορές αλλά και τις οικιστικές υποδομές (ύδρευση-αποχέτευση), η συγκέντρωση ενδιαφέροντος από τους κατοίκους του Δήμου Τήνου καθώς και σωστή προώθηση από τους τοπικούς φορείς των ευρωπαϊκών προγραμμάτων θα συντελέσουν στη δημιουργία μιας νέας δημιουργικής τουριστικής πραγματικότητας που θα έχει θετικό αντίκτυπο στην τοπική ανάπτυξη του Δήμου.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Παπακωνσταντινίδης Λ. (2002), « Ευαισθητοποιημένη Τοπική Κοινωνία», Εκδόσεις τυπωθύτω, Αθήνα
- Ιατρού Α. (2005) , “ Επενδύσεις σε Εναλλακτικές μορφές Τουρισμού “, Πρακτικά 3^{ης} διημερίδας Επιχειρηματικότητας , Χαροκόπειο Πανεπιστήμιο, Αθήνα
- Του Στάθη Κουσούνη άρθρο από την εφημερίδα τα ΝΕΑ
- Δήμος Τήνου ενημερωτικά φυλλάδια 2007-2008
- Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση Κυκλάδων έντυπο και ηλεκτρονικό υλικό 2007-2008
- Παγκόσμιος Κώδικας Ηθικών Αρχών για τον Τουρισμό
- Κυκλαδική Ομοσπονδία Τουριστικών Καταλυμάτων
- Υπουργείο Τουρισμού
- www.fede.gr/statistika.htm
- www.pigeon.gr
- www.e-tinos.gr
- www.cyclades-news.gr
- www.ecocrete.gr
- www.europarl.europa.eu
- www.go-online.gr
- www.eur-lex.europa.eu
- www.in.gr
- www.wikipedia.gr
- www.skiathos.gr

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ

1. ΦΥΛΟ

A) ΑΝΔΡΑΣ

B) ΓΥΝΑΙΚΑ

1. ΗΛΙΚΙΑ

A) 18-35 B) 36-53 Γ) 54-70 Δ) 71+

2. ΤΑΞΙΔΕΥΕΤΕ ΣΥΧΝΑ?

A) ΝΑΙ

B) ΟΧΙ

3. ΣΥΝΔΥΑΖΕΤΕ ΤΟΥΡΙΣΜΟ ΜΕ ΕΡΓΑΣΙΑ?

A) ΝΑΙ

B) ΟΧΙ

4. ΓΝΩΡΙΖΕΤΕ ΑΛΛΑ ΕΙΔΗ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ?

A) ΝΑΙ

B) ΟΧΙ

ΚΑΙ ΕΑΝ ΝΑΙ

ΠΟΙΑ?.....

.....

5. ΠΡΟΤΙΜΑΤΕ ΝΑ ΚΑΝΕΤΕ ΤΙΣ ΔΙΑΚΟΠΕΣ ΣΑΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ Ή ΣΤΟ ΕΞΩΤΕΡΙΚΟ?

A) ΕΛΛΑΔΑ

B) ΕΞΩΤΕΡΙΚΟ

6. ΕΙΣΤΕ ΕΝΤΕΤΑΓΜΕΝΟΣ/ Η ΣΕ ΚΑΠΟΙΟ ΚΡΑΤΙΚΟ Ή ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ?

A) ΝΑΙ

B) ΟΧΙ

ΚΑΙ ΕΑΝ ΝΑΙ ΣΕ ΠΟΙΟ/ ΠΟΙΑ

.....
.....

7. ΠΩΣ ΘΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΖΑΤΕ ΤΗΝ ΣΥΜΒΟΛΗ ΤΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ ΣΤΗΝ ΤΟΠΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ?

A) ΣΗΜΑΝΤΙΚΗ

B) ΠΟΛΥ ΣΗΜΑΝΤΙΚΗ

Γ) ΛΙΓΟ ΣΗΜΑΝΤΙΚΗ

Δ) ΑΝΥΠΑΡΚΤΗ Ε) ΔΓ/ΔΑ

9. ΣΕ ΠΟΙΟ ΒΑΘΜΟ ΠΙΣΤΕΥΕΤΕ ΟΤΙ ΚΑΛΥΠΤΟΝΤΑΙ ΟΙ ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΕΣ ΑΝΑΓΚΕΣ ΤΟΥ ΤΟΥΡΙΣΤΑ ΑΠΟ ΤΟΝ ΔΗΜΟ ΜΑΣ?

A) ΑΡΚΕΤΑ

B) ΠΑΡΑ ΠΟΛΥ

Γ) ΛΙΓΟ

Δ) ΚΑΘΟΛΟΥ Ε) ΔΓ/ΔΑ

10. ΓΝΩΡΙΖΕΤΕ ΤΟΝ ΟΡΟ ΑΓΡΟΤΟΥΡΙΣΜΟ?

A) ΝΑΙ

B) ΟΧΙ

ΚΑΙ ΕΑΝ ΝΑΙ ΠΕΡΙΓΡΑΨΤΕ ΤΟΝ ΣΤΟΝ ΔΙΑΘΕΣΙΜΟ ΧΩΡΟ......
.....

11.ΜΕ ΠΟΙΟ ΚΡΙΤΗΡΙΟ ΕΠΙΛΕΞΑΤΕ ΤΟΝ ΝΟΜΟ ΚΑΙ ΣΥΓΚΕΚΡΙΜΕΝΑ ΤΟΝ ΔΗΜΟ ΜΑΣ ΓΙΑ ΤΙΣ ΔΙΑΚΟΠΕΣ ΣΑΣ?

A) ΤΥΧΑΙΑ

B) ΑΠΟ ΦΙΛΟΥΣ & ΦΗΜΕΣ

Γ) ΑΠΟ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΟ ΟΔΗΓΟ Δ) ΜΕΣΩ ΙΝΤΕΡΝΕΤ

Ε) ΑΛΛΟ :.....

12.ΕΧΕΤΕ ΞΑΝΑ ΕΠΙΣΚΕΦΘΕΙ ΤΟΝ ΔΗΜΟ ΜΑΣ?

A) ΝΑΙ

B) ΟΧΙ

13.ΕΙΣΤΕ ΕΥΧΑΡΙΣΤΗΜΕΝΟΙ ΑΠΟ ΤΗΝ ΤΟΠΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΗΣ ΠΕΡΙΟΧΗΣ ΚΑΙ ΤΟΥΣ ΦΟΡΕΙΣ ΤΗΣ?

A) ΝΑΙ

B) ΟΧΙ

14.ΕΠΙΣΚΕΦΘΗΚΑΤΕ ΚΑΤΑ ΤΗ ΔΙΑΜΟΝΗ ΣΑΣ ΚΑΠΟΙΟ ΤΟΠΙΚΟ ΦΟΡΕΑ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ ΜΑΣ?

A) ΝΑΙ

B) ΟΧΙ

15.ΕΙΣΤΕ ΕΥΧΑΡΙΣΤΗΜΕΝΟΣ / Η ?

A) ΝΑΙ

B) ΟΧΙ

16.ΘΑ ΜΠΟΡΟΥΣΑΤΕ ΝΑ ΑΝΑΦΕΡΕΤΕ ΙΕΡΑΡΧΙΚΑ ΔΥΣΚΟΛΙΕΣ ΠΟΥ ΣΥΝΑΝΤΗΣΑΤΕ ΚΑΤΑ ΤΟΝ

ΕΡΧΟΜΟ Ή ΤΗΝ ΔΙΑΜΟΝΗ ΣΑΣ ΣΤΟΝ ΔΗΜΟ ΜΑΣ?.....

.....
.....
.....

17.ΘΑ ΜΠΟΡΟΥΣΑΤΕ ΝΑ ΑΝΑΦΕΡΕΤΕ ΙΕΡΑΡΧΙΚΑ ΘΕΤΙΚΕΣ ΕΝΤΥΠΩΣΕΙΣ ΚΑΤΑ ΤΟΝ ΕΡΧΟΜΟ Ή ΤΗΝ ΔΙΑΜΟΝΗ ΣΑΣ ΣΤΟΝ ΔΗΜΟ ΜΑΣ?

.....
.....
.....

18. ΘΑ ΜΠΟΡΟΥΣΑΤΕ ΝΑ ΑΝΑΦΕΡΕΤΑΙ ΙΕΡΑΡΧΙΚΑ ΑΡΝΗΤΙΚΕΣ ΕΝΤΥΠΩΣΕΙΣ ΚΑΤΑ ΤΟΝ ΕΡΧΟΜΟ Ή ΤΗΝ ΔΙΑΜΟΝΗ ΣΑΣ ΣΤΟΝ ΔΗΜΟ ΜΑΣ?

.....
.....
.....

19.ΕΧΕΤΕ ΣΚΟΠΟ ΝΑ ΕΠΙΣΚΕΦΘΕΙΤΕ ΞΑΝΑ ΤΟΝ ΔΗΜΟ ΜΑΣ?

A) ΝΑΙ

B) ΟΧΙ

ΕΥΧΑΡΙΣΤΩ ΠΟΛΥ !

Αναφερόμενοι , ιδιαίτερα , στα ακόλουθα κείμενα :

- Οικουμενική Διακήρυξη των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων , της 10^{ης} Δεκεμβρίου 1948.
- Διεθνής Συμφωνία για τα Οικονομικά , Κοινωνικά και Πολιτιστικά Δικαιώματα , της 16^{ης} Δεκεμβρίου 1966.
- Διεθνής Συμφωνία για τα Αστικά και Πολιτικά Δικαιώματα , της 16^{ης} Δεκεμβρίου 1966.
- Σύμβαση της Βαρσοβίας για τις αερομεταφορές , της 12^{ης} Οκτωβρίου 1929.
- Σύμβαση του Σικάγο για τη Διεθνή Πολιτική Αεροπορία , της 7^{ης} Δεκεμβρίου 1944 και οι Συμβάσεις του Τόκιο , της Χάγης και του Μόντρεαλ για το ίδιο θέμα.
- Σύμβαση για τις Τελωνειακές Διευκολύνσεις στον Τουρισμό , της 4^{ης} Ιουλίου 1954 και το σχετικό πρωτόκολλο.
- Σύμβαση για την Προστασία της Παγκόσμιας Πολιτιστικής και Περιβαλλοντικής Κληρονομιάς , της 23^{ης} Νοεμβρίου 1973.
- Διακήρυξη της Μανίλα για τον Παγκόσμιο Τουρισμό , της 10^{ης} Οκτωβρίου 1980.
- Απόφαση της 6^{ης} Γενικής Συνέλευσης του Παγκόσμιου Οργανισμού Τουρισμού (Σόφια) , με την οποία υιοθετήθηκαν η Διακήρυξη των Δικαιωμάτων για τον Τουρισμό και ο Τουριστικός Κώδικας , στις 26 Σεπτεμβρίου 1985
- Σύμβαση για τα Δικαιώματα του Παιδιού , της 26^{ης} Ιανουαρίου 1990.
- Απόφαση της 9^{ης} Γενικής Συνέλευσης του Παγκόσμιου Οργανισμού Τουρισμού (Μπουένος Άϊρες) που αφορά ιδιαίτερα τις ταξιδιωτικές διευκολύνσεις και την ασφάλεια των τουριστών , της 4^{ης} Οκτωβρίου 1991.
- Διακήρυξη του Ρίο για το Περιβάλλον και την Ανάπτυξη , της 13^{ης} Ιουνίου 1992.
- Συμφωνία για το εμπόριο υπηρεσιών , της 15^{ης} Απριλίου 1994.
- Σύμβαση για τη Βιοποικιλότητα , της 6^{ης} Ιανουαρίου 1995.
- Απόφαση της 11^{ης} Γενικής Συνέλευσης του Παγκόσμιου Οργανισμού Τουρισμού (Κάιρο) για την πρόληψη του οργανωμένου σεξουαλικού τουρισμού, της 22ας Οκτωβρίου 1995.
- Διακήρυξη της Στοκχόλμης , της 28^{ης} Αυγούστου 1996 , ενάντια στην εμπορική σεξουαλική εκμετάλλευση των παιδιών.
- Διακήρυξη της Μανίλα για τις Κοινωνικές Επιπτώσεις του Τουρισμού , της 22ας Μαΐου 1997.
- Συμβάσεις και υποδείξεις , που έχουν υιοθετηθεί από τη Διεθνή Οργάνωση Εργασίας σχετικά με τις συλλογικές συμβάσεις , την απαγόρευση της καταναγκαστικής και της παιδικής εργασίας , την υπεράσπιση των δικαιωμάτων των γηγενών πληθυσμών , την ίση μεταχείριση και την έλλειψη διακρίσεων στο χώρο εργασίας.³⁰

³⁰ ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΣ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ

ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΣ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ

ΠΡΟΟΙΜΙΟ

Επαναβεβαιώνοντας τους στόχους που τέθηκαν στο άρθρο 3 του καταστατικού του Παγκόσμιου Οργανισμού Τουρισμού , και έχοντας υπ' όψιν τον << αποφασιστικό και κεντρικό >> ρόλο του Οργανισμού , όπως αναγνωρίστηκε από τη Γενική Συνέλευση των Ηνωμένων Εθνών (Ο.Η.Ε.) , στην προώθηση και ανάπτυξη του τουρισμού , με σκοπό να συμβάλει στην οικονομική ανάπτυξη , τη διεθνή κατανόηση , την ειρήνη , την ευημερία και τον παγκόσμιο σεβασμό και τήρηση των ανθρώπινων δικαιωμάτων και των θεμελιωδών ελευθεριών για όλους χωρίς διάκριση φυλής , φύλου , γλώσσας ή θρησκείας.

Πιστεύοντας σταθερά ότι μέσω των άμεσων , αυθόρμητων και απευθείας επαφών που δημιουργεί ανάμεσα σε άνδρες και γυναίκες από διαφορετικούς πολιτισμούς και τρόπους ζωής , ο τουρισμός αντιπροσωπεύει μια ζωτική δύναμη για την ειρήνη και έναν παράγοντα φιλίας και κατανόησης ανάμεσα στους λαούς ολόκληρου του κόσμου.

Συνδυάζοντας την αντίληψη για τη συμφιλίωση της περιβαλλοντικής προστασίας , της οικονομικής ανάπτυξης και του αγώνα κατά της φτώχειας με βιώσιμο τρόπο , όπως διατυπώθηκε από τα Ηνωμένα Έθνη (Ο.Η.Ε.) το 1992 στη << Διάσκεψη για την προστασία του πλανήτη >> που πραγματοποιήθηκε στο Ρίο ντε Τζανέιρο και αποτυπώθηκε στην AGENDA 21 , η οποία υιοθετήθηκε για το σκοπό αυτό.

Λαμβάνοντας υπόψη την ταχεία και διαρκή ανάπτυξη , στο παρελθόν αλλά και την προβλεπόμενη , της τουριστικής δραστηριότητας σε ότι αφορά στην αναψυχή , στις επαγγελματικές δραστηριότητες , στον πολιτισμό , στους θρησκευτικούς και θεραπευτικούς σκοπούς καθώς και τις ισχυρές επιδράσεις της –θετικές και αρνητικές– στο περιβάλλον , την οικονομία και την κοινωνία τόσο των χωρών προέλευσης και των χωρών υποδοχής , στις τοπικές κοινωνίες και τους γηγενείς λαούς , όσο και στις διεθνείς σχέσεις και το εμπόριο.

Στοχεύοντας στην προώθηση ενός υπεύθυνου , βιώσιμου και παγκοσμίως προσιτού τουρισμού , στο πλαίσιο του δικαιώματος όλων των ανθρώπων να διαθέτουν τον ελεύθερο χρόνο τους για αναψυχή ή ταξίδια , με σεβασμό στις κοινωνικές επιλογές όλων των λαών.

Αλλά πεπεισμένοι ότι , η παγκόσμια τουριστική βιομηχανία , ως σύνολο , έχει πολλά να κερδίσει , αναπτυσσόμενη σε ένα περιβάλλον που ευνοεί την οικονομία της αγοράς , την ιδιωτική πρωτοβουλία και το ελεύθερο εμπόριο και υπηρετεί τη μεγιστοποίηση των ευεργετικών επιδράσεων για τη δημιουργία πλούτου και θέσεων απασχόλησης.

Επίσης , σταθερά πεπεισμένοι ότι , υπό τον όρο πως ένας αριθμός αρχών και ένας συγκεκριμένος αριθμός κανόνων τηρείται , ο αξιόπιστος και βιώσιμος τουρισμός είναι συμβατός με την αυξανόμενη φιλελευθεροποίηση των συνθηκών που διέπουν τις συναλλαγές στον τομέα των υπηρεσιών , υπό την αιγίδα των οποίων λειτουργούν

οι επιχειρήσεις του τομέα αυτού και ότι , στον τομέα αυτό είναι δυνατό να συνδυαστούν η οικονομία με την οικολογία , το περιβάλλον με την ανάπτυξη , το απελευθερωμένο διεθνές εμπόριο με την προστασία των κοινωνικών και πολιτισμικών διαφορών.

Θεωρώντας ότι , με μια τέτοια προσέγγιση , όλοι οι φορείς για την τουριστική ανάπτυξη –εθνικές , περιφερειακές και τοπικές διοικητικές αρχές , επιχειρήσεις , επαγγελματικές ενώσεις , εργαζόμενοι , μη κυβερνητικές οργανώσεις και μεμονωμένοι φορείς που εντάσσονται στην τουριστική βιομηχανία , όπως επίσης οι φιλοξενούσες κοινότητες , τα Μ.Μ.Ε. και οι ίδιοι οι τουρίστες- έχουν διαφορετικές αλλά αλληλοεξαρτώμενες ευθύνες για την ατομική και κοινωνική ανάπτυξη του τουρισμού και ότι , η καταγραφή των δικαιωμάτων και των καθηκόντων του κάθε ενός θα συμβάλλει στην επίτευξη αυτού του στόχου.

Δεσμευμένοι , σε συνδυασμό με τους στόχους που επιδιώχθηκαν από τον Παγκόσμιο Οργανισμό Τουρισμού μετά την υιοθέτηση της απόφασης 364 κατά τη διάρκεια της Γενικής Συνέλευσης το 1997 (Κωνσταντινούπολη) , να προωθήσουμε τη γνήσια συνεργασία μεταξύ των δημοσίων και των ιδιωτικών φορέων στην τουριστική ανάπτυξη και επιθυμώντας να δούμε αυτού του είδους τη συνεργασία να επεκτείνεται , με έναν ανοικτό και ισορροπημένο τρόπο και στις σχέσεις μεταξύ των χωρών που αποστέλλουν και δέχονται τουρίστες και των αντίστοιχων τουριστικών τους βιομηχανιών.

Βασιζόμενοι στις Διακηρύξεις της Μανίλα του 1980 για τον Παγκόσμιο Τουρισμό και του 1997 για τις Κοινωνικές Επιπτώσεις του Τουρισμού , καθώς και στη Διακήρυξη των Δικαιωμάτων για τον Τουρισμό και τον Τουριστικό Κώδικα , που υιοθετήθηκαν στη Σόφια το 1985 υπό την αιγίδα του Παγκόσμιου Οργανισμού Τουρισμού.

Αλλά πιστεύοντας ότι , αυτά τα επίσημα κείμενα θα πρέπει να συμπληρωθούν με μια σειρά από αλληλοεξαρτώμενες αρχές για την ερμηνεία και την εφαρμογή τους , στις οποίες οι φορείς της τουριστικής ανάπτυξης πρέπει να προσαρμόσουν τη συμπεριφορά τους , στην αυγή του 21^{ου} αιώνα.

Χρησιμοποιώντας , για τους σκοπούς αυτού του επίσημου κειμένου , τους ορισμούς και τις κατηγοριοποιήσεις που ισχύουν για τα ταξίδια και ειδικότερα τους όρους << επισκέπτης >> , << τουρίστας >> και << τουρισμός >> , όπως υιοθετήθηκαν από τη Διεθνή Διάσκεψη της Οττάβα , που πραγματοποιήθηκε από τις 24 έως τις 28 Ιουνίου 1991 και εγκρίθηκαν το 1993 από την Στατιστική Επιτροπή των Ηνωμένων Εθνών (Ο.Η.Ε.) , κατά τη διάρκεια της 27^{ης} συνόδου της.³¹

³¹ ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΣ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ